MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1927 M. VASARIO MĖN. **Nr. 2**

TURINYS.

		Pusl.
1.	A. a. Dr. Jonas Basanavičius	65
2.	*Mt Ilgesys*: Baltos lelijos eilėraštis	66
3.	*G. P.*: Jūroje	66
4.	*St. Gr.*: Dainų bernužėlis	67
5.	*A. Vaičiulaitis*: Ponia	68
6.	*Gvaizdikas*: Žmonėms ir Dievui	73
7.	*Z*: Bendro darbo pažangos uždaviniai ir sąlygos	74
8.	stud. *J. Pankauskas*: Kritiškos pasaulėžiūros pagrindai	79
9.	*Juozas Eretas*: Beethoveno jaunystė	85
10.	*A. Jakštas*: Naujoviškosios poezijos paradoksai	100
11.	*Juozas Barisas*: Į Romą, pas šv. Aloyzo karstą	104
12.	*Antakutis*: Gyvenimo kovos	112
13.	Apžvalga	115
14.	At kų gyvenimo kronika.	118
15.	Knyga ir menas	123
16.	Padėkos	128

„Ateities“ Redakcija: Kaunas, Laisvės Aleja 61 III a.

„Ateities“ Administracija: Kaunas, Laisvės Aleja 3. Telef. 1580.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams . . . . . 15 lt. —
Užsieniuose metams . . . . . 20 lt. —
Atskiras numeris . . . . . 1 lt. 50 c.
Moksleiviams imant kuopose . . 1 lt. —

Centro Valdybos pranešimai

1. Organizaciniai kuopų vadams kursai įvairių aplinkybių dėliai nebešaukiami. Juos nutarta pavaduoti lankant kuopas vietose.

2. Kuopoms, norinčioms gauti vyresniųjų narių Knygelių. pranešame, kad laida tuo tarpu yra išsibaigusi, o naują išleisti nemanoma, nes sąryšyje su vedama reorganizacija bus pakeista ir nario knygelės, kurias galima bus atspausdinti tik po vasaros konferencijos. *C. Valdyba.*

Padėkos

1. Misijų ratelial platesnių užsimojimų eucharistininkų skyriuose plačiai išplėtė savo veikimą. Iš Vilkaviškio, Mariampolės, Panevėžio ir k. tūkstančiai pašto ženklų plaukia Centran. Pastaruoju laiku gauta 1122 p. ž. iš Biržų Euchar. Skyr., Misijų ratelio, kurį veda pasišventęs misijoms *A. Jušinskas*. Misijų ratelių vedėjams ir aukotojams reiškiama giliausia padėka. Tegyvuoja eucharistininkų vedamos misijos! *C. V. Euch. R. V-jas.*

2. Alytaus At-kų Kuopos Valdyba visiems aukojusiems kuopos knygynui knygas širdingai, o ypatingai p. S. Slavėnui ir kun. P. Kirvelaičiui dėkoja.
Kuopos Valdyba.

3. Eucharistininkišku nuoširdumu dėkojame Jo E. Vyskupui Profesoriui *M. Reiniui* už taip turiningą ir svarbią paskaitą, skaitytą mūsų būreliui per metinę šventę, Mariampolės Vargdienėms Seselėms už didelį Jų trūsą ir kitų kuopų eucharistininkų būreliams bei atskiriems asmenims už malonius sveikinimus bile inkėjimus. *Mariampolės At-kų Eucharistininkų Būrelio Valdyba.*

ATEITIS

Nr. 2. 1927 m. vasario mėn. XVII m.

A. † A.

Dr. Jonas Basanavičius

Š. m. vasario m. 16 d., kada laisvoje Lietuvoje plevėsavo trispalvės vėliavos, lenkų erelio pavergtajam Vilniuj mirė mūsų Tautos Patriarchas, Lietuvos atgimimo Tėvas **Dr. Jonas Basanavičius.**

Ir nusviro gedulo vėliavos, nuliūdo tauta, netekusi savo atgimimo Vado, pavergtosios Gedimino pilies saugotojo.

[illegible] RESPUBLIKINĖ BIBLIOTEKA

Mt. Ilgesys

Baltos lelijos

Ant melsvo ežero paviršiaus
Laivelis supės vakarais:
Tai mes išplaukdavom gėrėtis
Pražydusiais vandens žiedais.

Tada baltų žiedų priskynus
Šypsodama juos bučiavai,
Jais puošei degančią krūtinę
Jiems meilės dainą dainavai.

Dabar sušalę melsvos bangos.
Laivelis ilsisi krante.
Baltos lelijos pašarvotos
Giliajam ežero dugne...

G. P.

Jūroj

Vakaro žaros gaisrais liepsnoja,
Iš gestančios saulės verpetais iškilę.
O vilnys įbingusios laisvą siūbuoja
Putų karūnom pražilę...

Ūžia ir šniokščia audrų verpetai,
Į pragarmes skęsdami graso viršūnėm.
O sieloje vieši jaunystės dar metai
Laimės svajonėm lakūnėm.

Taškome irklais auksą, gintarus
Ir skrendam baltąsias būres iškėlę;
Kur spindinti saulė ir degančios žaros
Lydi verpetai pašėlę...

Užkite jūros! Ir mūs krūtinės,
Kaip jūsų kad vilnys sujudę įbingę.
Audriau dar nei vilnys mūs skamb' sutartinės,
Siekiai jaunatvės galingi!..

St. Gr.

Dainų bernužėlis

Skiriu Alb. Iv-kui.

— Mane tu sužavėjai ir savo akių žvilgsniais paviliojai skristi aro sparnais pas save. Tavoji šalis, kurioje tavo dainos skamba, man ir sapne vaidinas. Man, rodos, ir laisvė ir laimė yra ten. Ją ir pavadinau dainų karalija, o tave — dainų karalaite.

Ir kai blankti pradeda nuraudę vakarai, kai milionai žvaigždžių išpuošia tamsųjį dangaus skliautą, kai užsnūsta soduose klevai ir liepos ir visa žemė laukia ateinančios sapnų dievaitės, — palieku visa, ir, išsilgęs atskrendu paklausyti tavo dainų. Ir klausau su didžiu atsidėjimu. Rodos naujas pasaulis, naujos dienos man prašvinta, nauji ir darbai manęs laukia. Virpa iš džiaugsmo mano širdis... Kai baigi dainuoti, tai veido ir baltų, kaip sniegas, rūbų negaliu atsižiūrėti.

Ir kodel, gražioji karalaite, tu viena ik vėlaus vakaro dainuoji tokias gražias dainas? Ar neturi tu jauno karalaičio, ar neturi rūpesčių, kas tavo širdį liūdną padarytų?

— Oi bernužėli yra mano karalaitis, sapnų karalaitis. Jis, kai juodoji naktis gaubia žemę, palieka mane ir išeina į žmones nešdamas jiems sapnų, o aš dainuoju ir dainuoju... Prie jo negaliu aš dainuoti. Jis nemyli mano dainų. Aš viena...

— Vai tai žinau, gražioji dainų karaliene, kodel aš tavęs nesapnavau ir nesapnuoju niekad. Žinau, Tavo vyras šviesių sapnų nešėjas, nenori, kad kas apie tave sapnuotų.

— Nieks manęs nesapnuoja... bet daugelis mane pažįsta, daugelis mano dainų klauso, tik nevisiems jos lygiai gražios. Mano dainos — meilės dainos. Visus aš lygiai numylėjau ir visiems taip meiliai dainavau, kaip ir tau.

Oi mieloji dainų karaliene! Pamilau aš tavo dainas. Myliu jas labiau nei visus savo turtus. Šviesesnės jos man ir už saulę, gražesnės už auksą ir deimantą, o širdis... kaip lengvai plaka krūtinėj...

— Laimingas, jaunasis, kad tu turi jautrią širdį! Eik dabar pas savuosius. Tu mokėsi savo širdy žmonių skausmus surinkti, o jiems papasakosi apie dainų šalį ir apie laimę, kokią jie gali rasti dainas bedainuodami ir jų beklausydami. Eik ir dainuok, aš tave laiminu! O kai tavo veidą vėl temdys liūdni šešėliai — žinai mano šalį. Ją vėl be didelio vargo pasieksi; tada tave daugiau pamokysiu.

— Grįšiu, karaliene... ir neužmiršiu tavęs ir tavo šalies, o dainas bedainuodamas tikrai išmokysiu žmones meilės. Būsiu dainų bernužėlis.

Alytus, 27. I. 13 d.

A. Vaičiulaitis

Ponia

Kai savininkas išsitarė, kad šiemet teta Elzbieta gausianti tik pusę daržo, jai širdį suskaudo, bet nė žodžio nepasakė, o kai valsčiaus raštininko žmona pradėjo pernai gerai įtręštą žemę daržovėmis sodinti, ji liūdnai žiūrėjo ir mąstė: „Reikėjo tos raštinės ir visų bėdų!“ Žinoma, kad nereikėjo! Lyg ji kuo nusikalto, ar kam blogai prasitarė, kad ją turi taip nuskriausti?! O pati padaryti nieko negali. Kitur kraustytis? Kas žino, ar ten geriau ras, kad ir geriau, bet ne taip jaukiai. Čia juk tiek metų kambarėlį nuomojo, prie kiekvieno daikto taip priprato, kad skirtis atrodė taip sunku, kaip su tėviške. Todel niekam nieko nesakė. Pagaliau, maisto užteks ir iš likusiojo sklypo.

Daržas buvo padalytas lygiai į dvi dalis. Teta pasiliko taką, kad būtų kur aplink apeiti, kad jos ir raštininko laukai nors kiek atskirti būtų.

Po Velykų, tikram pavasariui užstojus, vieną dieną raštininkienė ir Elzbieta buvo savo sklypuose. Jodvi visą laiką, kiek tekdavo bendrai ten būti, tylėdavo, nes Elzbietai netiko užkalbinti, o anoji ar iš puikumo ar taip sau žodžio nepasakydavo. Kur tau! Juk ji ponia. „Jos vyras tokias storas knygas varto ir vis rašo ir rašo. Sako ten visas valsčius esąs surašytas; jis visą valsčių žino. Kur tokio pono žmona“. Ir jai dingtelėjo, kad ten yra parašyta „Elzbieta Strempikienė“ ir kad ją ponas pagal knygas žino.

Tačiau tą dieną raštininkienė vaikštinėjo tetos paliktu taku, nuolat dirsčiojo į ją, lyg ką pasakyti norėdama, bet neprisirengdama, taisinėjo ant riebaus kūno užtemptą sijoną, kelisyk nusikosėjo, kol, pagaliau, pro šalį praeidama, pusbalsiu ištarė:

— Dar reiktų mėnesinių ridikučių pasisodinti, bet jau žemės nėr...

Tai pasakius, ji pažiūrėjo į tetą, bet ši nė neatsigręžė.

— Kas man bėdos, kad žemės nėr, mąstė Elzbieta. Ar aš į savo sterblę duosiu sėti, ar mano ridikučiai? Kad nori dainuoti, tegu ir dainą moka...

Bet ji kažin kodel neramiai pažiūrėjo į paliktąjį taką ir nueinančią raštininkienę.

Teta kasdie bėgdavo anksti į bažnyčią. Bet kitą dieną, sugrįžus, labai nustebo, kai pamatė, kad jos taką jau darbininkas baigė kasti. Nusimetus išeiginius drabužius, tuoj nuėjo į daržą. Raštininkienė stovėjo, užpakaly rankas susidėjus, žąsies plunksna dantis krapštydama, ir davė nurodymų, kaip ir kiek žemės kasti.

Elzbietai išsyk buvo apmaudas pašokęs, nežinojo net kas sakyti. Tu man išdrįsk taip darytil Dar negana savo, bet ir kitų pradės savintis.

— Atėjo ir kasa, lyg savo, pasakė ji ne garsiai, bet taip, kad ir darbininkas ir raštininkienė galėjo girdėti.

— Ką, tetule, juk šiemet nieko nesėsi, atsiliepė toji.

— Kas žino?

— Pati matai, kad mums daugiau reikia; šeimyna ir kiti reikalai, o tu viena gali ir mažiau pasitenkinti.

— Kuo aš kalta, kad jūs šeimyną turit.

— Lyg kas čia bloga? pasakė raštininkienė ir nuėjo.

— Lyg kas nežino, kad penktas — „nevok", o svetimo savintis — tas pat, tarė Elzbieta, kad nueinančioji dar išgirdo. Ji staiga, sustojo, pažiūrėjo atgal pro petį, bet tylėjo.

Tetai nuėjus pusryčių, į daržą atbėgo mergaitė ir pradėjo su geležiniu grėblaičiu žemę purenti, paskui lysaites daryti.

Po dviejų savaičių daržas sužėlė. Augo ne tik daržovės, bet ir visokių žolių. Teta savo diena iš dienos ravėdavo. Su raštininkiene nesusiėidavo nė nekalbėdavo, bet širdy, kažin kodel viena ir antra rūškanos buvo. Viena niekaip negalėjo suprasti, kodel iš jos tiesiog imte atėmė taką, kita, kad anoji jai smagiai atsikirto.

— Matau, kad ji kasdie labyn ir labyn mane skriaudžia. Jei nieko nesakysi, ir mano kambario tuoj užsimanys, ne tik daržo, galvojo Elzbieta.

— Rodos, didelis daiktas, o, žiūrėk, prakeikta boba mane už tai vagina. Ir žmonės dabar!

Antra daržo pusė, niekeno neravima, apžėlė ir ėmė daigus stelbti. Tai pamatė raštininkienė, bet kažin ko delsė. Tik po dviejų savaičių, kada galėjai sakyti, kad daržininkas ten nori garstukų ir usnių užauginti, ne barščių ir kopūstų, ji pasamdė mergaitę.

Taigi pasitaikė, kad tą pačią dieną abiejų daržai buvo ravimi.

Mergaitė buvo dar mažytė, nepratusi dirbti. Raštininkienė stovėjo, pasirėmus į tvorą, ir žiūrėjo, kaip ji laibais pirštukais traukė dygias piktžoles. Pasitaikydavo dilgėlių, kurios žeidė rankas.

— Žiūrėk, neišrauk daržovių, mokė mergaitę.

Kol iš galų ravėjo, žoles metė per tvorą į kitą pusę. Apie pietus, kai reikėjo iš vidurio lysių darbas pradėti, mergaitė žoles metė į krūvą ir paskui nešė išmesti.

Tai pastebėjo raštininkienė.

— Tik gaišti ir pati alsiniesi, benešdama žoles. Verčiau mesk čia, ir parodė į tetos tarplyses.

— O, ponia, ar galima, kad...

— Kas tau! riktelėjo toji, bet tuoj švelniau pridėjo: kas neduos, tik nebijok. O lyg tau už tai bėdos?

Kai sugrįžo Elzbieta, sau pietų užkaitusi ir vištas palesinusi, be galo nustebo.

— Kas čia? paklausė.

— Ponia liepė, teisinosi mergaitė.

— Kas? Lyg čia ponios, kas jai leido?

Mažoji ravėtoja pabūgo. Teta tai pastebėjo ir susiprato, kad be reikalo ant mergaitės užsipuolė. Todel ją nuramino ir ėmėsi savo darbo.

Beravėdama išgirdo, kad raštininkienė jau darže. Tuojau atsistojo, pažiūrėjo į ją ir prašneko:

— Bet jūs nė gėdos neturit, kad į svetimo daržą liepiat nuoravas mesti.

— Lyg tau ką uženkščia.

— Taip, tik tau viskas skersai kelią, o tu — niekam.

— Tylėk, o jei neturi ko veikti, eik išsimiegoti.

— Tu man įsakysi tylėti?! Žinok, kad mano darže ridikučių pasėjai, kad aš juos nors ir dabar galiu išrauti ir išmesti.

— Pabandyk! Reikėjo tąsyk neleisti. Tik aš nežinau, ar tau galvoj negerai, ar kas pasidarė...

Teta nutarė laikytis iki paskutinosios. Nors širdy tikra audra kilo, bet susiturėjo ir piktai įgeldama tarė:

— Kas kitą tepa, pats senai jau išsitepęs.

O, kaip raštininkienė paraudo. Kraujas sutvino į veidą, dantis sukando, visa ėmė drebėti, lyg staiga šalto vėjo užpūsta, nenusivokdama graibė rankoms apie šonus... oi, tai perpyko. Paskui paėjo kelis žingsnius, vėl atsisuko, pažiūrėjo į tetą, nesusiturėjo, pastvėrė nuo žemės grumstą ir paleido į savo priešininkę.

Toji norėjo pasitraukti, bet lyg tyčia užbėgo ant sviestojo grumsto ir gavo į kaktą.

— Kad tave Dievulėlis giedrą dieną nutrenktų, sukeikė Elzbieta.

Netikėtai užpakaly pasigirdo plonas, vaikiškas balsas:

— Paduok, teta Elzbieta, į teismą. Aš būsiu liudytojas. Kas matė, šitaip žmogų niekinti!

Tas, kur užpakaly kalbėjo, buvo kokių keturiasdešimt metų vyras, siuvėjas, gyvenąs greta Elzbietos, po tuo pačiu stogu.

— Kad, Andriuk, aš visą gyvenimą niekad teisme nebuvau, nežinau, kas ir kaip daryti. Bet raštininkienei, kaip Dievą myliu, nedovanosiu.

— Nesirūpink. Juk sakau, kad aš būsiu liudytojas. Aš tave visur privesiu, visas pasaulis už tave gali paliudyti. Pamatysi, kaip jie turės tau sumokėti.

— Ar iš tikrųjų, sakai, raštininkienę nubaus?

— Žinoma. Tik tu turėsi nenusileisti ir vis savo sakyti.

— Vaje, teisėjas toks didelis ponas, aš nė kalbėti nemokėsiu. Ot, geriau būtų, kad tiesiog ką padaryčiau raštininkams.

— Kad tu, teta, tik dediesi tokia. Žiūrėk, sueini kunigą— pašneki, sueini daktarą — pašneki. Kuo jie ne ponai? O aš viską žinau. Kad nebūčiau tavo kaimynas ir vargšų neužstočiau, nė nekalbinčiau taip ilgai. Žinokis, sakyčiau. O dabar, pati matai, kad kitaip negalima. Nereik pasiduoti.

— Koks tu, Andriuk, geras.

Gražią liepos mėnesio dieną teta Elzbieta ir Andrius išėjo į teismą. Dar buvo anksti, nakties gaivumo dar galėjai jausti ir marguose gėlių žieduose ir rytmečio vėsiame vėjely. Pakeliui matė, kaip javai jau pradeda plaukti, kaip viskas auga, kyla ir veržiasi nuostabia jėga į saulę, į didelę ir skaisčią saulę, mėlynu dangum riedančią ir vyturėlius į save traukiančią.

Teta jautėsi nejaukiai. Jai atrodė, kad gyvuliai, kur pievose ganosi, kad avelės, kur skubiai žolę rupšnoja, kad antelės upely, kad visi gyvi ir negyvi daiktai, kad net ir žiogas, kur pievoje, kojytę į sparnelį bružuodamas, čirpina, kad visi žino, jog į teismą eina. Pirmą sykį savo gyvenime į teismą! Tai beveik negalimas daiktas, tačiau ji eina.

Su Andrium visai kas kita. Jis žengia greta ir pasakoja, be galo pasakoja. Teta jo negirdi, žodžiai pro ausis teka, jų nekliudydami, kaip vandenėlis nekliudo, nesušlapina baltų žąsies plunksnų.

Tačiau jis vis tik jai įkalbėjo, kad ji netokia jau prasta, kaip kad pati mano, kad ji net už raštininkienę garbingesnė. Tik ji, vargšė, nė pati nesugaudė ar už raštininkienę garbingesnė ar ne... Iš kur žinos? Juk visumet taip atsiskyrus būdavo, nedažnai su kuo sueidavo. Gal...

Miestas buvo daug didesnis, o namai aukštesni. Už tai čia ir teisėjas gyveno, kuris visą teisybę žinojo, kuris ir raštininkienę teisingai nubaus, priteis jai sumokėti. Ot, ji savo laikys, ir turės nubausti. Teisme ji išpasakos viską viską...

Dar buvo anksti, tačiau jau bylas nagrinėjo. Andrius įvedė ją į kambarį, liepė sėsti. Elzbietai viskas buvo labai nepaprasta, bet daugiausia žiūrėjo į teisėją, rodos, ryte jį akimis rijo. Klausė kiekvieno jo žodžio, kiekvieną rankos mostą sekė.

Pro langą buvo matyti gatvė. Po kokios valandos, ratams subildėjus, sustojo brička ir iš jos išlipo raštininkai. Kai jie įejo į salę, Elzbietos širdis vėl pykčiu suvirpėjo. Ta uždanga, tie nejaukūs ryšiai staiga nuo jos pakilo, ir ji regėjo tą pačią raštininkienę, prieš kurią šnekės, apie kurią teisėjui visą teisybę papasakos ir kurią nubaus. Ji žinos, daržą savintis, žoles mesti. Būk tokiai bobai — į žmogų grumstu paleisti! Juk ji ir akmeniu gali...

Atėjo ir jų eilė stoti. Raštininkienė tačiau, nors truputį nerami, bet baisiai nusiminusi neatrodė.

Pradžia ėjo gerai. Bet kai tetai liepė šnekėti, ji sumišo, bet tuoj pasitaisė. Kalbėjo:

— Šviesiausias teisme, aš, vargšė našlė, — mano vyras prieš dešimt metų mirė, mane bevaikę palikęs, — atėjau į garsų Vilkaviškio miestą su Andrium, štai, mano liudytoju pasakyti... Aš gyvenau...

Čia ją nutraukė ir liepė trumpiau kalbėti. Bet teta nesupaisė ir vėl savo pasakojo. Pagaliau, atpasakojus visą istoriją, taip prabilo:

— Iš manęs savininkas pusę daržo paėmęs, raštininkams paskyrė, o jie iš tos pusės be mano žinios... Sakau, kad Dievas, jai už tai neatleis. Į žmogų, į seną moterį taip paleisti grumstu ir iškolioti...

Savo pasakius, pasitraukė ir pažiūrėjo į Andrių, kuris sėdėjo su jaunu pusbernuku ir su dėmesiu klausėsi. Ji buvo taip įkaitusi, kad nė nepastebėjo, kaip ją tas, matyt, Andriaus pažįstamas gaudyte akimis gaudė.

Paskui kalbėjo raštininkienė.

— Aš nedovanosiu, kad man ir vyrui visą dieną sugaišino. Ką ta žmona pasakojo, ji pati nežino. Grumstą mečiau į žvirblius...

— Svetimo daržo žvirbliais reikėjo nesirūpinti, nutraukė teisėjas.

Elzbietai parūpo, ką Andrius sakys. Tas taip pat numanė jos norą, priselino ir sušnabždėjo:

— Bus gerai, nebijok! Žiūrėk į tą vaikiną, kur šalia manęs sėdi. Jis garbės man ir mano giminei daro. Tai Bakauskas, „Naktyvos“ korespondentas, kaipo buvęs bedarbis, dabar tokiu garbingu amatu verčiasi.

Teta nesuprato, kam jai tą berniuką kišo.

Raštininkienė kalbėjo:

— Be to, ji mane apvagino...

— Viešpatie ir šviesiausias teisme, suriko teta, ji mane mušė, koliojo, žemę užsodino ridikučiais...

Teisėjas ėmėsi taikyti. Juk jis tam ir taikos teisėjas.

— Ji mane apvagino, šaukė paraudus viena.

— Viešpatie ir šviesiausias...

— Nedovanosiu, nors žemė prasivertų!

— Seną moteriškę su grumstu!

— Nenusileisiu nė per nago juodymą!

— ...Žemę ridikučiais... Viešpats nubaus... Saulė sutems, o nenusileisiu!

— Abi į kalėjimą sukišiu, pertraukė teisėjas, galėsite dejuoti, kaip apuokai prieš sunkius metus.

Čia raštininkas, bijodamas, kad žmona per daug neįkaistų, kad bėdos nepadarytų, atsistojo, patraukė žmoną už sijono ir pats prabilo:

— Ponas teisėjau! Aš noromis taikausi. Be to, už lauką, ridikučiais užsėtą, prižadu nuomą sumokėti. Jeigu tik p. o n i a Strempikienė sutiktų...

Raštininkas žodį p o n i a pasakė aiškiai, pratęsdamas, tokiu meiliu balsu, kad tetai net saldu pasidarė.

Ji pakėlė galvą, pažiūrėjo į Andrių. Tas šypsojosi.

— Tai kaip p o n i a? klausė raštininkas.

Elzbietą užplūdo švelnus palaimos ir garbės jausmas. Ji pažiūrėjo į raštininką, visai meiliai pažiūrėjo, paskui į teisėją, kurio žodžiai jos ausyse kaip auksas skambėjo.

— Taikykitės, ponia, ragino teisėjas.

Ak, Viešpatie ir jis, toks aukštas žmogus!..

Taikausi, taikausi, šviesiausias... kalbėjo teta, visa nudžiugusi ir įkaitusi.

Vilkaviškis, 1927. II. 7.

Gvaizdzikas

Žmonėms ir Dievui

— Nesistebėk, kad aš šiandien taip gražiai puošiuos.

— Nelinguok galvos į šalis, kad aš savo veidą taip rūpestingai valau ir mažiausio krislelio nepakenčiu ant jo.

— Neplok rankomis ir nekvatoki garsiai, jei aš dar kartą nuprausiu savo rankas ir išvalysiu savo burną, kol paimsiu ir ištarsiu Tavo žodžius.

Aš jau senai numečiau dulkėtą savo kelionės rūbą ir senai išvilkau, rūpestingai išvalęs, išeiginį. Bet Monblano įkąsta žaizda dar neišgijo, ir aš ją tik atnaujinau norėdamas išvalyti ir aš dabar jaučiu dar skausmą. Bet tas skausmas nepanašus kaip sefyras audrą, į aną, kurį jaučiau ledyno jūroje, pasilikęs vienas. Šis karštas ir stiprinantis, ans šaltas alpinantis. Šis skausmas kenčiamas dviejų — mano ir Tavo, ans tik vieno vienintelio manęs užmiršto... ir dar... nekenčiamo. Tai ir nesistebėsi dabar, kad aš, kol atskleisiu Tavąsias mintis, dar karštai pasimelsiu.

— Aukščiausis, Tu atleisi man, jei aš, pakėlęs savo sielą, pradėsiu skleist savąją silpną ugnį, gesinamą tarp debesų, ir Tau trukdysiu taip iškilmingą garbę. Aš tik dėkoju Tau už visa tai, ką man davei: ar skausmą tą galingą, ar juodą liūdesį; ar rausvą džiaugsmą, ar žaliąsias svajones... ir — ar ant ledyno jūros amžinos, ar ant dulkėtos Tavo žemės...

Grenoblis 1926-VIII-9

Bendro darbo pažangos uždaviniai ir sąlygos

Siekti pažangos vertuose pagarbos dalykuose yra kiekvienam sveikai galvojančiam žmogui lengvai suprantama pareiga. Juo labiau pažanga yra brangintina ateitininkui, kurs aukščiau už viską turi statyti dorines vertybes; mat, dorines vertybes tikrai pagerbti yra neįmanoma be dorinių veiksmų; gi doriniai veiksmai reiškia siekimą prie šio to aukštesnio, geresnio, kilnesnio, žodžiu sakant, prie pažangos. Pažanga reikia rūpintis ir asmeniniame ir draugijiniame gyvenime. Juo daugiau kokia draugija rimtai stengiasi kas kart uoliau eiti prie užsibrėžtų tikslų, prie tobulesnio uždavinių atlikimo, prie panaudojimo šiam reikalui visų dorų priemonių, tuo labiau ji užsitarnauja pažangiosios (geroje prasmėje tą žodį imant) draugijos vardą.

Ateitininkų kuopose, besirūpinant pažanga, tenka kreipti dėmesį į uždavinius, kurie yra susiję su ateitininkų pagrindiniais tikslais bei pareigomis, į pačio kuopos sąstato gerinimą ir plėtimą, į kuopų valdybų sėkmingesnį pareigų ėjimą, į susidariusias vietoje sąlygas, kurios yra daugiau ar mažiau palankios kuopos veikimui.

1. Pagrindiniai ateitininkų tikslai bei pareigos ir iš jų einantieji uždaviniai labai puikiai buvo išdėstyti Prof. Dr. St. Šalkauskio prieš pusantrų metų įvykusiame ateitininkų kongrese; toji programinė paskaita išspausdinta jubiliejiniame „Ateities“ sąsiuvinyje. Reikia tikėtis, kad kiekvienas ateitininkas rūpinasi gerai ją išstudijuoti; kur ko pats gerai joje nesupranta, klausiasi vyresniųjų, kad visa jam nuodugniai išaiškintų. Šiais laikais ypač svarbu įsigyti kas kart gilesnį ir kilnesnį tautinį susipratimą ir kiek galima, plačiau susipažinti su pasaulėžiūros klausimais. Atsiranda šiais laikais iškrypimų tautinio susipratimo atžvilgiu, kada paviršium žiūrintieji į gyvenimą nepasirūpina suprasti, kad rimto tautinio auklėjimosi negali būti be sąryšio su tikra, gyvai su siela susigyvenusia pasaulėžiūra. Tas yra tikras patriotas, kuris supranta, kad svarbiausias tėvynei daiktas yra jos dvasios didybė, kilnybė, kad pavojingiausia tautai yra prie dorinio puvimo bei išsigimimo vedantieji papročiai ir pažiūros. Tautos gyvybei palaikyti ir stiprinti nepakanka veikti ir rūpintis politikos dirvoje, bet reikia ir labai reikia pakankamai dėti uolių pastangų, nenuilstamo darbo tam, kad tautos dvasioje galingi idealai bei kilnieji siekimai užimtų kas kart svarbesnę, platesnę, galingesnę, reikšmingesnę vietą. Reikia pasistengti gerai suprasti, kad be persvaros idejinių reikalų ir rūpesčių tauta išsigimsta, nustoja dvasios nepriklausomybės nuo to, kas žema, kas nedora, nustoja vidujinės laisvės ir taip susidaro jai tikras pavojus greitai nustoti ir politinės laisvės bei nepriklausomybės. Tokioje kilnių idealų nebranginančioje tautoje negali būti pakankamai pasišventimo

visuomenės labui, negali būti susiklausymui tvirto pagrindo ir kuriamajam veikimui reikiamo atsidėjimo.

Tik rimtos pasaulėžiūros šviesoje galima tinkamai suprasti idejiniai tautos uždaviniai ir reikalai, tik kilnios dvasios sąmonės ir sąžinės šviesoje ir šilumoje gali būti tinkamai ugdoma tėvynės meilė, tinkamai varomas tautinis auklėjimas ir auklėjimasis. Jeigu tad kas iš lietuvių katalikų moksleivių nebrangina pasaulėžiūros tiesų, kas savo sąmonėje ir sąžinėje nestato tinkamon vieton proto, valios ir širdies tampresnį susigyvenimą su vieninteliai teisinga katalikiška pasaulėžiūra, su katalikų dora ir tikyba, tas tuo pačiu jau parodo nesistengiąs būti geresnis, kilnesnis savo tėvynės mylėtojas ir tuo būdu savo asmens neparuošia patrioto pareigoms lemtai atlikti, išstato save pavojun per pareinantį iš apsileidimo savo nesusipratimą kenkti tikriems tėvynės reikalams.

Tikra Dievo meilė negali stelbti mumyse artimo, tėvų, tėvynės meilės, bet tą meilę ji didina tobulina, saugoja nuo iškrypimų. Tikra tad nesąmonė manyti save geresnį tautininką esant, tai yra savo tėvynės mylėtoją, kada nenorima suvesti į reikiamą santykį savo tėvynės meilės su Dievo meile, arba, kitaip sakant, patriotizmo su krikščioniška pasaulėžiūra.

Ar šiaip ar taip žmogus nepasilieka be šiokių ar tokių pažiūrų į gyvenimą ir į pasaulį. Jeigu jis nepasirūpina tinkamai savo pasaulėžiūrą nusistatyti, tai jis tas pažiūras turės nekritiškas, paviršutines daug kame klaidingas, netikusias, o sąryšyje su tomis netikusiomis bendrai į gyvenimą ir pasaulį pažiūromis negalės būti pas jį rimtų kilnių pažiūrų ir apie tėvynės reikalus, tai yra, jis negalės būti naudingas savo tėvynei tautininkas.

Kaip tariamieji laisvės dideli gerbėjai laisvamaniai netur savo pasaulėžiūroje vietos laisvei, panašiai yra su nustūmusiais į užpakalį krikščionybę—katalikybę tautininkais, pas kuriuos tikrai tėvynės meilei del netikusios pasaulėžiūros nėra protingo pagrindo.

2. Besirūpinant at-kų kuopos sąstatą gaivinti ir plėsti, tenka atsiminti, kad kuopos narių skaičiaus padidėjimas yra geistinas tada, kada kuopoje vyrauja reikalinga kilni dvasia, mat kuopai vos tegyvuojant narių skaičiaus padidėjimas gali dar labiau ją susilpninti. Žinoma, menkai apie save liudytų tokia kuopa, kuri nesistengtų savo narių skaičių dauginti, bet delto kuopa privalo atsiminti, kad juo ji bus didesnė, tuo daugiau užsideda sau pareigų ką rimtesnio kiinesnio nuveikti.

Kuopos vidaus stiprinimas pareina nuo jos narių sąmoningumo, kilnumo ir aktyvumo. Reikia stengtis, kad kiek galima didesnis narių skaičius kas kart didesniame laipsnyje rūpintųsi šitų ypatybių turėti. Tada lengviau bus galima pritraukti naujų narių ir iš to bus nauda kuopai ir garbė visai ateitininkų organizacijai.

Rūpestis pritraukti vis naujų narių negali užgesti sveikai besivystančioje kuopoje. Juk moksleivių organizacijos uždavinys yra pritraukti į savo eiles visus lietuvius katalikus moksleivius. Kiekvienas mat katalikas turi suprasti, kad jis yra atsakingas ne tik už tai, ką jis atskirai dirbdamas gali padaryti, bet ir už tai, ką jis su kitais susidėjęs į bendrą darbą padaryti galėtų; žmogui teks atsakyti Dievo teisme už gera daryti progų apleidimą, o ne tik už blogų darbų darymą. Neprisidedantieji prie ateitininkų organizacijos lietuviai katalikai moksleiviai ir patys nedaro to gero, kurį galėtų padaryti būdami organizacijoj, ir duoda blogą pavyzdį kitiems, kurie į juos nusižiūrėję taip pat prie at-kų nesideda, ir pagaliau neprisidėdami kliudo at-kų kuopai nuveikti didesnius darbus, kuriuos ji galėtų ryžtis atlikti, jeigu jie visi prisidėtų.

Ateitininkų idejinė programa tiek plati, kad ji apima visas turinčias rūpėti lietuviui katalikui moksleiviui bendro darbo sritis. At-kų moksleivių organizacija vengia kiekvieno siauro partyvumo. Tokiu būdu jokio protingo pagrindo negali rasti lietuvis katalikas moksleivis neprisidėti prie tos organizacijos. Jeigu vis delto neprisideda, jis tai daro del kokių nors prietarų, del nesusipratimo, del asmeninių užgaidų, del vėjavaikiškumo, del proto ir sąžinės sustingimo. Visų susipratusių lietuvių katalikų moksleivių yra šventa pareiga del kokių netikusių priežasčių besilaikantį nuošaliai nuo at-kų organizacijos stengtis įsamoninti, doriškai pakelti, sustiprinti ir tuo būdu mažinti tokių nesusipratėlių—vėjavaikių—nenaudėlių skaičių.

3. Kuopos gyvumas, aktyvumas, darbų sėkmingumas daug pareina nuo vadovaujančių joje asmenų vertės: nuo jų pasišventimo, atsakingumo supratimo ir jausmo, sugebėjimo vadovauti.

Kalbant apie vadovaujančius kuopoje asmenis tenka atsiminti, kad į jų skaičių įeina ne tik valdybos nariai, bet ir visi, kurie turi vadų ypatybes. Kiekvienas moksleivis turėtų stengtis vadui reikalingų ypatybių įsigyti, nes ruošiasi tapti tikras inteligentas, taigi visuomenės vadas; dalis moksleivių jau iš prigimties turi ypatingų gabumų vadovauti, tad šitie visi ir turi suprasti ypatingą savo atsakingumą už kuopos klestėjimą. Juk ir gyvenimas rodo, kad šiokioje ar kitokioje draugijoje dažnai lemiančios reikšmės turi ne valdybos žmonės. Yra visokio ūpo žmonių. Kiti turintieji vadų gabumus nenori eiti į valdybą, nes nemėgsta reikalingo ten atlikti techninio darbo; kiti daugiau mėgsta vadovauti būdami prisidengę iškištais į priekį kitais asmenimis. Be abejo, naudingiau būtų, kad kuopos pryšakyje ir oficialiai stovėtų tie asmens, kurie turi daugiau reikalingų gabumų vadovauti. Bet šiaip ar taip būtinai reikia ypatingai gerai kuopos nariams suprasti, kad ar šiokią ar kitokią turėtų kuopoje vietą, kad vistiek visi turintieji vadovauti gabumų, yra atsakingi už kuopos gerovę. Griežtai tad klaidinga manyti, kad tik valdybos nariai yra atsakingi. Ir oficialiai ir neoficialiai kuopos vadai turi atsiminti apie ypatingo vadų auklėjimosi reikalą: turėti supratimą apie įsigyti-

nas vadui ypatybes, apie reikiamą apsiėjimą su kitais nariais, apie ypatingo nusižeminimo reikalą, kad visada vadovaujant aiškiai matytųsi, kad vadui rūpi ne savo, bet kuopos garbė, kad jis stengiasi ne savo nuomonę būtinai pravesti, bet tik tai, ko kuopai tikrai reikia.

Vadai susirūpinę kuopos pažanga privalo stengtis ją įgyvendinti pirmučiausia savo kaip vadų auklėjimosi srityje ir savo veiksmuose. Lygiose kitose aplinkybėse, aišku, toji kuopa bus

K. J. A. Pauliuko klišė.

Vienuolis prie kryžiumi.—Tolumoje garu alsuoja Vezuvijus.

geresnė, kurios ir oficialūs (tai yra valdybos nariai) ir neoficialūs vadai jaus daugiau atsakingumo, rodys daugiau sumanaus veiklumo.

Žinoma, reikia, kad visi kuopos nariai rūpintųsi su savo vadais uoliai bendradarbiauti, stengtųsi visais galimais būdais, jiems padėti; čia juk bus pagalba ne egoistiniems kokiems vadų reikalams, bet bendrajam kuopos labui, kuriuo juk visi kuopos nariai turi pareigos uoliai rūpintis.

4. Rūpinantis savo kuopos pažanga nevienoje vietoje tenka susidurti sa įvairiomis nepalankiomis aplinkybėmis, būtent, su trukdymu iš mokytojų pusės. Mat daug kas yra nenormalu mūsų šalyje, daug dar nesusipratimo įvairių užsiėmimų žmonių tarpe; vieno tokio nesusipratimo pavyzdžiu yra tai šen, tai ten kliudymas ateitininkams bendrai dirbti savo organizacijoje. Tas trukdymas eina prieš paprastus pedagogikos dėsnius, prieš

mūsų tėvynės reikalus, ir remiasi protu nepateisinamais sumetimais.

Visi juk rimti pažangesni, kilnesnės dvasios pedagogikos atstovai stovi už tai, kad moksleiviai būtų karštai skatinami ir prie savarankiško organizuoto darbo įvairiose auklėjimosi ir lavinimosi srityse. Moksleiviams juk mokykla turi būti padėjėja, priemonė pasiruošti gyvenimui, o ne jų iniciatyvos, jų platesnių užsimojimų trukdytoja. Be galo būtų žalinga mūsų tautai, jeigu mokyklos vedėjai stengtųsi slopinti kultūrinį moksleivių aktyvumą ir rūpintųsi tokiu būdu padaryti iš moksleivių pasyvius, ištižėlius, snaudžiančius be valios manikenus, dvasios paliegėlius, be karštos meilės, be liepsnojančio širdyse kilniems reikalams ir darbams entuziazmo ir pasišventimo žmones. Tai būtų mokslus einančio jaunimo demoralizavimas ir mūsų tautos vedimas prie išsigimimo.

Visi keliami argumentai prieš ateitininkų darbą organizacijoje yra paremti arba supelėjusiais biurokratizmo prietarais arba fanatiška visų katalikiško gyvenimo pasireiškimų neapykanta arba pagaliau nuostabiu pažiūrų siaurumu. Yra mokytojų, kurie yra ėję savo mokslus tais laikais, kada prie rusų buvo neleidžiama moksleiviams turėti savo organizacijas; negalėję tada organizacijoj dirbti, jie su tuo taip apsiprato, taip susigyveno, kad tą rusų žandarų metodą jie dabar taiko ir nepriklausomos Lietuvos mokykloje. Nors ateitininkų organizacija yra aiškiai nepartinė, bet yra žmonių, taip labai nusistačiusių prieš krikščionybę, kad krikščioniškumo pažymėjimas ateitininkų programoje jiems rodosi partyviškumu. Bet logiškai elgdamiesi jie turėtų iš viso tikybą išmesti iš mokyklų. Jeigu to jie teisėtai padaryti negali, tad ir šiuo tariamuoju politikos motyvu ateitininkų persekiojimas eina stačiai prieš mokyklų įstatymus, nekalbant jau apie tai, kad jis eina prieš katalikų moksleivių sąžinės teises.

Toki visi ateitininkų organizuoto darbo kliudytojai nepajėgs pagaliau sunaikinti organizacijos, kuri savo buvimo teisės pagrindus turi gerbiančiose kilnius idealus sielose, ir tai jaunose entuziastingose sielose. Persekiojimai teikia darbui nenormalias sąlygas, bet jo neužgniauš; dažnai persekiojimai sustiprina darbą toje pačioje kuopoje, o visada paragina prie uolesnio darbo kitas sužinančias apie persekiojimus kuopas. Kuopos apie jas ištikusius persekiojimus, trukdymus, kliudymus privalo kuogreičiausiai pranešti organizacijos centrui, o visokius varžymus sunaudoti, dar labiau savo norus išjudinti bendram, organizuotam ateitininkų darbui.

Jeigu mes patys nebūsime ištižę, tai visoki persekiojimai varžymai mūsų darbų nenuslopins, bet tik labiau sužadins mus pasišvęsti, su brutaliomis, neprotingomis aplinkybėmis kovoti, pasiryžti ir ištvermingai ištikimai kilniems idealams atsiduoti.

Ž.

Stud. *J. Pankauskas*

Kritiškos pasaulėžiūros pagrindai

Tęsinys iš 42 psl.

III. Kritiškos pasaulėžiūros ypatybės.

Kritiška pasaulėžiūra turi teisingai apimti visas gyvenimo sritis. Ji turi patenkinti kaip žmogaus subjektyvius prigimties reikalavimus, taip atatikti jo objektyvius tikslus bei uždavinius. Pasaulėžiūra siekdama tą uždavinį, įgauna tam tikrų ypatybių, kurios būtinai plaukia iš kritiškos pasaulėžiūros sąvokos. Pasaulėžiūra turi būti t i k r a, a i š k i ir v l e n i n g a.

1. Tikrumas.

Pasaulėžiūros tikrumas yra viena iš svarbiausių jos ypatybių. Tikrumas yra aukščiausis tiesos laipsnis. Kur yra tikrumas, ten nebegali būti jokių abejonių. Tiesa yra tiktai viena. Pasaulėžiūros tikrumo reikalavimas glūdi pačioj žmogaus prigimty. Be šitos ypatybės žmogaus dvasia nepasitenkins ir bus pilna svyravimų. Netikra pasaulėžiūra nustato klaidingus gyvenimo tikslus ir veda žmoniją klaidingais keliais, kurie dažnai baigiasi katastrofomis. Todel ypatingai svarbu nusistatyti tikrą pasaulėžiūrą.

Kaip jau minėjau, tikrumas yra aukščiausis tiesos laipsnis. Bendrai, tiesa yra ne kas kita, kaip santykio atatikimas. Šitie santykiai gali būti: 1. tarp žmogaus minties ir jos išraiškos žodžiu ar raštu, 2. tarp žmogaus minties ir daikto realybės ir 3. tarp daikto ir jo pirmavaizdžio. Pagal tai mes ir turime moralinę, loginę ir ontaloginę bei metafizinę tiesą. Moralinė tiesa yra minties atatikimas jos išraiškai. Jeigu žmogus sako tai, ką jis mano, tuomet bus moralinė tiesa, nors šitas jo manymas ir neatatiktų tikrąją tiesą. Loginė tiesa bus minties atatikimas daikto realybei. Sakysime, aš manau, kad Aristotelis senovėje buvo vienas didžiausių filosofų. Kadangi iš tiesų Aristotelis buvo senovėje didžiausis filosofas, tai mano mintis atatinka tikrenybę, reiškia yra teisinga, aš turiu tiesą. Kuomet daiktas atatinka savo pirmavaizdį, arba, kitaip sakant, savo idealią ideją, tuomet turime ontologinę arba metafizinę tiesą. Kad šita ontologinė tiesa būtų geriau suprantama, imkime konkretų pavyzdį. Sakysime, skulptorius sumanė nukalti stovylą. Jis pirmiau savo mintyje sukuria tos stovylos idealinį vaizdą. Paskui tą savo sugalvotąjį vaizdą arba ideją išreiškia lipdydamas stovylą iš tam tikros medžiagos. Jis stengiasi stovylą taip padaryti, kad ji artimiausiai atatiktų jo susikurtą pirmavaizdį, arba ideją. Kiek tas darbas yra pavykęs, tiek jis yra prisiartinęs prie tiesos. Taip yra ir su pasauliu. Kūrėjas, kurdamas pasaulį, turėjo turėti pirmiau pasaulio vaizdą, ideją.

Kiek tas pasaulis atatinka savo pirmavaizdį, tiek jis yra pasakęs ontologinės tiesos. Mums čia svarbus yra visų trijų atžvilgiu tiesos supratimas. Pasaulėžiūroj svarbu, kad žmogus išreikštų ne tik tai, ką jis mano, bet kad jis pažintų daiktų realybę. Dar daugiau, kad jis suvoktų daiktų pirmavaizdį prie jo taikytų savo veikimą.

Kyla klausimas, ar žmogus gali tokią tiesą pažinti? Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar iš viso žmogus tiesą pažįsta. Šitas klausimas kyla todel, kad buvo ir yra filosofų, kurie neigia tiesos pažinimą. Toki yra: skeptikai, relativistai ir dalinai idealistai.

Skeptikai yra toki filosofai, kurie apie viską abejoja. Savo abejojimus jie taip paremia: kiekvienas pažinimas prasideda pojučiais, o pojučiai mus dažnai apgauna. Pavyzdžiui įkišus į vandenį lazdą, mums atrodo, kad ji yra lūžusi, o iš tiesų taip nėra. Reiškia pojučiai mus kasdien apgauna. Be to, norėdami protautiniu metodu ką nors įrodyti, mes jau turime turėti tiesų, kuriomis atsirėmę galėtume kitas tiesas išvesti. O tas tiesas iš kur mes imsime? Mes jų vertę turime įrodyti kitomis tiesomis ir taip eisime be galo (cirkulus viciosus). Reikia tad priimti kai kurias tiesas dogmatiškai, bet jau tada nebus kritiškas pažinimas. Vadinasi, norint nesuklysti, geriausia apie viską abejoti. Skeptikai klysta, manydami, kad pažinime pojučiai klaidina. Be pojučių pas žmogų yra protas, kuris patikrina pojučių pristatomą medžiagą. Protas tai darydamas naudojasi pažįstamais gamtos dėsniais, kurių veikimas į mūsų pojučius yra žinomas. Taip pat klaidingai skeptikai mano, kad nėra tiesų, kurios būtų savaime aiškios. Juk niekas negali abejoti tapatybės dėsniu, kad kiekvienas daiktas yra sau pačiam identiškas (lygus), arba prieštaravimo dėsniu, kad tas pats daiktas tuo pačiu atžvilgiu negali būti ir nebūti ir t. t. Tos tiesos yra savaime aiškios.

Relativistai taip pat neigia objektyvios tiesos buvimą. Pasak jų pasauly viskas juda, mainos, nuolat keičiasi. Kadangi pasauly nėra nieko pastovu, tai apie objektyvios tiesos vertę negalima kalbėti, nes kas šiandien mums atrodo vienaip, rytoj jau gali būti kitaip.

Relativistai teisingai sako, kad pasauly viskas juda, keičiasi. Bet jie nesistengia žvelgti toliau, kad tas judėjimas eina pastoviais nustatytais keliais, kad yra nesikeičią dėsniai, kurie tą judėjimą reguliuoja. O kadangi yra pastovūs dėsniai, tai yra galimas ir jų pažinimas, ir tiesa įgauna jau objektyvios vertės. Jeigu nebūtų pastovių gamtos dėsnių, tai gyvenime nebūtų galima jokia pažanga, jokia fizika neturėtų vertės. Tada nebūtų galimos jokios mašinos, nes keičiantis gamtos dėsniams, turi keistis ir jų struktūra.

Objektyvų tiesos pažinimą neigia ir idealistai. Idealizmas čia suprantamas ne moralinis, kuris yra geras ir pageidautinas, bet kalbama apie filosofinį arba gnoseologinį idealizmą. Jų supra-

timu pasaulis yra ne kas kita, kaip veiksnių bei įspūdžių kompleksas. Tie veiksniai, veikdami mus, sukelia mumyse tam tikrus pergyvenimus. Mes tuos pergyvenimus analizuojame pažįstame. Mūsų pažinimas yra nukreiptas ne į išorinius daiktus, bet tik į save, savo pergyvenimus. Todel mes tik savo pergyvenimus ir tepažįstame. O ar tiems pergyvenimams išoriniame pasauly atatinka kas nors objektyvu, ar ne, mes apie tai nieko negalime žinoti, nes tai išeina iš mūsų pažinimo ribų.

Idealistai klaidingai supranta pažinimo galią. Juk pažinimas nėra apribota kamara, iš kurios negalima išeiti, kaip vaizduojasi idealistai. Pažinimas yra galia pirmiausia nukreipta į ką nors kitą, į kokį išorinį daiktą, o ne i save. Prieš gausiant kokį nors pergyvenimą, mes turėjome ką nors pažinti, kas sukėlė tą mūsų pergyvenimą. Todel pirmas pažinimo faktas yra šis tas iš išorinio pasaulio, o savo sąmonės stovio analizavimas yra antras, vėlybesnis pažinimo faktas — būtent refleksija. Pažindami išorinį pasaulį, tuo pačiu pažįstame objektyvią tiesą. Taigi, idealistų pozicija, kuri neigia objektyvų tiesos pažinimą, neatatinka pažinimo faktus ir todel yra klaidinga.

Panagrinėję svarbiausias sroves, kurios neigia tiesos pažinimą, mes priėjome išvados, kad žmogus tiesą pažinti gali ir pažįsta. Ir ne tik loginę tiesą žmogus pažįsta, bet jis gali artintis prie objektyvios ontologinės tiesos pažinimo. Tuo dar nenoriu pasakyti, kad žmogus pažįsta obsoliutę tiesą. Obsoliutės tiesos žmogus visai pažinti negali, nes jo protas yra apribotas, o absoliutas yra neribotas. Jis gali tiktai artintis prie absoliučios tiesos pažinimo.

Taigi pirmoji kritiškos pasaulėžiūros ypatybė — tikrumas — reikalauja, kad šita pasaulėžiūra atatiktų tiesą, reiškia, kad jos pažinčių sistema būtų tokia, kaip kad yra pasaulio realybė. Dar daugiau: pažinę pasaulio esamą realybę, mes turime suvokti jo idealinį pirmavaizdį ir jį, kiek tai pareina nuo žmogaus galių, realizuoti pasauly.

2. Aiškumas.

Antroji kritiškos pasaulėžiūros ypatybė yra aiškumas, aiškus pažinimas tikrumos. Be šitos ypatybės irgi negali būti kalbos apie kritišką pasaulėžiūrą. Mes galėsime turėti neaiškų, svyruojantį tamsų fantazijos vaizdą, bet tai nebus mokslo, ar filosofijos padarinys, tai nebus mastas, kuris mūsų pasielgimų vertę galėtų matuoti. Kiekvienam elementariausiam mokslui reikalingas aiškumas. O ką jau bekalbėti apie pasaulėžiūrą, kurios uždavinys būti aiškiu ir šviesiu keliarodžiu kiekvienam žmogaus pasielgime? Ji turi nurodyti priemones, kaip iš įvairių gyvenimo chaosų išbristi; ir kaip pasiekti amžiną idealą.

Tikra pasaulėžiūra privalo nurodyti gyvenimo tikslus ir uždavinius. Bet jeigu tie tikslai yra tamsūs ir migloti, tai kaip galima surasti aiškų ir tiesų kelią, kuris į tuos tikslus vestų? Be aiškumo žymės pasaulėžiūra nustoja vertės.

Neaiški pasaulėžiūra nepatenkina žmogaus dvasios reikalavimų, nes žmogus, kaip Schopenauer'is sako, yra priežasčių ieškantis gyvulys — „Ursachentier". Jis nepasitenkina tol, kol suranda kiekvieno daikto ar veiksmo pirmutinę priežastį ir jo padarinį. Kaip gali patenkinti šito žmogaus reikalavimus neaiški pasaulėžiūra, kuri neduoda aiškų ir suprantamą pasaulio ir gyvenimo vaizdą, bet tik miglotą ir drumstą? Taigi, iš šių kelių pastabų matyti, kad kritiškos pasaulėžiūros ypatybė — aiškumas — yra būtina.

3. Vieningumas.

Trečioji kritiškos pasaulėžiūros ypatybė yra vieningumas. Kalbėdami apie pasaulėžiūros vieningumą, susiduriame su priešingomis pažiūromis. Vieni jokio vieningumo nepripažįsta, kiti jo supratimą išplečia per plačiai. Ir viena ir kita pažiūra siekia kraštutinumų, su kuriais, norint rasti teisingą vidurį, pravartu susipažinti.

Vadinamoji pluralistinė pažiūrą yra tokia, kuri pasaulio aiškinimui deda daugelį (daugiau kaip du) principų. Pluralistų supratimu visa visuma susidedanti iš daugelio skirtingų dalelių arba jėgų, kurios egzistuoja arba kaip atskiri atomai, arba kaip tam tikri jėgų centrai. Iš tarpusavio jų veikimo atsiranda visi pasaulio daiktai. Šitų elementų arba jėgų centrų substanciją jos šalininkai filosofai ne vienaip supranta. Atomistai, kaip Leokipas. Demokratas arba grynieji materialistai, stovėdami ant ateistiško pagrindo, kaip Büchneris, vaizdavo tuos elementus kūniškais, užimančiais tam tikrą erdvę. Kiti kaip Giordano Bruno, Leibnizas, Herbartas manė kad tie elementai yra grynai psichiniai, tik del mūsų netobulo pažinimo jie mūms atrodo kūniški.

Pažiūrėkime ko verta šita pluralistų pažiūra. Vieni įsižiūrėję vien tik į dvasinius reiškinius, pasauly temato vien psichinius elementus. Kiti vien medžiagos pagalba norėtų viską išaiškinti. Iš tikrųjų pasauly matome kaip dvasinius, taip ir medžiaginius reiškinius bei dalykus. Todel bet kurio jų neigimas yra neprotingas ir kartu klaidingas. Dar silpnesnė šita sistema pasirodo, kai reikia išaiškinti pasaulio atsiradimą. Pasak jų, šitas pasaulis atsirado pripuolamai, mechaniškai veikiant aukščiau minėtiems elementams. Iš šitokių pluralistų sistemos pagrindų mums nesuprantamas pasaulio atsiradimas ir jo tikslingumas. Jeigu pasaulyje yra tikslingumas, tai turėjo būti protinga priežastis, kuri tą tikslingumą pagimdė.

Patys atomai arba jėgos neturi savy tikslingumo žymių, nes veikia mechaniškai. Taigi pluralistų pasaulio sudėties ir atsiradimo aiškinimas yra nepilnas, nemoksliškas ir, kaipo toks, protingos būtybės patenkinti negali.

Kita pažiūra yra dualistiška. Dualistai pasaulio esmei išaiškinti prileidžia du principus. Jie dar skirstosi į dvi grupi. Vienu atveju kalbama apie teologišką dualizmą, kitu apie ontologišką arba metafizišką dualizmą.

Teologiškas dualizmas turi maža pasekėjų. Šitos srovės šalininkai prileidžia du priežastingu principu: vieną gerą tveriantį pozityvų ir kitą blogą, negatyvų. Pirmasis yra geras Dievas, kuris viską, sutvėrė, palaiko, antrasis blogas, kuris viską griauna, ardo, žodžiu—yra viso blogo pradžia. Čia reikia pasakyti tiek, kur pasauly absoliučiai blogo nėra. Blogas yra tiktai trūkumas gero. Todel ir blogo kaipo tokio nėra.

Daug svarbesnis ir turįs daugiau pasekėjų yra dualizmas, kuris remiasi metafiziškų arba ontologišku pagrindu. Jis tvirtina, kad pasaulis susideda iš dviejų skirtinų realybių, butent kūniškos ir dvasiškos. Mes, sako, pažįstame vieną kartą materialius daiktus, kurie turi—tam tikrą dydį, svorį ir tt., kitą kartą suvokiame reiškinius, kurie nieko bendra su materija neturi, kaip mintis, protavimas, jausmai, norai ir tt. Tai dvi skirtingos pasaulio realybės, tarp kurių veikimo jokio priežastingumo nėra. Jeigu mes matome kokius nors priežastingumo santykius, tai tas yra tik mūsų pažinimo, o ne daikto realybės dalykas. Toji srovė kitaip dar vadinama psichofiziniu paralelizmu.

Šita dualistų pažiūra priešinasi patyrimo faktams. Mes kasdieniniame gyvenime lengvai galime pastebėti, kad tarp psichinių ir fizinių reiškinių yra tam tikras priežastingumas. Pavyzdžiui, kai žmogaus organizmas esti pavargęs ir jo psichika yra prislėgta, negali normaliai veikti. Ir atvirkščiai. Be priežastingumo santykio tarp dvasios ir medžiagos mums tampa nesuprantama net kultūros pažanga. Iš kur atsirado senovės meno kūriniai, visų amžių milžiniškos bažnyčios ir rūmai, naujųjų laikų technikos stebūklai, jei dvasios galios negali veikti medžiagą?

Savo pozicijos silpnumą suprato ir patys dualistai ir, norėdami savo pažiūrą sutvirtinti, jie prileidžia vieną priežastingą principą. Bet tai prileidus dualistų teorija griūva ir ant jos griuvėsių atsistoja monistiška pažiūra.

Kaip dualizmas, įsižiūrėjęs į skirtingus dvasios ir medžiagos reiškinius, priėjo prie dviejų principų, kuriems neprileidžia jokio priežastingumo santykio, taip ir monizmas, pripažindamas tik vieną principą priėjo kitą kraštutinumą. Monistai viską norėtų sulieti į vieną vienetą. Esmės vienybė tarp kūno ir sielos iš vienos pusės ir vienybė tarp Dievo ir pasaulio iš kitos pusės, tai jų sistemos pagrindas.

Ir šitoje pažvalgoje negalime išaiškinti, kaip siela ir medžiaga, būdama ta pati, gali reikštis skirtingais psichiniais ir ma-

terialiniais reiškiniais. Juk kiekvienam aišku, kad yra skirtumas tarp protavimo, jausmų, troškimų ir tarp mechaninio judesio, garso, šviesos ir panašių kitų reiškinių. Jeigu yra pasauly tiktai vieninga substancija, tai ir jos pasireiškimas turėtų būti vienodas.

Toliau sulejant pasaulį ir dievybę į vieną vienuma, darosi nebesuprantama jokia pažanga, joks tobulėjimas; negalima išsiaiškinti keitimosi fakto, nes jei daiktas keičiasi ar tobulėja, tai jis įgauna naujų žymių, kurių jis pirmiau neturėjo. Pats sau tų naujų žymių suteikti negalėjo, taigi, jis turėjo iš ko nors tą patobulėjimą gauti.

Taip pat yra ir su pasauliu. Jei pasaulis ir Dievas yra tas pats, tai tada negalimas joks tobulėjimas, joks keitimasis, nes nėra pašalinio impulso, del kurio galėtų keitimos įvykti.

Kaip matome, toks siaurai suprastas monizmas kritikos neatlaiko ir todel yra klaidingas.

Kalbėdamas apie kritiškos pasaulėžiūros ypatybes pradžioje pažymėjau, kad ji turi būti vieninga. To vieningumo neradome nei pas pluralistus, nei pas dualistus, nei pas monistus. Tačiau vieningumo ir iš jo einančio paprastumo siekia kiekvienas mokslas ir kiekvienas žmogus. Jo turi siekti ir pasaulėžiūra, kuriai itin svarbu apimti visa vienu aiškiu žvilgsniu.

Pasaulėžiūros vieningumas reikia suprasti ta prasme, kad pasauly yra vienas causalis, priežastingas principas, kuris yra visatos kūrėjas ir palaikytojas. Tas principas davė visam pradžią. Jis yra tobulas ir skiriasi nuo pasaulio. Tas priežastingas principas, tas visatos kūrėjas ir palaikytojas filosofijoj vadinamas Absoliutu, o religijoje Dievu. Jis skiriasi nuo pasaulio ir yra virš jo. Tik šitą Absoliuto principą pripažinę, gausime vieningą pasaulėžiūrą.

(B. d.)

Juozas Eretas

Beethoveno jaunystė

II-OJI DALIS.

Beethovenų šeimos likimas Bonnoje.

Antverpenas: Europos durys į pasaulį ir Flamijos maitintojas. — Flamija: germaniškų, Šiaurės. ir romaniškų, Pietų, elementų jungtis (Heinrich van Veldeke, Rubens, Van Dyck, Ludwig van Beethoven). — *Louis van Beethoven* (kompozitoriaus tėvukas). — *Johann ir Marija Magdalena van Beethoven* (Ludvigo tėvai). — *Geneologija.*

1. Antverpenas ir 2. Flamija.

Antverpenas — senas miestas, įkurtas VII-ame amžiuje. Drąsūs jūrininkai ir apsukrūs pirkliai varė didelę su Anglija ir kitais kraštais prekybą. Nuo 1315 m. — Hansos narys, toje sąjungoje vaidino didelį vaidmenį, nekartą nulemdamas jos reikalų sprendimą. Prijungtas 1477 m. su visu Brabantu prie Reicho, Maximilianui I viešpataujant, ir tuo būdu pasinaudodamas tuo gyvuoju prekybiniu judėjimu, kuris iš Reicho veržėsi per Rheiną į Šiaurę, ieškodamas išėjimo į jūrą, Antverpenas pasidarė pačiu pirmuoju pasaulio uostu, o jo piliečiai — vieni turtingiausių Reiche piliečių, lengvai galį konkuruoti su Augsburgo Fuggerais ir kitais Reicho didžturčiais; jie ir pačiam imperatoriui nebuvo gėdos atlankyti.

Sotūs antverpeniečiai turėjo pinigų ir menui. Ištisos menininkų cechos gyveno iš pirklių turto pertekliaus. Puikūs namai išaugo, bažnyčios pasipuošė vertingais paveikslais. Didžturčių išlaikomi, menininkai skubėjo į Pietus išgirtų meno paslapčių studijuoti. Taip šiauriečiai veržiasi į Pietus. Šiaurės problematikai, tie minčių kupini nordikai, keliauja savo idėjoms Pietų vaizdų pasiskolinti, savo sąvokas klasiškais rūbais apvilkti. Šiaurėje jaučiama amžina priešginybė tarp žmogaus ir gamtos. Šioji žmogui gyvenimą apsunkina, tarsi pykdama, kad jis ją naudoja ir ją nori valdyti: per didesnę metų dalį žmogui rodo savo piktą veidą. Tik vėlų pavasarį ima džiuginti žmogų, bet vėl greit po jo kojomis pageltę lapai ima šnabždėti. Žmogų gamta ne tik atstumia, bet nori jį net pavergti; viena išeitis belieka: arba nuo jos bėgti, arba jos vergu tapti. Nebendraudamas su gamta, žmogus įsigilina į save: klauso savo vidaus balso, kuria savo minčių pasaulį. Ir tos mintys — jo vienintelis ir visas turtas. Nesirūpina atvaizduoti šio pasaulio, nes Šiaurės gamta neteikia skambių garsų, žibančių spalvų, žavimų paveikslų mintims atvaizduoti.

Ir žmogus savo mintį pareikšti sąvoka priverstas. Siaurė — filosofų tėvynė. Pietuose kitaip. Maloni gamta žavi žmogų, priverčia ja gėrėtis, jai atsiduoti. Pietuose žmogus gamtos mylimas, gamta žmogaus mėgiama. Nėra čia tos priešingybės, kuri verčia žmogų su gamta kovoti ir nuo jos šalintis. Pietuose žmogus neišskiriamas iš gamtos. Žmogus natūralėje vienybėje su gamta gyvena, tarsi jos dalis būtų. Žmogus gamtoje ir gamta žmoguje. Pietūs pilni gamtos patiektų išsireiškimo formų: šviesos, skambumo, spalvotumo, plastiškumo.

Del to Pietuose ir gema menininkai, o filosofai iš prievartos atsiranda. Čia menininkų alfabetai tobuli: tiek minčių, tiek ir raidžių ir dar truputį daugiau. Nėra tos minties, kuri sau tobulos formos negalėtų įgauti; nėra čia sielų, kurios negalėtų įsikūnyti. Mintys yra pačioje formoje, o forma yra visa mintis. Viskas yra aišku, kas yra forma. Pietuose arba diena arba naktis, nėra nei prieblandos nei sutemos, ten visa, kas yra, yra aišku — arba aiškus buvimas arba visiškas nebuvimas. Žmogus, pasisavindamas formą, be to dar, mintį pasisavino ir gražią. Su kūnu pasiduoda ir siela. Gimdama mintis, pagimdo sau reikalingą formą. Pietuose minties atsiradimo akimirksnis yra ir formos gimimo valanda.

Kas kita šiaurėje: skurdi ir žmogui priešinga gamta jo mintims kalbos neteikia. Siaurėje gema mintis be formos; ji turi del savo įsikūnijimo kovoti. Skurdi gamta, toks ir jos alfabetas. Siaurėje karališkoji mintis priversta vaikščioti elgetos rūbais.

Alfabetas mažas, pasirinkimo nėra; reikia savo mintis, amžinai negaunančias kongeniališkų formų, išreikšti raidėmis, kurios, bent apgraibomis, pažymėtų turinį, bent iš tolo primintų minties karališkumą. Žodžiai, spalvos, garsai — kaip siūbuoją tiltai ant sraunios upės, tik tikrumos šešėliai.

Bet mintis yra ištroškusi tobulos formos, forma ištroškusi kilnios minties.

Toli nuo Pietų esanti Siaurė geidžia papildoma Pietų ypatybių, o Pietūs visu savo įgimtu aistringumu siekia Siaurės gilumą. Nėra buvę amžių, kuriais Siaurės ir Pietų genijai nebūtų skaudžiai pajutę papildymo reikalingumo. Ne tik tautos viršūnės veržiasi šen ar ten tobulumo ieškodamos, bet ir ištisos tautos ima keliauti.

Theodorich, Alarich, Wulfila Robert Puiscard — Siaurės tautų vado Pietuose palaidoti; Hannibal, Caesar, Drusus, Tiberius, Varus, Pietų tautų vadai, Siaurės paslapčių ieškotojai.

Flamai — jautrūs nordikai, kuriems tas skirtumas tarp žmogaus ir gamtos — didelios kančios. Kam amžinai Siaurėje kankintis, kam ant kaktos raukšlės reikalingos, kam čia sielotis ir kovojant sulaukti mirties, tobulybės nepasiekus?! Pietuose akys švinta, raukšlės išdyla. Į Pietus! Romos legionų nurodytais keliais: pagal Rheiną aukštyn, Gotthardo, Simplono ar šv. Bernhardo takais

per amžinojo sniego karalystę į Lombardijos lygumą, kur milžinkapiuose ilsisi ankstyvesniais amžiais atkeliavusieji langobardai ir jų antžmogiškoji karalienė, Rosimunda. Tiesą pažinę, jie turėjo mirti.

XII-ame amžiuje poetai keliauja į Pietus, XVI-ame — tapytojai, XVIII-ame — muzikai.

*

XII-ame amžiuje poezijos eilė. Jos atstovas — *Heinrich van Veldeke.*

Sis gimė netoli Maastrichto miesto, pusiaukelėje tarp Bruxelles'io ir Koelno, Flamų žemėje. Kilimo germanas, nordikas, aukštai iškėlė Vokietijos jaunutės, riteriškos kultūros vėliavą toje pat Flamijoje, kurią užliejo Prancūzijos trubadūrų literatūra. Palaimintas kraštas toji Flamija! Atviros durys į Siaurę ir į Pietus, ir per abejas pasipylė ir iš vienur ir iš kitur smarkiai kultūrinės srovės, kurios tarp savęs jungdamos, viena antrą grynino, aukštino, tobulino tol, kol viena antros buvo vertos, kad galėtų visiškai susijungti. Susimąsčiusiam germanui Flamijoje veidas pragiedrėjo ir lengviau ant širdies pasidarė. Jis dar antrą gyvenimą norėjo gyventi, kur švelnutė Pietų kultūra, romaniškai apsitaisiusi, prancūziškai kalbanti, sutinka Vokiečių susimąstėlį.

Flamija buvo Pietų dvasios paskutinė provincija. Čia dar sykį, ir paskutinį sykį, visu gražumu pasirodė romėniškas formų grynumas, romaniškas dvasios judrumas ir prancūziškas meno ir gyvenimo elegantiškumas. Pietų formos vėl ėmė blizgėti, Siaurės mintys maloniau skambėti šiame Flamų krašte.

Tas laimingas susidūrimas išugdo gražų žmogaus tipą. Flamų riteriai buvo žinomi visoje Vokietijoje. Kas norėjo rimtai spręsti ir giliai galvoti, pasimokyti gražiai gyventi, tas iš flamų pavyzdį ėmė. Po visą Vokietiją skambėjo flamiškosios tarmės sakiniai. Juo flamiškesnis, juo kultūringesnis, taip buvo Vokiečių riteriai įsitikinę, ir Heinrich van Veldeke — jų idealas.

XII-ojo amžiaus gale jis nuvyko į Mainzą, kur savo sūnus Heinrich ir Friedrich, 70.000 riterių akivaizdoje, imperatorius Friedrichas Barbarossa pakėlė riteriais. Ir čia Heinrich van Veldeke mokė suplaukusius dainius skambesne kalba, grynesniais rimais apdainuoti Dievą, savo tautą, savo poną, savo luomą ir — savo širdies damą. Klauso jo balso suplaukusieji riteriai ir išneša senąjį turinį naujose formose į Vokietijos gilumą. Thiuringeno krašte susidaro dainių ratelis, kuriam vadovauja jo menas. Alemanijoje Hartmann von Aue toliau varo jo darbą, Bavarijoje didysis Wolfram von Eschenbach vadino jį savo mokytoju ir gailisi, kad jis anksti mirė.

Visi jie siekė to riteriško tobulumo: to organingo suliejimo dviejų pasaulio elementų, kurie skyrium vienas antram labai priešingi, o susivieniję dvigubą gyvenimą sudaro.

Heinrich van Veldekės asmenyje žodžio menininkas pasidavė Pietums, norėdamas tapti vertingesniu nordiku.

*

XVI-ame amžiuje Šiaurė siunčia naujus savo atstovus į Pietus: poetus seka tapytojai. *Pieter Breughel,* senesnysis, Romoje atsidūrė; *Rubens* — Venecijoje, Mantuoje ir Romoje studijuoja; *Van Dyck* ketverius metus atsidėjęs mokosi pas Venecijos mokytojus. Ir tai tik žymiausieji, o kas suskaitys visus kitus, savo mokytojų pėdomis į Prancūzijos arba Italijos žemes nukeliavusius?

Sugrįžę ima giedoti didžiąją tiesos giesmę. Rubens, Van Dyck: du vardai, tiktai keturi skiemenys, o visa evangelija, kuria visą Flamiją uždegė. Prancūzija Rubens parsikviečia, Anglija — Van Dyck.

Kas, rodos, amžinai turėjo būti atskirta, išsyk susijungė į nuostabią vienybę. Žmogų gamta jau nebekankina: įžiūrėdamas jos esmę, jis ją pasisavino. Pranyko nuo šiauriečio kaktos raukšlės. Šiaurės gamtos žmogui atiduota mintis išsireiškia kilniomis iš Pietų atgabentomis formomis. Šiaurė ir Pietūs, rodos, amžinai išsiskyrę, apsikabino ir pasibučiuodami tapo tėvais tų vaikų, kurių rimtas flamiškas protas moka dailiai itališkai prabilti.

Šimtmetinio ilgesio vaikai — gražūs vaikai. Italijos ir Flamijos gali kada nors nebebūti, bet jų vaikai bus gyvi ir taip pat gyvi peržengs laiko ribą, eis į amžinybę.

*

Iš didelių nordikų tik vienas *Rembrandt* nėjo Pietų keliais. Šiaurė—jam viskas. Tiesa, jis holandas, kurio Pietų įtaka nepasiekė.

Jis neturi nei elegantiškų formų, nei linijų, nei šviesos. „Šviesa yra išimtis“, jo posakis. Taip Šiaurėje yra. Siaurė — amžina sutemų valanda, ir Rembrandtas jos paslapčių žinotojas (bet ne aiškintojas). Žmogus sutemų valandoje—mintyse paskendęs, idėjas nagrinėjąs. Sutemų valanda — malonių skausmų valanda. Žmogus joje—galingas menkniekis, kurį slėgia minčių gausumas ir kūno trūkumai. Sutemų valandoje — bedugnė tarp žmogaus ir gamtos. Sutemų valandoje — pasaulio transcendentalinimas.

Rembrandtas — idėja prieblandoje.

Visa Rembrandto esmė ieško savo antrosios pusės, bet Rembrandtas į Pietus nekeliavo. Jis norėjo, kaipo nordikas, į meno karaliaus sostą atsisėsti, bet jo milžiniški gabumai neleido būti gabiu.

Vis delto be Italijos gyventi negalėjo.

Jis turėjo Italiją pas save, namie. Jo brangumynų rinkinys, kuris pasižymėjo blizgančiais akmenimis, žibančiais perlais, žėrinčiais rūbais. Į tą rinkinį pakliuvęs šviesos spindulėlis, šokdamas nuo blizgučio prie žibučio, labiau ėmė spindėti ir sotinti šviesos išalkusią Rembrandto akį.

Koks jo menas, toks jo ir gyvenimas -- be šviesos. Žmona gimdydama miršta, iš protestantų Bažnyčios išvarytas, skolose paskendęs, finansinis bankrotas, priimtas į prieglaudą pas savo antrąją „žmoną“, kuri miršta be laiko, miršta pirm jo ir sūnus.

Pas tokius „menininkus“ Rubens, viešėdamas Antverpene, nesilanko.

*

Flamija su Antverpenu nepaliauja siuntę savo tiesos ieškotojų į Pietus: XVIII-ame amžiuje poetų ir tapytojų pavyzdį seka *muzikai*. 1708 m. Antverpene gimęs Louis van Beethoven kėlėsi į Loeweną, 1731 m. — į Bonną. 1787 m. jo sūnus, Ludwig van Beethoven, bando pasiekti Vieną, kur Italijos dangus laikė apgaubęs vokiškąją žemę. 1792 m. Ludvigas antrą sykį iš Bonnos keliasi į Pietus. Viena—jo tolaikinis tikslas; Italija — jo pasiilgimas. Italijos žemės nematęs, mirė Vienoje; bet Italijos genijus jį atlankė prie Dunojaus kranto.

Ludwig van Beethoven yra Šiaurės problematikas, Rubenso brolis, Van Dyko giminaitis.

Jo širdis — pilna jausmų, galva — kupina minčių. Kad kas duotų joms tinkančias formas, nemažindamas tų jausmų šventumo, tų minčių kilnumo!

Gal amžinai turės žlugti šioje sieloje uždarytas pasaulis, neradęs savo kalbos?

Beethovenas yra nordikas, filosofas, kuris ėjo į Pietus išsakos pasimokyti. Graži buvo pietiečių kalba, bet dar per menka jo minčių pasauliui.

Naujos kalbos reikia didingoms jo mintims. Pietiečiai paskolino savo alfabeto raidžių Šiaurės atėjūnui. Nordikas *savo* mintims buvo sudaręs *savo* kalbą. Ir kai jis pasigamino tam tikrą sau kalbą, tada jis buvo IX-osios simfonijos kūrėjas.

Ir vėl Šiaurė buvo užkariavusi Pietus, ir vėl Pietų raktai atrakino nordiko minčių pasaulį. Ilgai kova ėjo — per 50 metų ir aštuonias simfonijas. Pietų su Šiaure pasibučiavimas buvo gyvybės aukščiausia išraiška ir kartu mirties valanda. Kas moka tiesos skraistę nuimti, yra per daug išmintingas šiai žemei. Po IX-osios simfonijos dešimtosios negalėjo būti.

Flamijos tapytojai į savo tėvynę grįžo džiaugdamiesi, o po to ėjo berti savo deimantų į kitas žemes. Muzikas nebegrįžo; bet kur buvo jautri styga, kur buvo žinoma Flamijos vėliava ir kur lankėsi Antverpeno laivai, ten visur suskambėjo toji naujoji flamiškoji kalba.

Vienoje mirė tas Flamijos sūnus — Vienoje: nuo Šiaurės neatsisakęs ir Pietums neparsidavęs.

O *Bonna* kokį vaidmenį vaidino?
Bonna — intermezzo,
„ laukiamasis kambarys,
„ prisirengimas prie kitų kraštų.

Beethoveno tėvynė — Flamija.

Beethoveno ilgesys — Italija,

bet, nei vieno nei kito nematęs, yra tų dviejų kraštų kultūrinė jungtis. Tik fiziškas jo gyvenimas prasidėjo ir baigėsi Vokietijoje. Bet tikrai jis gimė Flamijoje, kur nors tarp Löweno ir Antverpeno, ir Italiją „aplankęs", Vokietijoje laurus skynęs, mirė Flamijoje, kur nors tarp Antverpeno ir Löweno. Jo kūną turi Viena, tasai jojo mėgiamas ir nemėgiamas miestas, kuris aukštino jo dvasią ir žudė jo kūną; o jo dvasią—visas kultūrinis pasaulis.

* * *

3. Louis van Beethoven.

Beethoveno senolių tėvynė yra Flamija. XVII amžiuje ta pavardė čia dažnai sutinkama. Vienas tolimas Liudviko Beethoveno giminaitis iš Löweno apylinkės atvyko į Antverpeną. Jo sūnus, Wilhelmas vedė to miesto pilietę, Kotryną Grandjean. Heinrichas Adolaras, vienas aštuonių Wilhelmo vaikų, vedė Mariją Kotryną de Herdt, kuri pagimdė sūnų, vardu *Louis*, mūsų aprašomojo genijaus tėvuką. Šis krikštytas 1712 m. gruodžio 23 d., Antverpene.

Beethovenų giminėj daug randame žymių menininkų: Petras Beethovenas buvo tapytojas, Gerhardas — skulptorius. Heinricho Adolaro sūnus, Liudvikas Juozapas, taip pat tapytojas, Liudviko Juozapo dukters Marijos Teresos sūnus, Jokūbas, dar XIX - ame amžiuje buvo Antverpene tapybos profesoriumi.

Vadinasi, Beethovenų giminė jau XVIII ir XIX-ame amžiuose buvo nusipelniusi laurų, nors iki mūsų kompozitoriaus tėvuko Liudviko, nė vienas jos narys dar nebuvo parodęs kokių nepaprastų gabumų. Kaip žinome, Wilhelmas Beethovenas vertėsi vyno prekyba, o Heinrichas Adolaras buvo siuvėjas.

Beethovenų vardas Bonnoje jau buvo žinomas maž daug nuo 1730 m., nes tais metais kažkoks Michael van Beethoven čia pardavinėjęs vašką ir žvakes. Gimė 1684 m. Mecheln'e (Malines), Flamijoje, savo gimtinėje vedė 1707 m. Maria Ludovica Struyckens (gal Stuyckers?), kuri, dar Mechelne tebegyvendama, pagimdė penkis sūnus. Vėliau Michaelis persikėlė į Bonną, kur 1734 m. jo vyriausias sūnus, Cornelius, vedė našlę La Porte, gimimo Calem. Vienas liudininkų buvęs kitas Beethovenas, Louis, kuris tik 1731 m. buvo į kurfiursto rezidenciją atvykęs.

Louis van Beethoven jaunas paliko savo tėvų namus, greičiausiai su tėvais (motina) susipykęs. Mes jį 1731 m. randame Löwene (Louvain), kur jis laikinai Šv. Petro chore gieda ir kartu eina chormeisterio pareigas, ką galime spręsti iš Löweno kapitulos dokumentų, kuriuose šituo reikalu parašyta:

„...tam in choro (non tantum pro musica sed etiam pro cantu Gregoriano) quam in Odeo et domi suae pro instructione choraulium si id ultimum per se facere non possit conformiter conditionibus ipsis admissionis, idque ad Trimestre 2. XI. 1731).

Į chormeistrio Colfso prašymą, jį atleisti atostogų ir tam laikui paskirti Louis van Beethoveną, kapitulas 1791.XI.9. uždėjo šitokią rezoliuciją:

„Capitulum approbat Personam Ludovici van Beethoven ut fungatur vicibus Phonasci ad trimestre conformiter mandato capituli dicto phonasco per D. Secretarium insinuato secunda hujus qui capitulum inhaeret...“

Jaunas dar, teeidamas 19 metus, Louis apdovanotas gerų tenoro balsu vienam trimestrui pavadavo Colfsą, o paskui, toliau keliaudamas, užsuko į Bonną, kur gyveno jo giminės ir Kölno kurfiurstas, kurio orkestras visoje Žemutinėje Vokietijoje ir Flamijoje buvo garsus.

Čia neilgai teko laukti. Jau 1733 m. kovo mėnesyje Louis liko sukontraktuotas šiuo įdomiu „Decretum“:

„Decretum
für Ludovicum van Beethoven als Churfürstl Hof Musicant.

Cl. A. Demnach Ihre Churfl. Durchl. zu Cöln Herzog Clement August in ob nnd nider Bayern etc. Unser gnädigster Herr, auf underthänigstes bitten Ludovici van Beethoven, denselben zu Dero Hof-Musicum gnädigst zu erklärt und aufgenommen, auch ihm zum jährlichen gehalt vierhundert gulden rheinisch zugelegt haben, als wird demselben darüber gegenwärtiges unter höchsta esagter Sr. Chufr. D. gnädigster Handzeichen und geheimen Canzley insigel gefertigtes decret herausgegeben, und dem Churf. rath. und Zahlmeister Risack hiermit anbefohlen, ihm Beethoven gemeldete 400 Fl. quartaliter mit anfang dieses jahrs zu zahlen und gehoerend zu verrechnen.

Bonn d... Merz 1773“.

21 m. eidamas, Ludovicus pristojo prie Kölno kurfiursto ir arkivyskupo, pas kurį 4-tą metų išbuvo, pirmiausia dainininku (bosas), o vėliau (nuo 1761 m.) *Capellen meister del kurfürstlichen Kabinetts = Kapellen = und Hoffmusik.* Gaudamas neblogą algą, galvojo apie šeimos sudarymą. 1733 m. gale jis vedė Maria-Josepha Poll, Bonnos pilietę, 19 m. amžiaus. Viskas, rodos, jaunam flamui klojosi gerai, bet pasirodo, jog pasirinkdamas Poll'aitę, apsiriko. Jinai mėgo daug gerti, ir takenkė ir jai pačiai ir jos vaikams. 1734 m. gimusi Maria Berni

hardina Liudovica kitais metais mirė. Sūnelis Markus Joseph, gimęs 1736 m., irgi neilgai tegyveno. Gyvas pasiliko tik trečias jųdviejų vaikas, *Johann*, kuris gimė gal 1739 m. pabaigoje, o gal ir 1740 m. pradžioje, tikrai pasakyti negalime, nes nėra metrikos.

Jau tais 1738 - 40 m. Louis padėjimas Bonnoje buvo neblogas: jis gavo nemažą algą, socialinė vieta garbinga. Tuo pat metu, kai kitų muzikantų alga buvo žymiai menkesnė (tat jiems neleido laisviau atsikvėpti, ir buvo priversti į skolas bristi), Louis galėjo kaip reikiant gyventi ir dar sutaupyti pinigų, kurių, tiesą pasakius, pelnė ir iš vyno prekybos. Kad jo vardas įgavo vis daugiau autoriteto, matyti jau iš to, kad pirmojo vaiko metrikoje jis vadinamas „*Musicus*“, vėlesnėse metrikose — „*Dominus*“ arba „*Musicus Aulicus*“. 1761 m. jis pakeliamas kapelmeisteriu, jo titulas — „*Herr Kapellmeister*“, ir tų pačių metų dvaro kalendoriuje jis įrašomas trečioje vietoje tarp 28 „*Hommes de chambre honoraires*“.

Klemens Augusto laikais, kuriais Louis atvyko, gyvenimas prie dvaro ėjo plačia ir linksma vaga. Gaudamas tai iš vieno, tai iš kito kunigaikščio pinigų, kurfiurstas savo išlaidžiam gyvenimui visuomet jų turėjo. Puikiai buvo aprūpinti menininkai, kurių visas pulkas gyveno iš kurfiursto malonės. Daugumas orkestro muzikantų buvo Vokietijos ir Flamijos kilimo, dirigentai — italai. Be jų, Bonnoje laiks nuo laiko pasirodydavo dainininkų, šokėjų, vaidilų, daugybė muzikantų iš Prancūzijos, Bohemijos, Italijos ir iš kitur; jie gerai apdovanojami, sotūs ir linksmi palikdavo Bonną, pasižadėdami greitai vėl sugrįžti.

Naujajam muzikui ir dainininkui, Louis van Beethoven, čia buvo progos savo gabumams parodyti: teko bažnyčioje giedoti, koncertuose dainuoti, scenoje vaidinti ir, be to, dažnai keliamuose baliuose ar šiuo ar tuo pasirodyti. Bažnyčioje jis giedojo per Šv. Mišias pasitaikančias bosui giesmes soli „mit einer schönen und biegsamen Stimme“, kaip rodo Fischer'io rankraštis. Vienoje tų laikų teatro programoje skaitome — buvo vaidinama „*La Morte d'Abele*“.

Adamo . . . . . Il Signor Biethoven ir t. t.

Jo vardas dar 1770 m. figūruoja vienoje programoje, vaidinant Marmontel ir Grétry „Silvain“, kur išspausdinta

Dolmon père . . . . . Mons. Louis van Beethoven
Dolmon, fils aîné sous le nom de Sylvain . . . . . Jean van Beethoven.

Šis veikalas buvo vaidinamas prancūziškai. Senojo kapelmeisterio vardas teatro programose figūruoja dar 1772 m. (!) gegužės 13 d., kada buvo vaidinama „*L'Inganno scoperto overo il Conte Caramella, dramma giocoso per Musica*“. 60 metus eidamas, senis vaidino

„Brunoro, Contadino e Tamburino di Truppe suburbane . . . . . Ludovico van Beethoven

Louis darbo sritis dar labiau prasiplėtė 1761 m.: šiais metais jis liko paskirtas „Capellenmeister mit beybehaltung seiner bassisten stelle“. Dabar jis dirigavo orkestrui koncertuose, teatre,

Louis van Beethoven
Koelno kurfiursto dvaro kopelmeistris
(1712 — 1773),
Kompozitoriaus Liudwigo tėvukas.
(Dvaro tapytojo, Radoux, darbas, 1739 m.).

baliuose ir, be to dar, dainavo su choru. Darbo iki valiai! Kiek buvo reikalaujama iš dvaro orkestro, matyti iš kurfiursto Maximilian - Friedricho gimimo dienos, 1767. V. 13., šventės programos:

1. Rytą: bažnyčioje choras ir simfonijos orkestras;
2. Per pietus: Tafelmusik;
3. Vakare: opera;
4. Naktį: balius iki 5 val. ryto.

Louis savo pareigas ėjo pasitenkinęs ir noromis. Del to kurfiursto malonės jam netrūko, ir alga buvo nemenka. Bet taip pat muzikos užsiėmimais šis vikrus flamas nepasitenkino: jis varė ir vyno prekybą, iš kurios galima buvo nemaža pasipelnyti. Žemutinėje Vokietijoje ir gretimose valstybėse Louis daug turėjo pažįstamų, kurie, pasitikėdami jo sąžiningumu, iš jo parsisiųsdindavo vyno urmu. Taip pat gerus santykius palaikė su ūkininkais, gamintojais, kurie dažnai iš gero pono Louis už vėliau pristatytiną vyną gaudavo avanso, pinigų.

Louis van Beethovenas, kuris visų buvo gerbiamas ir del savo gabumų, uolumo ir savo sąžiningumo visuose dalykuose, buvo mažo ūgio, drūtas su gyvomis akimis, rimto pavaizdo.

Jis imponavo žmonėms, kai jis, apsitaisęs kurfiursto muzikantų uniforma (raudonu fraku su auksiniais kraštais, su periuka), po pažastimi kepurę pasikišęs, į ranką ilgą lazdą pasiėmęs, tvirtu žingsniu, pilnas sveikatos ir pasitikėjimo, žingsniuodavo po Bonnos gatves. Ši visais atžvilgiais kilni asmenybė savo gražiu pavaizdu pritraukė anksti ir kitų šakų menininkų dėmesį, kaip liudija jo portretas, dvaro skulptoriaus, Leopoldo Radoux'o, 1739 m. pieštas.

Jo gyvenimo ramią eigą kiek sutrukdė jo žmona, Maria Josepha, kuri iš prigimties buvo linkusi į alkoholį. Ši visus savo vaikus, išskyrus Johann, palaidojo, ir tat dar didino jos palinkimą į alkoholį. Vis didėjąs jos liguistiškumas pridarė garbingajam kapelmeisteriui daug nemalonumų, kuriems išvengti vėliau jis ją iškraustė iš Bonnos, atidavė į kažkokį vienuolyną Kölne, kur ji 1775 m. ir mirė. Nemaža nesmagumų ponui kapelmeistriui pridarė ir jo sūnus, J o h a n n.

4. Johann van Beethoven.

Johann van Beethoven, vienintelis Louis vaikų likęs gyvas, lankė pradžios mokyklą, o vėliau — gimnaziją Bonnoje. Kadangi iš pat mažens buvo susipažinęs su muzika, tad, 10 metus eidamas, per vieną mokyklos šventę dalyvavo chore. Ilgai mokyklos suole nesėdėjo; gal tie patys jo muzikališki gabumai privertė tėvą priruošti įstoti į dvaro orkestrą. Jis savo sūnų mokė dainuoti ir skambinti pianinu, gal ir smuiku griežti, nes pats mokinys vėliau giriasi esąs „capabel auch vor die violin". 1752 m., 12 metus eidamas, t. y., jau po dvejų metų, jis dvaro chore sopranu dainuoja, o 1756 m. kurfiurstas, patenkindamas jo prašymą, paskyrė jį „*Hoff — musikant*", bet algos už savo darbą dar negavo. Tik 1764 m. tebuvo mokama alga, po 100 talerių per metus. Po

penkerių metų jo alga 25 guldenais buvo padidinta, 1772 m. dar 50 guldenų pridėjo. Tą savo nedidelę algą jis stengėsi padidinti privačiomis pamokomis: jis mokė įžymių Bonnos šeimų vaikus ir be to, dar, buvo dvaro administracijos prašomas išmokyti gabių jaunuolių, kurie vėliau galėtų dvaro chore dalyvauti.

Anksti pasirodė Johanno būde trūkumų, kurie jam neleido aukščiau pakilti ir geresnio uždarbio turėti. Jis mažai tebuvo panašus į tėvą: nepastovus, paviršutinis, nemėgstąs mokykloje mokytis ir nelabai dvaro chore dainuoti. Su savo kompanijonais švaistėsi po Bonnos apylinkes: ir į Koelną, ir į Koblenzą, ir dar kitur nuvykdavo visur linksmai gyvendavo, laisvai elgdavos. Tėvas tokį savo neramų ir padaužą sūnų vadindavo „*Johannes der Läufer*“ (vietoje „Johannes der Täufer“). Kiek tas vėjavaikis buvo mokytas, matyti iš jo pasirašymo įvairiuose dokumentuose: jis pasirašydavo Biethoffen, Bethof, Jean van Beethoven ir dar kitaip. Galima suprasti, kad toks sūnus tėvui negalėjo patikti, ir del to namie barnių netrūko. Ypač nepatiko jam sūnaus palinkimas į alkoholį. Ar jis paveldėjo šį nelemtą palinkimą iš motinos, ar jį gundė tėvo vyno sandėliai, prie kurių prieiti jam nesunku buvo? Kaip ten bebūtų buvę, aišku tik, kad mėgo gerti, ir juo tolyn juo labiau, ir tad pagaliau buvo priežastis ne tik balsui per, anksti sugesti, bet ir jo šeimos gyvenimo iširimo.

Jo pavaizdas buvo neblogas: aukšto ūgio, pailgo veido, plačios kaktos, plačių pečių vyrukas. Kitai lyčiai toks gražus vyras, gabus muzikantas galėjo patikti. Pažįstamų tarp Jėvos dukrelių jam netrūko. Vieną jų, *Marią Magdaleną Kewerich*, 1767 m. vedė. Del savo vedybų su tėvu ypatingai susipyko; viena del to, kad tėvui sūnaus sužadėtinė atrodė per „žemos kilmės“, antra, kad sūnus, tiek mažai teuždirbdamas: (ketvirtą dalį tėvo algos), jau nori sukti atskirą lizdą.

Maria Magdalena gimė 1746 m. gale Ehrenbreitsteine, prie Koblenz, kur jos tėvas buvo pilies virėjas. Magdalena, visai jaunutė, 1763 m. ištekėjo už Triero kurfiursto kamerinio tarno, Johann Laym. Po dvejų metų jos vyras mirė, palikdamas žmoną be vaikų ir be ypatingo turto. Šią našlę vedė Johann 1767 m. lapkričio 12 d. Bonnoje. Pono kapelmeisterio akyse ši moteriškė, buvusi tarnaitė, nebuvo verta garbingojo Beethovenų vardo, bet sūnus, nieko neklausydamas, vedė ją prie altoriaus ir tą pačią dieną išsikraustė iš tėvų namų, persikeldamas į Bonngasse 515 Nr. (šiandieną 20 Nr.), kur kiek tolėliau nuo gatvės, namų užpakalyje, rado prieglaudą.

Johanno žmona, Magdutė, arba „Lenchen“, taip ją vadindavę, kol buvusi jauna graži ir vikri mergaitė, „eine hübsche und schlanke Person“, kaip šaltiniai rodo. Fischerai, pas kuriuos jaunavedžiams tam tikrą laiką teko gyventi, ją šitaip aprašo: „Ilgo veido, liesa, su rimtai žvelgančiomis akimis. Niekada prie svetimųjų nesijuokdavo. Rimta, darbšti, maloni su visais, didžiais ir prastais, švelni ir maldinga, del to ir visų buvo gerbiama ir my-

lima". Jinai daugiausia rūpinosi savo šeimos reikalais, siūdavo ir megzdavo. Piniginiuose reikaluose buvo labai sąžininga: už nuomą, už pristatytą duoną, mėsą ir t. t. laiku užmokėdavo, bet „Saufschulden würde sie nimmer bezahlen" tvirtindavo. Taupiai gyvendama, stengėsi nedidelia vyro alga išlaikyti visą šeimą. Tat buvo labai sunku, nes vyro įprotis gerti vis daugiau suėsdavo šeimai taip reikalingų pinigų. Turėjo šešius vaikus (keturius sūnus ir dvi dukteris), kurių keturi, neilgai tegyvenę, mirė. Dažni gymdymai ir mirimai su visais rūpesčiais, baimėmis ir nuliūdimais jos silpną sveikatą dar labiau silpnino ir jos sielą aptemdydavo.

Vyro algos, gyvenant kukliai, būtų užtekę, jei pati šeimos galva, Johann, būtų taip pat taupiai gyvenęs, kai jo Lenchen. Bet jis juo tolyn, juo gilyn smuko į gyvenimo purvyną. Fischeriai jį charakterizuoja: „geistig und sittlich wenig ausgezeichnet". Magdalena savo vyro silpnybes gerai žinojo, bandė su jomis kai kada kovoti, bet jos įtaka, pasirodo, buvo per silpna: vyras ir toliau taip pat gyveno; ir tat kenkė geram ir garbingam Beethovenų vardui. Nieko nuostabaus, kad Magdalena apsirgo džiova.

Ponas kapelmeisteris,— pamatęs savo marčios ypatybes, jos rámų būdą ir širdingumą, jos kančias del girtuoklio vyro, dažnai gimdančią, sarginančią ir marinančią vaikus — ėmė ją suprasti ir, daugiausia del jos, susitaikė su jaunaisiais, kuriuos dažnai, ypač Ludwigui gimus, atlankydavo.

Johann dvaro chore savo pareigas ėjo ir gerai ir blogai, kaip pasisekdavo, už tą nedidelę algą, 100 talerių. Ne maža jis turėjo mokinių, pav., jis mokė skambinti ir dainuoti ne tik Anglijos, Prancūzijos ir Reicho pasiuntinių, bet ir vietos aristokratijos vaikus. Darbo buvo daug, kartais net per daug. Netrūko ir pinigų. Gaudavo dovanų iš savo mokinių. Jų tėvai dar visaip Johanną apdovanodavo, pav., kai kurie tų pasiuntinių leido savo ūkio vedėjams Johannui duoti iš savo rūsių vyno; del to vyno niekad netrūko Beethovenų namuose, bet vis delto pinigai ėmė mažėti. Pradžioje, tiesą pasakius, jų buvo tiek, kad, kukliai gyvendama, šeima būtų galėjusi išsilaikyti, nes tėvas juos visus žmonai atiduodavo. Berdamas juos į žmonos skreitą, tardavęs: „Na, žmonele, te ir šeimininkauk!" Jinai, jam atsilygindama, ištaisydavo vyno butelį, ir įteikdama pridurdavusi: „Vyrus negalima palikti su tuščiomis rankomis, aš žinau, kad Tu labiau mėgsti pilną, negu tuščią stiklelį". Pilnas stikliukas! Tas ir dalykas! Kol tėvas dar gyveno, jis stengėsi, kiek galėdamas, susilaikyti, bet po ano mirties jis nesivaržydamas ėmė gyventi. Savo būklei pagerinti, kreipėsi į kurfiurstą, prašydamas iš tėvo gautųjų, dabar liekių, 400 talerių jam, nors dalelę paskirti, nes, be šeimos išlaikymo, jam dar reikėjo ir motiną esančią Koelne, vienuolyne, aprūpinti. Rašydamas tą prašymą, manė, jog kurfiurstas jį paskirs tėvo vieton, kapelmeistriu. Tasai, ortografiškai labai silpnai parašytas prašymas adresuotas:

„Hochwürdigster Ertzbischoff gnädigster Churfürst und Herr Herr“

baigiasi šiais žodžiais:

„...derowege Wolte Ihro Churfürstlien Gnaden fussfälligst gebetten haben, mir von denen erledigten 400 Reichsth. zu meinem gehalt dass ich leben könnte ohne dass wenig erspartes su Verzehren zuzusetzen und meiner Mutter denen wenig jahre so sie zu leben mit dem gnaden gehalt zu begnädien, welche hohe gnaht zu demeriren inständigst suchen werd.

Ihr Churfürstlien Gnaden underdähnigster
Knecht und Musicus jean van Beethoven“.

Jam buvo pridėta 60 talerių...ir viskas. Jį paskirti tėvo įpėdiniu — Bonnoje niekas nemanė. Visi turėjo kandidato teisę kapelmeisterio vietai, tik ne kapelmeisterio sūnus. Čia tarp kitų buvo Lucchesi, pasižymėjęs operos srityje kompozitorius, kurio kūriniai kurfiurstui labai patiko. *Andrea Lucchesi,* dvejais metais jaunesnis už savo „konkurentą“, gimęs Italijoje, kur jis įvairiose vietose lavinosi. Pasižymėjęs ir kompozicijomis ir grojimu vargonais, 1771 m. atvyko į Bonną kaipo italų operos trupės kapelmeisteris.

Teatrui jis parašė devynis veikalus, be to, sukūrė visą eilę mišių, sonatų ir t. t.

Kitas nemenkesnis kandidatas buvo iš Venecijos atkeliavęs, *Cajetano Mattioli,* kuris Parmoje, Bolognoje ir kitose vietose Glucko operas diriguodavo. Ugningas vyras, greitos orientacijos, mokėjo naujų kompozicijų dvasią suprasti ir orkestrui perduoti savo mintis. Greta tokių kandidatų Johann negalėjo turėti jokios vilties būti kapelmeisteriu, tačiau prašymą padavė. Tokiam žygiui reikėjo daugiau negu drąsos. Kapelmeisteriu 1774 m. pavasarį buvo paskirtas Lucchesi, jo alga — 1000 guldenų per metus, o Mattioli gavo koncertmeisterio vietą ir tokią pat algą.

Tais laikais italai turėjo muzikos monopolį. Su jais konkuruoti buvo sunku. Italijos muzikos garbinga istorija ir gabių italų muzikų gausumas neleido kitų kraštų pajėgomis išaugti. Dažnai tų italų muzikantų gerumas buvo fiktyvus, bet vis delto jiems buvo duota pirmenybė: juo iš toliau jis buvo atkeliavęs, juo didesnė buvo jo alga.

Negali būt abejonės, kad jie muzikalindami vokiečius, yra neapsakomai daug nusipelnę; bet kaip ir kiekvienas gerumas turi ir savo silpnumų, taip ir italų veikimas Vokietijoje dažnai neduodavo vietiniams talentams išaugti. Tenka čia tik vieną Mozarto pavyzdį priminti, kad suprastume, kokią žalą padarė Salieri ir jo pakalikai šitam genijui ir per jį visai vokiškajai muzikai. Mozartas, kuriam Salieri užstojo kelią į imperatoriaus rūmus, mirė įsitikinęs, jog jis sąmoningai buvo italų persekiojamas ir nunuodytas.

Ne tik muzikoje, bet ir moksle ir poezijoje viešpatavo svetimieji. Šiandieną nemokąs vokiškai Vokietijos valdovas būtų neįmanomas, anais laikais Friedrich II., Prūsijos karalius, kuris atstovavo vokiškajai minčiai, tik su arkliais vokiškai tekalbėjo. O kaip jam prireikė knygininko, jis iš Paryžiaus parsikviečia Voltaire, turėdamas po šonu tokį kvalifikuotą kandidatą, Lessingą.

Johanno dantų griežimas buvo šiuo atveju nepamatuotas, nes šie italai buvo už jį žymiai gabesni.

Tų viršaus gaunamų 60 talerių neužteko naujoms išlaidoms padengti. 1774 m. gimė Karl, 1776 m. — Johann, 1779 m. — Anna Maria, 1781 m. — August Franz. Vargas tėvui, reikėjo iš savo tėvo paveldėtus baldus, indus, audeklus parduoti. Vargas tėvui, bet dar didesnis motinai. Juo labiau jis nebojo šeimos reikalų, juo uoliau jinai stengėsi juos sutvarkyti. Sąžiningai apmokėjo sąskaitas, palikdama vyrui rūpintis sumokėti skolas, padarytas smuklėje. Toji nuolatinė kova su gyvenimo priešingybėmis ir su vyro iškrypimu pakirto greitai jos jėgas: 1786 m. rugsėjo mėn. mirė džiova.

Tėvas pasiliko vienas su savo trimis sūnumis; samdė šeimininkę. Karl muzikos mokėsi, Johann (sūnus) įstojo į dvaro vaistinę per mokinį. Tėvo elgsena nepagerėjo. Jo balsas, kaip matyti iš vieno kurfiurstui patiekto pranešimo apie dvaro muzikantus, „ist ganz abständig", o pats *Johan Beethoven* „...ist lang in Diensten, sehr Arm, von ziemlicher Anfführung..." Kaip matyti, jo popieriai buvo blogi. Po dvejų metų tėvo apsileidimas pasiekė tokį laipsnį, kuris privertė vyriausiąjį sūnų, Ludwigą, kad išvengtų didesnių skandalų pasidaryti šeimos galva, su tuo kurfiurstas sutiko. Tas *Ludwigas*, kuris tapo šeimos galva 1789 m., buvo gimęs 1773 m., iš pat mažens parodė didelio palinkimo į muziką. Dar jaunas, tapęs antruoju dvaro vargoninku, tarnavo atsidėjęs, tai patvirtina ir liudijimas, kurį aukščiau minėtame pranešime randama, ten pasakyta:

> „**Ludwig Beethoven**, ein sohn des Betthoven sub Nr. 8, hat zwar Kein gehalt, hat aber wehrent der abwessenheit des Kappellen—Meister Luchesy die Orgel versehen; ist von guter fähigkeit, noch jung von guter stiller Aufführung und arm".

Ludwigas labiau į savo senelį buvo panašus. Dažnai buvo priverstas tėvą iš smuklės namo vesti „auf die feinste Art, dass es nur kein Aufsehen gebe"; kitąsyk net iš policistų rankų reikėjo išvaduoti. Gaila buvo jo visiems, nes jis, jaunas būdamas, buvo dailus vyras, linksmo būdo ir bičiuliškas. O dabar kurfiurstas jį atleido iš vietos ir įsakė iš Bonnos išsikraustyti. Tik del vaikų prašymo jam buvo leista ir toliau rezidencijoje gyventi.

Po dvejų metų Johann mirė. „1792, Dec. 18 Obiit Joannes Beethoff" skaitome Šv. Remigiaus parapijos knygose. Tą liūdną žinią Ludwigą sutiko Vienoje, kur jis ketino kiek ilgiau gyventi.

O kurfiurstas, Münsteryje būdamas, išgirdęs apie savo buv. muzikanto mirtį, ironiškai atsiliepė: „Jo mirtis — didelis nuostolis gėrimų akcizų valdybai“.

Ludwigas iš Vienos negrįžo. Jis tėvo nebeturėjo. Motina — kas kita. Del jos jis 1787 m. buvo palikęs taip jo pamėgtąją Vieną, ir skubėjo į Bonną, kur jinai mirties patale gulėjo. Mintys apie mirtį nėra reikalingos tam, kuris, beethoveniską vėliavą iškėlęs, eina dabar gyvenimo užkariauti.

5. Geneologija

Nežinomas protėvis (apie 1650 persikėlė iš Löweno į Antwerpeną, jo sūnus).

↓

Wilhelm (vyno pardavėjas, Antwerpene,
1680 vedė Katharina Grendjean, 8 vaikai).

↓

Heinrich Adolard (siuvėjas, Antwerpene,
(1683—1745) (? vedė Maria Katharina de Herdt, 12 vaikų, trečias iš eilės: Louis).

↓

Louis (kapelmeisteris ir vyno pardavėjas, Bonnoje,
(1712—1773) 1733 vedė Maria Josephine Poll (Pols ?), 1714—1775)
trečias vaikas: Johann .

↓

Johann (dainininkas, Bonnoje
(1739/40—1792) 1767 vedė Maria Magdalena Laym, gim. Kewerich, 7 vaikai).

2. **Ludwig** (1770—1827) 3. Kaspar Anton **Karl** (1774—1815) 4. Niklaus **Johann**

A. Jakštas

Naujoviškosios poezijos paradoksai

Brangindami mūsų garbingojo kritiko nuomones, mielai dedame šį straipsnį, nors kai kuriais čia keliamais klausimais mūsų pačių nuomonė kiek ir skirtųsi. R e d.

P. Petras Juodelis 1-me š. m. „Ateities“ n-ry yra paskelbęs keletą naujų drąsių nuomonių apie poeziją. Jos gana keistokos ir negirdėtos, nes štai, kas jose garsinama:

1. „Beprasmių žodžių“ vartojimas poezijoje p. Juodeliui „neatrodo nesąmonė“.
2. Turinys eilėraščiuose tai nenai dar buvęs, „fetišas“.
3. „Beprasmių garsų barikados“—tai reakcija prieš tą „fetišą“.
4. Binkio „100-ui Pavasarių“ pripažintina mūsų naujoje literatūroje „viena pirmųjų vietų“.
5. Binkio kūryba priimtina „atviromis širdimis“, nes jaunieji ten rasią sau „daug artima“.

Šitose p. Juodelio tezėse „Ateities“ redakcija, matyt, nerado nieko įtartin , nes neprikergė joms jokių savo pastabų. Vadinas, nurodytais klausimais p. Juodelis ir „Ateities“ redakcijos pažiūros visai sutampa[1]).

Gyvenime redakcijos ir bendradarbio nuomonių vienodumas yra paprastas dalykas. Jis ir šiame atvejy neturėtų savy nieko bloga, jei tiktai aukščiau pažymėtos nuomonės būtų teisingos ir ateitininkams rekomenduotinos. Bet ar taip yra čia iš tikrųjų? Pažiūrėkim.

I.

Poetai nuo seno yra vartoję savo kūriniuose visokius gamtos, žmogaus padarų, gyvių, paukščių garsus, k. š. dum-dum, dul-dul, din-din, tra-ta-ta, tra-lia-lia, me-kė-kė, kukarieku ir k. Nieks daryti jiems to nedraudė. Žodžiais tie garsai neišreiškiami, bet pavartoti poezijoj jie priduoda jai daug vaizdingumo ir sužadina skaitytojuose nevieną prasmingą vaizdą. Ir tai pigu suprasti, nes kiekvienas tų garsų t u r i s a v o g r i e ž t ą r e i k š m ę, v i s i e m s g e r a i ž i n o m ą ir s u p r a n t a m ą.

Visai kas kita tokie beprasmiai garsai, kaip Binkio „Augnelijų arijos“ — a l d o r i j o a d r i j o a d a ir kiti panašūs. Jie niekam nežinomi ne liaudies sukurti, bet Binkio prasimanyti ir todel tėra vien tuščias liežuvio makalavimas[2]). Kaipo absoliučiai

---

[1]) Tiesa, del tilpusių „Ateities“ 1 nr. recenzijų mes nepažymėjome savą nuomonę esant skirtingą. Nepadarėme tai del to, kad nenorėjome savomis pastabomis sugestionuoti skaitytoją, manydami kitam nr. iškeltus klausimus pajudinti iš kitos pusės. Mūsų žurnalo garbei pirmasis atsiliepė gerb. A. Jakštas. Esame linkę tose recenzijose pakeltais dalykais pakalbėti ir kitame nr. R e d.

[2]) Toliau, kalbėdami apie beprasmius garsus, turėsime omeny vien tik šiuos dirbtinai prasimanytuosius garsus. Aut.

beprasmiai, jie jokio vaizdo negal sukurti ir jokios estetiško pasigerėjimo suteikti.

P. Juodelis tačiau su tuo nesutinka; jis sako, kad, jam „pažiūrėjus giliau“, paaiškėjęs jų „prasmingumas“. Tam įrodyti jis cituoja šias minėtosios „arijos“ tris eilutes:

Mūsų žemė jauna dar,
Bus ir pas mus Eldorado
Aldorijo adrijo ada.

Bet po teisybei čia tegalima kalbėti vien apie pirmųjų dviejų eilučių prasmingumą, nes jiedvi sudaro sakinį, turintį įmanomą reikšmę. Trečioji gi kaip buvo, taip ir lieka absoliučiai beprasmė. P. Juodelis nėkiek jos neišaiškino ir net nebandė aiškinti. Taigi jo neva suprastas tų beprasmių garsų „prasmingumas“ lieka vien jo subjektyviu įsitikinimu, susidariusiu greičiausiai autosugestijos veikimu.

Kad mūsų vaizduotė kartą poeto nukreipta viena kryptimi būtų „linkusi sutiktus beprasmius garsus apipinti vaizdais“, tai yra irgi toli gražu neįrodytas tvirtinimas. Pas sveiką normalų žmogų to paprastai nebūna. Ar žmogus apirusiais nervais veikiamas narkotikų gali turėti panašaus palinkimo, spręsti neapsilimu. P. Juodelis sako, kad p. Kručenych pateisinąs beprasmių garsų vartojimą poezijoje. Fakto neginčysiu, pažymėsiu tik savo nustebimą, kad ateitininkas rašytojas ateitininkų organe savo pažiūrai patvirtinti rado reikalo dangstytis bolševikėlio Kručenych autoritetu. Keistoka. O da keisčiau, kad ateitininkas rašytojas žino, ką tuo klausimu manąs koks Sovietų teoretikas, o neranda reikalo pasiteirauti, ką tuo pat klausimu mano kultūringos Vakarų Europos katalikai teoretikai.

Kad poezijoj svarbiausia būtų skaitytojo „nuotaika“, o ne kas kita (pav. prasmė, mintis, grožis), tai irgi neįrodytas dalykas. Tikri poetai, kūrimo proceso metu visai negalvoja, kokios jie padarys skaitytojui nuotaikos savo kūriniu. Jiem terūpi išreikšti, kiek galima gyviau vien savi jausmai ir mintys. Tuo užimtiems, jiems visai neatelna į galvą joki beprasmiai garsai. Jų jie neieško ir nėra reikalingi, nes turi užtektinai savų gyvų jausmų ir minčių.

II.

Tie jausmai ir mintys paprastai sudaro poetiškų kūrinių turinį. Tai randam Goethės, Silerio, Mickevičiaus ir kitų tikrų poetų veikaluose, kurie dėliai to ir vadinama t u r i n i n g i.

Didžiausis priekaištas, kuris buvo galima padaryti dainiui-kūrėjui, tai tas, kad jo eilėraščiai tušti, skysti, neturiningi.

Bet ir turiningi veikalai nelaikyta tobulais, jei jiems trūkdavo skambių rimų, taisyklingo ritmo, kitaip sakant, dailios formos.

Šiandieniai poetai į visa tai pamojo ranka ir paskelbė poezijos formą esant neleistiną kūrybos varžymą, o dabar p. Juodelis žengia tolyn, prikergdamas net ir poezijos turiniui išniekinantį „fetišo“ vardą.

Paprastai manoma, kad formos neigimas naujoviškoj poezijoj yr atsiradęs iš noro pasižymėti originalunu. To noro, be abejo, būta, bet tik trečioj tolimesnėj vietoj. Artimiausi tos beformės kūrybos motyvai buvo daug žemesni, būtent paprastas biznis ir tinginys.

Mat, prieš karą už eilėraščius honorarai mokėta nuo eilutės. Eilučių ilgumas nebuvo nustatytas, taigi buvo gryno išrokavimo rašyti savo „poezas“ kuotrumpiausiomis, vienažodėmis eilutėmis, įspraudžiant tarp jų ir vieną kitą ilgesnę, kad nepasirodytų poetai per daug išnaudoją leidėjus. Šiandieną šis rašymo būdas laikos vien beminčiu pamėgzdžiojimu; pirmykštis biznio motyvas pamirštas, nes mūsų naujiems poezininkams nei už trumpas nei už ilgas eilutes paprastai nieks honorarų nemoka.

Kad naujoviškoj poezijoj nemenką rolę vaidina ir tinginys, tuo abejoti netenka. Nes rašymas klasiškas, vartojant rimus ir ritmą, yra kur kas sunkesnis negu kalimas eilių berimių ir beritmių. Rimams ir ritmui surasti reikia nemažo galvosukio, nelengvo darbo. Siandieną gi visiems nuo sunkaus darbo bėgant, nenuostabu, kad ir poetai už kits kitą griebias daug lengvesnio berimio ir beritmio eiliavimo.

Tas pat tinginio motyvas, be abejo, pastūmėjo naujausius poetus paskelbti „fetišu“ ir turinį. Jei jis yra pagarbos nevertas fetišas, tai jis, žinoma, reik mesti lauk. Mestinas gi jis del to, kad varžo naujovišką dainių, uždėdamas jam pareigą rūpintis savo kūrinių turiniu, t. y. atlikti tam tikrą nelengvą darbą. Bet tingėti daug lengviau negu dirbti. Taigi turinys kaip ir forma varoma šalin. Nes ir kam jis poezijai reikalingas, jei galima pakeisti visokiomis beprasmėmis „aldorijomis adrijomis“.

Žinoma, žiūrint sub specie aeternitatis, nei forma, nei turinys nėra absoliutūs dalykai; jų vertė tėra visada reliatyvi. Bet jei taip, tai ir pati poezija reiktų lauk mesti, nes ir ji netur absoliutumo. Ji taipgi galima pavadinti senovės „fetišu“, kaipo susidedanti iš dviejų jau atmestų „fetišų“ — formos ir turinio. O jei taip, tai pati logika reikalauja, idant šalia paneigtos formos ir turinio pastatytumėm ir ant pačios perbrauktos poezijos didelį nulį.

III.

Ar evoliucija prives mus ilgainiui prie tos „reakcijos“, sunku pasakyti. Logiškai galvojant ji atrodo neišvengtina. Nes kur nėra formos ir turinio, ten nėra nė poezijos. Poezijos vietoj ten gali būti tik „beprasmių žodžių barikados“, visokios „aldorijos adrijos ados“. P. Juodelis džiaugiasi jų įsiveržimu poezijon ir stengias tą „reakciją“ net pateisinti. Bet mums rodos, kad beprasmiai garsai poezijoj yra taip pat neleistini, kaip ir mokslo srity. Nes jei jie toleruojami poezijoj, tai nėra jokios priežasties neįsileisti jie ir mokslan. O įsileidę, gautumėm mūsų universiteto aulėse pamatyti šitokių scenų:

Teologijos profesorius (savo studentui): Ką sveikas žinai apie šv. Povilo Ap. padėjėją Titą?

Studentas teologas. Ei ti-ta-ti-ta-ti-ta...

Matematikos profesorius (studentui). Išvesk man tamsta sino diferencialą.

Studentas. Ala-ala-drala-drala...

Profesoriai. Na, kas čia do sposai?..

Studentai. Tai ne šposai, bet reakcija prieš mokslo „fetišą". Prikergdami prie klausimo beprasmius garsus, mes tamstų mestą mintį apipinam vaizdais ir toliau išrutulojam...

Kai kas pasakys, kad čia juokai kad tikrenybėj to nėra ir negali būti. Bet ar ne juokai Binkio aldorijos aldrijos ados? Ar tai nėra vaikėziškas pasityčiojimas iš skaitančios publikos? Jei panašūs šposai leidžiama įkrėsti poezijoj, del ko jie neteistini moksle?

IV.

Kad Binkis turi talento, tai tiesa. Kad jo „100 Pavasarių" stovi aukščiau, negu Tysliavos, Šemerio, Rimydžio rinkiniai, tai irgi mielai galima pripažinti. Bet jei jis prašoksta savo kolegas dekadentus, tai ne savo dekadentiškais-futūristiškais kūriniais, bet eilėraščiais turinčiais grynai klasiškų veikalų pobūdį. Net ir panorėjęs parašyti ką dekadentiškai, jis kartais užsimiršta ir duoda dalykų visai įmanomų. Plačiau tai įrodęs savo studijoj, „Dekadentizmas ir jo atstovai mūsų poezijoj", aš nematau reikalo kartoti tai čia antru atveju.

V.

Prieš keletą metų vienas kritikas piršo į kilniuosius Lietuvos pranašius S. Semerį. Dabar P. Juodelis pataria Binkio kūrybą „prieiti atviromis širdimis". „Atviromis širdimis" priimamas vien brangus mylimas žmogus. Kiek žinau, Binkis niekados ateitininkų nemylėjo ir nebrangino. Jokios pašalpos jis jiems niekad nėra suteikęs. Ideologijos atžvilgiu tarp Binkio ir ateitininkų nebuvo nieko bendra. Ateitininkai skelbė ir laikėsi gyvenime krikščioniško susivaldymo, Binkis nuo pat pradžios buvo atviras palaido gyvenimo šalininkas. Kas nori tuo įsitikinti, teperskaito jo autobiografiją „Vainikuose". Ateitininkai remias katalikyste, Binkis niekados nėr parodęs, kad jam ji bent kiek rūpėtų. Ateitininkai nori „viską atnaujinti Kristuje", o Binkio obalsis—„į gatvę, į laisvę alejų su plakatu krūtinėj sušukti triukšmingai: Salem Aleikum". Taigi Binkis ateitininkams yra visai svetimas ir labai tolimas žmogus. Dėltai to aš ir negaliu nieku gyvu suprasti, kaip p. Juodelis galėjo parašyti „mes jaunieji rasime ten daug artima", ir kaip „Ateities" redakcija tai atspausdino. „Aušrinėj", „Žiežirboj", „Kultūroj" tai būtų tiesa ir savo vietoj. Bet „Ateity" tai... daugiau, negu keistas paradoksas. „Ateičiai" sveikiau būtų buvę jo visai neskelbus.

Juozas Barisas

Į Ramą, prie šv. Aloyzo karsto!..

Kova su savimi ir pasaulio dvasia — karžygio jaunuolio uždavinys; pirmųjų krikščionių dvasią mūsų laikų lytyse pareikšti—jo siekis. Kaip tai reikėtų realizuoti, geriausiai parodo šv. Aloyzo Gonzagos gyvenimas. Karšto italų kraujo, galingos dvasios, jaunutis princas Aloyzas Gonzaga gyveno 16-tame šimtmetyje. Mes gyvename dvidešimtame. Ar nieko šiuose šimtmečiuose nėra bendra? Labai daug. Aiškiai suprantama, kodel viso pasaulio katalikiškasai jaunimas taip rūpestingai ruošiasi švęsti šv. Aloyzo Gonzagos 200 metų nuo jo paskelbimo šventuoju ir jaunuomenės globėju iškilmes, kurios įvyko praeitais metais gruodžio 27—31 d. Romoje.

Ar Lietuvos jaunimas ruošėsi iškilmėms? Jau pirmame L. J. Eucharistininkų suvažiavime Kaune visu karštumu buvo priimtas pasiūlymas švęsti šv. Aloyzo iškilmes. Vėliau buvusios „Ateities" organizacijos ir „Pavasario" Sąjungos konferencijos bei suvažiavimai tą judriųjų eucharistininkų pasiūlymą patvirtino. Dabar reikėjo paimti kam nors iniciatyvą tuos pasiulymus realizuoti. Tą darbą pasiėmė Liet. Jaunimo Eucharistininkų Centras, kurio priešaky stovi nenuilstamas, nuoširdus jaunimo tėvas prof. D-ras Ig. Česaitis.

L. J. Euch. C. rašė aplinkraščius, skatinančius ruošti iškilmingus susirinkimus šv. Aloyzui pagerbti ir visu smarkumu ruošė lapus su tautinių ornamentų vinjete ir parašu: „Pasilikite manyje ir aš jumyse" (Jon. 15,4). Atspauzdino ir išsiuntinėjo visoms ateitininkų ir pavasarininkų kuopoms 800 lapų. Laiku grąžino tik 600 lapų. Kiti buvo suvėlavę arba sutepti. Pasirašė virš aštuoniolikos tūkstančių jaunuolių, kurie pasižadėjo sekti sv. Aloyzo dorybes. Ar bereikia kitokio įrodymo, kad Lietuvos jaunimas yra kilnus?! Parašų rinkime aktyviausiai pasirėlškė eucharistininkai.

Lapai buvo susiūti į vieną gražią knygą-albumą. Tos knygos apdarai brangaus tamsiai žalio aksomo, kuriame išsiuvinėti auksiniais siūlais ąžuolo lapai ir parašas „Iuventus Lithuanica". Ąžuolo lapų tarpeliuos įpintos dvi tautinės juostelės. Viena plati margaspalvė tautinė juosta buvo knygos lapuose. Ši knyga-albumas savo originalumu ir gražumu, kaip matysime vėliau, gavo pirmąją vietą.

Kas važiuos? Eucharistininkų Centras žinojo, kad kitų tautų šimtai jaunimo ruošiasi į Romą. Pats Euch. C. ruošiant albumą įlindo į skolą. Kuopos pinigų nesiunčia, taigi manyti apie savo atstovą nebuvo pagrindo. Kas važiuos?—Klausėme vienas kito. Ir štai susirado savanorių T. J. Paukštys S. J., stud. kun. M. Sandanavičius. Tėvas Kippas S. J. skatina važiuoti daugiau. Monsig. Faiduti visokiais budais tą kelionę remia. Malonu prisiminti Kauno

moksl. eucharistininkų būrelio susirinkimą, kuriame su didžiausiu triukšmu buvo nutarta siųsti savo atstovas, nors be pinigų... T e g u l e i n a p ė s č i a s, bet šv. Aloyzo iškilmėse turi dalyvauti! Jaunas entuziazmas buvo ir bus reikalingas.

„Pavasario" bei Eucharistininkų Centrų, Monsig Faiduti; T. Kippo S. J. ir kun. J. Rutkausko dėka—aš, trečias, galėjau prisidėti prie šio mažo keliauninkų būrelio. Taigi, brangieji, dabar žinote, kas keliauja.

Pas J. E. arkivyskupą Skvirecką. Apie mūsų kelionę į Romą, paskutinėmis dienomis, sužinojo visi artimiausieji draugai. Kiekvienas prašė iš to amžino miesto ką nors parvežti: vieni relikvijų, kiti kryželių, medalikėlių, treti iš katakombų akmenėlių, žemės...

Paskutinė diena Kaune. Einame pas J. E. arkivyskupą Skvirecką gauti palaiminimą kelionei. Laimingai sutinkame J. E. arkivyskupą Matulevičių, monsig Faidutį ir prof. Česaitį. Gavę gausių linkėjimų kelionei, skubinomės į salę, kurioje arkivyskupas Skvireckas pratarė keletą žodžių, nurodydamas, kad kelionės tikslas yra gražus, ypatingai jauniems norintiems sekti šv, Aloyzo dorybes. Linkėjo ten sustiprinti dvasią ir grįžus sužadinti Lietuvos jaunimą karščiau pamilti Kristų ir Jo Bažnyčią. Po to suteikė palaiminimą.

Sudieu Kaunui! Pavakare, „triumviratą", lengvai tempė konkė stoties link. Languose žibėjo eglutės. Jos tarytum sakė: „Rytoj kūčios!". Mes nesikalbėjome, tik kiekvienas giliai jautėme savo širdyje, kad rytoj kūčios... Jau ir stotis. Greitai subėgome į vagoną, sušvilpė garvežys, sujudėjo: sudieu Kaunui!

Kontrolė Eidkūnuose. Netrukus buvome Eidkūnuose. Muitinėje atidarėme savo menkus „čemodonus", kuriuose buvo albumas, baltiniai, ir Liet. kat. jaunimo leidinių: "Ateitis" „Židinys", „Pavasaris", „Jaunimo Vadas" ir t. t., kuriuos pakelyje išdalinome savo vienminčiams. Muitininkai paviršutiniai pažiūrėję, liepė uždaryti tik rankoje laikomą dėžutę liepė atrišti. Joje buvo tik buterbrodai.

Važiuojam per Vokietiją. Užregistravę pasus, sėdome į traukinį, kuris turėjo eiti į Berlyną. Važiavome trečia klase, tačiau ji turėjo be galo daug patogumų: degė dvi šviesios elektros lempos, vietos numeruotos, gražios uždangos dengė langus nuo koridoriaus ir lauko pusės. Ant sienų kabojo Vokietijos vaizdeliai, o prie lango mažas staliukas. Pas mus daugiau niekas neateinasedime tik lietuviai. Sujudėjo traukinys. Jis judės ištisą naktį 741,7 km., iki pasieks Berlyną.

Mūsų tėvelis Jonas labai linksmas. Na ir ko mes liūdėsime. Prasidėjo giesmių ir dainų repeticijos.

Berlyne. Prasidėjo Berlyno miesto priemiesčiai. Nei savo didumu, nei gražumu mūsų nestebino—paprasti mūro, tam tikro stiliaus namelial. Daugiau mus stebino pačios Berlyno stotys, kuriose jau trejeta kartų sustojame. Traukinys įeina po stogu.

Pašermenyse didelíausi keliamieji kranai. Galvotrukčiais pūkščia vienas po kito, be pertraukos, traukiniai. Privažiavome mums reikalingą stotį ir išlipome. Berlynas!.. Blizgančiomis gatvėmis eilių eilės automobilių, tramvajų, motociklų ir kitokių „bilių“ „ciklų“, galvotrukčiais burbdami kiekvienas sau lekia. „Ir kaip jie nenusisuka galvos“ — pastebėjo vienas iš keliauninkų. Reikia pereiti skersgatvį, lauk eilės, kol policininkas lazdute pamos. Rodos, tame mieste nėra sielos, o tik kūnas.

Maloniai policininkų nurodomi, greitai suradome savo apsistojimo vietą. Tai buvo „Gesellenhaus“ — didelis ir gražus šešių aukštų amatininkų namas ir šv. Klemenso bažnyčia. Savo nešulius palikę zakrastijoje, tuojau išklausėme šv. Mišių ir jungdamies su Kristumi šv. Eucharistijoje dėkojome už laimingą kelionę, meldėmės už Lietuvos jaunimą...

Apsistojome darbininkų kambarėliuose. Paprasti, švarūs, prie durų švęstas vanduo, prie lovos kryželis, spinta, staliukas, praustuvas, veidrodis ir daugiau nieko. Ar tas nesako, kad čia gilių katalikų gyvenama. Tai patvirtino ir darbininkų nuoširdūs mūsų sveikinamai: „Grüss Gott!“

Po pusryčių vieno tėvo jėzuito vadovaujami išvykome apžiūrėti Berlyno. Važiavome autobusais, požeminiais, antžeminiais bei viršžeminiais elektros tramvajais ir pėsti ėjom, kad tik daugiau pamatytume. Daug matėme. Bet palikime modernąjį Berlyną su šelstančiais motorais, ir blizgančiomis gatvėmis eikime geriau katalikų gyvenimo pažiūrėti.

Žiūrint iš šalies, rodosi, kad katalikų čia nėra, o vis delto Berlyne 54 kat. bažnyčios. Protestantų bažnyčių triskart tiek. Berlyno katalikai tikri katalikai.

Tą pačią dieną vakare, minėtų namų salėje, buvo suruoštas neturtingų pradedamųjų mokyklų vaikų vakarėlis ir vakarienė. Teko ir mums dalyvauti. O kiek ten nuoširdaus vaikų juoko ir rimties! Įstabus pedagogų mokėjimas visus vaikus įtraukti į vakarėlio programą ir ten nejučiom vieną pagirti kitą papeikti.

Kūčių vakarą toje pačioje salėje buvo „gesellen“—amatninkų vakarienė. Dalyvavo 400 sąjungos narių. Ir čia mus neužmiršo pakviesti. Stalai apdėti valgiais. Prie jų sėdi švariai apsirėdę fabrikų darbininkai. Jų tėvas ir vadas jėzuitas pasako kalbą, laiks nuo laiko visa salė sugieda kalėdines giesmes. Pasirodo scenoje su citra dainininkas. Programa paprasta, bet nuotaika tikrai krikščioniška. Salės sienose išrašyta: „Mehr-freude!“ „Rastich so rost ich“, „Sich regen bringt segen“, „Arbeit ist des Kindes Spiel“ ir t. t.

Didelių dėkingumu pagiedoję Kolbingo, jų sąjungos įsteigėjo himną skirstėsi, linkėdami mums laimingai nuvykti į Romą ir ten pareikšti šv. Tėvui, jog dar yra Vokietijoj ištikimų Dievui ir Bažnyčiai sūnų. Kiekvienas grįžome į savo kambarėlį. Ramus kūčių vakaras. Mintys veržte veržiasi į Lietuvą... Šienu apdėtas baltas stalas. Jų ramūs džiaugsmingi veidai. Išsiilgę kartais patys nežino ko, bet ilgisi — visa širdimi siunčia sutelktą maldą savo

gimusiam Išganytojui... gyvenam tikrai iškilmingą nuotaiką. Visur girdėtis Kalėdų giesmės, vienur orkestras, kitur choras. Visi laukia piemenėlių mišių. 12 val. n. pilnutėlė šv. Klemenso bažnyčia žmonių. Per mišias, kaip paprastai, gieda visi.

Užteks įspūdžių. Yra svarbesnių dalykų, kuriuos reikėtų gerai įsidėti į galvą kiekvienam ateitininkui. Būnant Berlyne, iš katalikų gyvenimo štai kas krito į akis: 1) Veik visi dalyvaujantieji šv. Mišiose eidavo prie šv. komunijos. 2) Ir Mišiom tarnauja suaugę gimnazistai. 3) Vokietijos kancleris Marksas kasdieną anksti ateina į šv. Klemenso bažnyčią, klauso šv. Mišių ir priima šv. Eucharistiją. Per Kalėdų šventes, matydavome jį su žmona ir vaikais artinantis prie Dievo stalo.

Daug galima pasimokyti ir iš darbininkų. Salėje teko skaityti skelbimą, raginantį atlikti prieš Kalėdas rekolekcijas. Tos rekolekcijos trunka 8 dienas. Už jas sumokame 15 RM. Teiraujantis darbininkų pasirodė, kad didesnė dalis tos „gesellen“ sąjungos narių, tas rekolekcijas atliko. O pas mus?...

Su berlyniečiais važiuojame į Frankfurtą a/M. Berlyne kat. organizacijoms vadovauja daugiausia jėzuitai. Iki šiol teko matyti vaikų ir darbininkų vadus, štai dabar pamatysime „Jugends Pater“ — jaunimo tėvą, nes jis kartu su Berlyno moksleivių „Neudeutschen“ (tikslai tie patys kaip ir ateitininkų) kuopa vyksta į Romą.

Stotyje atsidūrėme naujų draugų būryje. Gyvas jaunos dvasios vadas T. Streteris S. J. perstatė mus ir pradėjome kaip mokėdami su savo vienminčiais dalintis įspūdžiais. Prieš išvažiuosiant stotyje sudainuota kelionei atatinkamų dainelių. Pats tėvas skambino gitara, o jį apstojusieji keliauninkai taip nuoširdžiai, taip paprastai pritaikė, rodos, tai būtų vienos šeimynos vaikai.

Važiavome IV-ta klase. Patogumų neperdaugiausia. Vidurnaktį apėmė miegas ir mūsų vagonas atrodė kaip kareivinė: vienas guli ant suolo, kitas po suolu, trečias ant lentynos.

Frankfurte a/M. Čia turėjo suvažiuoti didesnės Vokietijos dalies jaunimas, nes iš čia jau specialiu traukiniu vyks į Romą. Mes su berlyniečiais apsistojome šv. Jurgio Teologijos ir filosofijos aukštojoje mokykloje, kurią veda jėzuitai.

Ten pat bažnyčioje buvo šv. Mišios. Koks gražus reginys! Per Mišias vienas moksleivių skambina gitara, o visi kiti gieda. Toks paprastas naturalus Dievo garbinimas bent į mane labai paveikė. Panašių pamaldų kelionėje buvo ir daugiau.

Frankfurtą žiūrėjome iš vienos bažnyčios bokšto. Buvome įlipę 25 mtr. aukščio. Tokioje aukštumoje gyvena vienas senas sargas jau 25 metai. Aplankėme bažnyčias, senumu pasižymėjusius namus ir siauras siauras gatveles. Seni namai yra tam tikro originalaus stiliaus. Ant sienų pripaišyta įvairiausių gyvenimo vaizdelių ir prirašyta parašų. Apžiūrėjome Goethes namus. Šio genijaus mintys: „Grosse Gedanken und ein reiner Herz das ist es was

wir von Sott erbitten sollen“ teko matyti išrašytas Berlyno kat. jaunimo susirinkimo salėje.

Stotyje radome didžiausius būrius jaunimo, suplaukusio iš įvairių Vokietijos miestų. Ilgas traukinys, kuriame važiavo vyskupas, aukštos dvasiškijos, specialiai gydytojai ir šeši šimtai jaunuolių, pilnu šuoliu traukė per Vokietiją gražiosios Šveicarijos link.

Vis gražesni ir gražesni vaizdai prabėga pro mūsų langą. Kelionė nenobodi. Pas mus lankosi įvairių Vokietijos vietų kat. jaunimo atstovai informacijų apie Lietuvą ir kat. jaunimo organizacijas gauti. Atsilankė ir trejetas japonų. Jie buvo kuklūs, mandagūs ir atviros širdies. Kalbėjo vokiškai.

Štai jau ir Šveicarija — didinga ir graži šalis. Kas apie ją negirdėjo? Veltui norėtum žmogaus kalbos žodynu pasinaudoti jos grožybėms aprašyti — jis permažas. Ir ką bekalbėsi, kada pakeli akis į debesis parėmusias kalnų viršūnes arba pažvelgi žemyn į mirties bedugnes?! Kalnai, ežerai, bedugnės, uolos, kriokliai, tuneliai galingai veikia į žmogaus dvasią. Žmogus toks menkas prieš tą milžinišką Dievo pasaulį. Menkas ir miestas kur nors tarpukalnėje susispaudęs palyginti su jį apsupančiais kalnais. Retkarčiais pamatysi kur nors aukštai aukštai ant uolos stovintį samanotą vienuolyną. Mūs elektros traukinys neša mus tolyn, neša į Italiją.

Jau Italijos padangėj. Saulutė skaisčiau sužibėjo. Sniegas nutirpęs. Skaidrus mėlynas dangus. Žiūrėk, palmės, žaliuojančiuose sodruose noksta vaisiai. Visa gamta pavasariškai juokiasi. Ar žinai tą šalį?.. Ten, kur visada mėlynas dangus dieną saule ir naktį žvaigždėmis vainikuotas, kur paslaptingi baltį kapinynai, amžinai žaliuojanti sodnai — ten Italija.

Artėjo vakaras. Nakties šešėliai pridengė rojaus paveikslus, — mes privažiavom didelę Milano stotį. „Būki pasveikintas linksmasis Milane!“ pirmas buvo mūsų sallutas pradėjus eiti Milano gatvėmis į paskirtą nakvynei šv. Carlo kolegiją. Gatvėse visokių balsų balselių: kas garsiai šnekučiuoja, kas švilpauja, kas dainuoja... Mes nejučiomis prisidėjome prie tos linksmos italų nuotaikos ir į bendrą sutartinę įpynėme keletą lietuviškų motyvų.

Šv. Carlo kolegijos salėse buvo bendra vakarienė. Čia teko pirmą kartą ragauti itališkų valgių. Daugiausia kalbos ir juoko sukėlė „makaroni“ — jų tautiškas valgis. Be paprastų valgių dar valšino riešutais, vynuogėmis, apelsinais ir, žinoma, vynu. Su vynu abstinentams buvo didelis vargas, nes Italijoj vynas vietoj vandens... Man teko sėdėti su Frankfurto abstinentų „Quickborn“ nariu ir mačiau, kokie griežti yra užsienio abstinentai. Nei lašelio neėmė į burną, nors bendras mandagumas rodėsi reikalavo iš svečio pagerbti jų papročius.

Anksti rytą atsisveikinome su Milanu. Nuo Genuos pradedant, važiavome jūrų pakraščiu. Apeninų sniegiuotos viršūnės, dar siuntusios atsisiveikinimą, dingo iš akių. Sutemo. Tolumoje pamatėme pašvaistę — tai buvo išsiilgtoji Roma. Roma — tai ne-

paprastas modernaus pasaulio miestas, bet šventųjų krauju nulaistytas krikščionybės centras. Ten Kolizejus, Katakombos, ten visas meno turtas ir šventovės.

Amžinajam mieste Romoje. Stotyje mus sutiko šv. Tėvo gregorianiškojo universiteto studentai, ir elektros tramvajais, senomis stovylomis, obeliskais, fontanais papuoštomis gatvėmis nuvykome į paskirtą viešbutį. Tą vakarą jau buvo suvažiavę iš visų pasaulio kraštų virš 5000 jaunimo atstovų. Šv. Aloyzo iškilmės prasidėjo gruodžio 27 d., pervežimu relikvijų iš Massimo Instituto į šv. Ignaco bažnyčią, kur yra šventojo altorius. Gruodžio 28 d. čia buvo šv. Aloyzo garbinimas ir tik gruodžio 29 d. prasidėjo svarbiausioji iškilmių dalis, kurioje ir mums teko dalyvauti. Tos dienos rytą būrių būriai jaunimo rinkosi į šv. Ignaco bažnyčią. Ši bažnyčia — jaunimo bažnyčia, nes joje yra visų trijų jaunimo globėjų šv. Aloyzo, Stanislavo Kostkos ir Borhmano altoriai. Kada mes nuvykome jau tūkstančiai jaunuolių laukė iškilmių pradžios. Nors čia „Babelis" — įvairių įvairiausių tautų atstovai, skirtingos kalbos, bet viena mintis, viena širdis ir siela. Šiandieną čia susirinko pareikšti savo pagarbą ir meilę šv. Aloyzui įvairių tautų jaunimo atstovai savo gimtąja kalba.

Šv. Aloyzo altorius paskendęs žibintų šviesoje. Šventojo relikvijos — kaukuolė po stiklu, primena šių dienų tuštybėse paskendusiam jaunuoliui, XIV a. taip dažnai tariamus šv. Aloyzo žodžius: „Ouid hoc ad eternitatem?"

Tūkstančiai jaunimo, daugybė dvasiškijos: vienuolių, kunigų, vyskupų ir 8 kardinolai dalyvavo iškilmėse. Visiška tyla. Didelis italų jaunimo choras švelniais galingais balsais sugiedojo šv. Aloyzui skirtus himnus. Pagal alfabetą kalbėjo kiekvienos tautos atstovas. Tam tikroje sakykloje, prieš šv. Aloyzo altorių, pasirodo kalbėtojų eilės, jų tarpe ir Lietuvos kat. jaunimo atstovas. Nepaprastai didelio susidomėjimo sukėlė daugeliui negirdėta lietuvių kalba. Bet mums dabar nesvarbu kokios tarptautinės reikšmės turėjo mūsų dalyvavimas tose iškilmėse. Svarbu, kad ir mes šv. Aloyzui galėjom pareikšti keletą minčių Lietuvos jaunimo vardu.

Pasirodžius sakykloje Meksikos jaunimo atstovui, visi dalyviai, tarytum sveikindami žodžiais: „Salvete flores martyrum" — „Sveiki kentėtojų žiedai!" — trukšmingai nuplojo. Prakalboms pasibaigus, sukalbėta „Credo" ir tos dienos iškilmės baigtos.

Pas šv. Tėvą gruodžio 30 d. įvyko visų kat. jaunimo atstovų bendra audiencija. Šv. Petro Bazilikos aikštėje grupavosi būriai. Čia buvo šimtai italų, prancūzų, ispanų ir kitų tautų jaunimo. Mes buvome paskirti audiencijai kartu su vokiečiais ir austrais. Šitų tautų buvo apie 800 atstovų, o mūsų... Išsirikiavę didžiulėje salėje laukėme šv. Tėvo. Laukėme išsiilgę. Dabar matysime Kristaus Vietininką, Jis palaimins mūsų albumą „Juventus Lithuanica" ir visą Lietuvos kat. jaunimą. Viename salės gale išgirdome didelį rankų plojimą. Pasirodė aukštos dvasiškijos ir

gvardijos būrys ir galų gale šv. Tėvas. Šv. Tėvas ėjo prie kiekvieno jaunuolio paduodamas ranką, vienur kitur sustodamas ir paklausinėdamas. Prisiartino prie mūsų. Pirmajam mūsų paduodamas ranką maloniai paklausė: „Ar tai jūs iš pat Kauno atvykote?“ — „Taip, Jūsų Šventenybe, iš Kauno!“ — atsakėme. Padavęs kiekvienam ranką, dar kiek paklausinėjęs, šv. Tėvas paėmė į savo rankas mūsų albumą „Juventus Lithuanica“. Visi į mus sužiuro. Šv. Tėvas ilgokai vartęs, tarp kitko atvertė puslapį, kur buvo pasirašę Kauno Tėvų Jėzuitų gimnazijos auklėtiniai, jų tarpe ir dabartinio Lietuvos Prezidento sūnus J. Smetona. Lydintieji dvasiškiai atkreipė į tai dėmesį ir Jo Šventenybė pasakė: „Patį p. A. Smetoną pažįstu iš mūsų atsilankymo Kaune“. Įteikęs albumą vienam savo palydovui — pralotui, dar kartą padavė mums ranką ir nuėjo toliau. Visus stebino šv. Tėvo ilgas sustojimas prie mažo lietuvių būrelio. Bet dar daugiau stebino, kad šv. Tėvas paėmė mūsų albumą, o kitų neėmė.

Pasibaigus atskirų tautų audiencijoms, visi buvo sukviesti į didžiąją „Beatifikaciją“ salę. Toje salėje dar visai nesenai paskelbta kelios dešimtys palaimintųjų. Šv. Tėvą sutiko audringas rankų plojimas. Šv. Tėvas prakalba, skatindamas eiti šv. Aloyzo takais. Jo takai kat. jaunimui žinomi, o priemones nurodo pats angeliškasis jaunimo globėjas, būtent: maldą, budėjimą, karštą Dievo ir artimo meilę. Ypatingai pabrėžia dažną Švenč. Eucharistijos priėmimą ir Marijos meilę. Baigdamas palinkėjo ir pareiškė vilties, kad iš tų dviejų milijonų pasirašiusių rasis šventųjų, panašių šv. Aloyzui ir Stanislovui Kostkai. Paskui suteikė Apaštališkąjį palaiminimą.

Šv. Aloyzo relikvijų pervežimas. Tą dieną vakare buvo pervežtos šv. Aloyzo relikvijos iš šv. Ignaco bažnyčios į šv. Petro baziliką. Vakaras. Skaisčiai mėlyną dangų nusagstė milijonai aukso žvaigždelių. Rodos, visą dangų ir žemę supo kažkokia nepaprasta ramybės banga. Šv. Ignaco bažnyčia pilnutėlė jaunimo. Suskambėjo bažnyčių varpai, o jų aidas skrido į padanges. Jaunuoliai ant pečių nešė šv. Aloyzo Gonzagos—savo globėjo relikvijas, o tūkstančiai savo dangiškąjį draugą sveikino: „Vivat Aloysius!“—„Tegyvuoja šv. Aloyzas!“ Šis iš karštų krūtinių išsiveržęs šauksmas — malda, drauge su varpų garsais, nuplaukė aukštai, aukštai prie mirgančių švaigždelių... Matė šv. Aloyzas tą šventą jaunimo užsidegimą ir tur būt meldė Dievą, kad jis palaimintų kat. jaunimą taip sunkioje gyvenimo kovoje, kuri vedama su XX amž. suskurdusia dvasia ir materializmu.

Iškilmingos pamaldos. Rytojaus dieną šv. Petro bazilikoje buvo iškilmingos Mišios. Tą dieną vienų italų dalyvavo apie dešimtį tūkstančių. Mums buvo įteikta iš anksto bilietai. Gavome vietą arti altoriaus. Prieš Mišias jau buvo pilna bazilika. Visi išsilgę laukė pasirodant šv. Tėvo. Toli, toli pasigirdo orkestro garsai. Bazilikoje aukštai sutrimitavo trimitai. Minia sujudo.

Lietuvos Jaunimo Eucharistininkų Centras.
Iš dešinės į kairę: Kun. prof. Dr. Ig. Česaitis—pirm., stud. M. Krasnickaitė—kasin., Z. Stalionytė—sekr., stud. J. Barisas—vicepirm. Dar Centre yra stud. Dragūnaitė. Ant stalelio albumas „Juventus Lithuanica".

Pasirodė vienuolių, vyskupų, kardinolų, gvardijos eilės. Pakilo didžiausios ovacijos. Gale pasirodė ir šv. Tėvas, nešamas „in sede gestatoria". Dar audringiau pasipylė delnų plojimas ir šauksmas „Tegyvuoja šv. Tėvas!", „Valio!", „Valio". Šaukia kiekviena tauta savaip. O šv. Tėvas visus juos laimina ir glaudžia prie savęs. Kokia meilė, koks prisirišimas! Dar iškilmingiau po Mišių šv. Tėvas išlydėtas. Ašarotomis iš džiaugsmo akimis, nosinėmis mosuodami, siunčia paskutinį žvilgsnį į regimą Bažnyčios Galvą, o jis visus laimina. Laimindamas dingsta iš akių. Tik orkestro garsai ir rankų plojimas bei šauksmai: „Valio šv. Tėvas!" dar ilgai nenurimsta.

Prie šv. Aloyzo karsto. Vakare paskutinį kartą atstovai rinkosi į šv. Ignaco bažnyčią, bendrai sudėti ant šv. Aloyzo karsto savo pasirižymus, parašų albumus. Ant šventojo karsto sudėta 30 albumų ir sugiedota „Te Deum ..." Tai buvo iškilmių užbaigimo vakaras — neišdildomas atmintyje vakaras. Tūkstančiai jaunimo paskutinį kartą nulenkė galvas prieš savo globėjo relikvijas ir tarė: šv. Aloyzai! Mes grįžtam į savo tėvynę. Tu žinai kas ten dedasi, žinai ko mes reikalingi, pažadink mumyse karžygišką Kristaus dvasią. Tai paskutinis atdūsis, paskutinė malda.

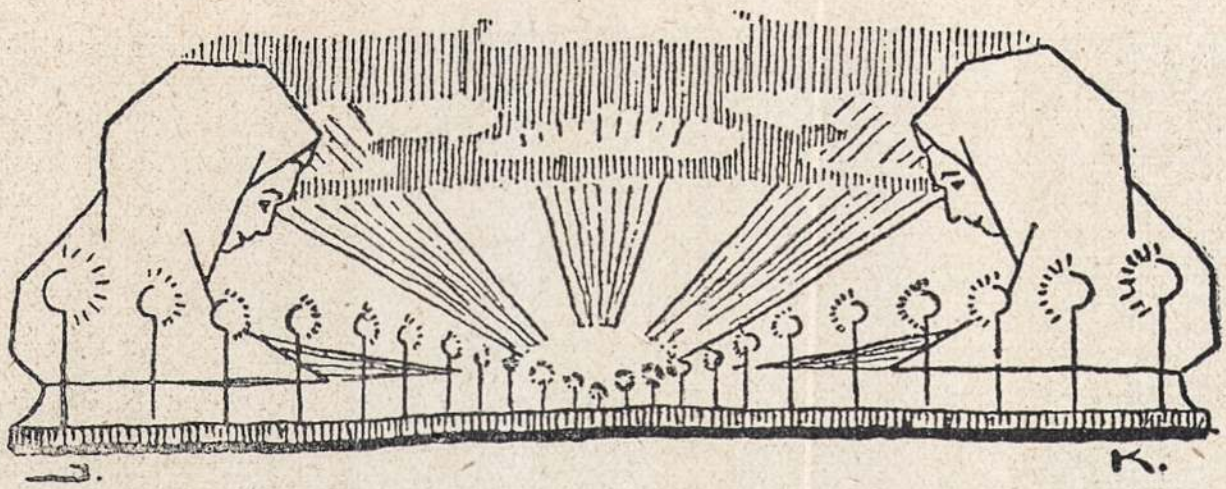

Jaunųjų žiedai

Antakutis

Gyvenimo kovos

1. **Du lauku.** Vos tik išsirinkote pašaukimą, tuoj pajutote, kad jis yra kovos laukas. Tuo tarpu, kai rankos užimtos darbu, sielą žadina įvairios idejos. Tos idejos ne visos gali sukelti didelių kovų bei audrų, bet religinės idejos dažniausia jas sukelia.

Gyvendami vaikystės dienas gal nejutote tos kovos, kuri pasaulį dalina į dvi dali, o nejusdami nesupratote įspūdžio, kurį sukelia kovos lauko regėjimas. Kai jums kalba apie tikėjimo priešus, jūs nuo jų nusikreipiate ir jaučiatės pasiruošę atremti. Pirmosios Komunijos dieną jūs buvote drąsūs ir patvarūs, kaip kryžiaus karų karžygiai, nes prisiekėte pildyti savo pažadus ir atsispirti visoms blogoms pagundoms.

Šiandieną, žengdami pirmuosius pašaukimo žingsnius, jūs turėsite panaudoti savo ginklus. Prieš jus du priešingu lauku, kurie žadina drauge savo viliojimais ir grasinimais. Tarp tų dviejų negali likti bešalis: jūs pasiduosite arba vienam arba kitam. Jau pats bešališkumas traukia ton pusėn, kur jūs išaugote. Jūs nebūsite nei išdavikai nei išgamos, bet ištikimi savo vėliavai. Štai kodel turite pavartoti ginklus pirmame susitikime su priešu.

Nurodyti jums dvi kariuomenes, parodyti jūsų sielos priešus ir pinkles, kurias jie stato, atidaryti sandėlį, kuriame religija yra paruošusi pergalės ginklus — štai mano uždavinys.

2. **Kryžiaus prieglobsty.** Pažvelk į didelę katalikišką kariuomenę: tu jos eilėje gimei ir išaugai. Toji kariuomenė savo vėliavos vietoje turi kryžių. Jos vadas yra Kristus. Kristus, Dievo Sūnus, gyvenęs kitados tarp mūsų. Gerai žinome, kad vis ir dabar gyvena su mumis ir Savo dvasia mus jungia per liisus amžius. Mūsų kūniškos akys Jo nemato, tačiau siela nesijauja jautusi. **Jis yra mūsų visas gyvenimas.**

Jo paskirti mums vadai visų yra matomi: tai dvasiškija, Popiežius, vyriausis kunigas, yra Jo pavaduotojas. Vyskupai ir kunigai yra paskirsti mažesniems pulkams vadovauti. Šitų karininkų vadovybėje yra krikščioniškoji žmonija. Tos žmonijos atžalos, tautos, yra iš iskirstę po visą pasaulį, tačiau sudaro vieną šeimyną — Bažnyčią. Kokia galinga toji tikinčiųjų šeimyna, sujungta broliškos meilės ryšiais!

Ką nori nukariauti toji milžiniškoji kariuomenė? Ji nori nukariauti pasaulį ne tam, kad pavergtų, bet kad išvaduotų. Ji norižmones paversti ne vergais ir duoklininkais, bet laisvais savęs viešpačiais. Ką ji padarė per devyniolika šimtmečių? Per tą laiką ji paliuosavo žmogaus dvasią nuo visokių klaidų, per Evangeliją parodė, koks yra žmogus, kas yra Dievas ir koki tarp jų santykiai, kaip žmogus, susijungęs su Dievu tampa laisvas. Ar tai ne mokslas, kurį mes turime gerai apvaldyti? Krikščionybė parodė tikrą žmogaus idealą, jo dvasią iš žemės purvų pakėlė į aukštybes ir prieš akis pastatė kilnų idealą. Bažnyčia nesitenkina išliuosavusi dvasią iš vergijos, ji liuosuoja ir kūną. Kai Kristus žemėn pasirodė, trys ketvirtadaliai žmonijos vaitojo vergijos junge. Krikštas padarė visus žmones lygius ir krikščionys valdovai pakėlė į lygius brolius tuos, kuriuos pirmiau laikė žemesnės prigimties. Žmonėse atsirado gailesio jausmas: vargšas, darbininkas, ligonis, silpnas toliau nebeliko atmata.—Tikėjimas gaivina malonėmis.

Štai Bažnyčios laimėjimai. Jos aukščiausis tikslas žmones vesti išganyman ir to tikslo siekdama ji padeda visuose gyvenimo reikaluose. Jei neturėjai laimės gimti tarp šios kariuomenės, ar neprivalai prie jos glaustis? Jei gimei šioje kariuomenėje, kaip gali, nelaimingas persimetėli, imtis vergijos pančių priešingoje pusėje.

3. **Kitas laukas.** Nors nemalonu, tačiau turiu pasakyti, kad yra vaikų, kurie apleidžia tėvų namus ir kareivių, kurie apleidžia vėliavą. Kur jie bėga?

Kitas laukas, arba kita pusė taip pat turi nematomą vadą, šėtoną arba angelą, kurs sukilo prieš Dievą. Dievas jam leido gundyti žmones, nes jis nori danguje vien pergalėtojus vainikuoti. Tasai vadas taip pat turi kariuomenę ir joje jaučiamai dalyvauja. Tai ardančioji kariuomenė, kurios vienintelis bendras tikslas yra kovoti prieš Dievo įstatymus. Tačiau ir ji turi savo vadus, kurie kreipia minią prieš Kristų.

Bažnyčios kareivių ženklu yra dorybės, o šių—ydos. Šioji kariuomenė taip pat nori užkariauti pasaulį, bet tam, kad ji apkaustytų vergijos pančiais. Išplėšti iš sielų Evangelijos tiesas, suskaldyti žmones į sektas, apkraunančias priesaikomis ir grasinimais, ar tai nėra nauja vergija, sukaustanti dvasią ir kūną? Šios kariuomenės obalsiu yra laisvė. Ir kiek neprotingų sielų suvilioja šis pavojingas žodis! Tuo tarpu, kai gali laisvai gyventi pagal

Evangeliją, tu gaudai tuos obalsius ir paskui vaitosi priešingam lauke, vergaudamas sektoms.

Bet kam aš jum tai pasakoju? Argi jūs nesate nuo pat krikšto pasiryžę būti ištikimais? Ar jūs nesate prisiekę gyventi ir mirti krikščionimis? Taip, aš tai žinau. Tik primenu: budėkite ir melskitės, kad nenusidėtumėt.

4. **Ką nori išplėšti.** Priešas nori tave užvaldyti. Negalėdamas tai padaryti staigiai, jis veikia pamažu. Pereinant iš vienos pusės kiton nebūtina kelti didelį triukšmą ir skelbti kovą tai pusei, kuria apleidi. Slysti pamažu, be triukšmo, šešėlyje, iki priešingo lauko pakanka vien pakeisti vėliavą. Pakanka vien abejingai tikėti, apleisti dorybes, praktikas, kurios pažymi tikrą krikščionį, ir jau pajusi, kad traukies iš Kristaus kariuomenės ir stoji po šėtono vėliava. Taigi, neapsileiskime nė tikėjime, nė dorybėse, nė religinėje praktikoje.

Žmogus yra toks, ką jis galvoja. Todel žmogaus protas yra tikra sielos tvirtovė. Tikėjimas tą tvirtovę sustiprina ir padaro didžiausiu žmogaus turtu. Štai kodel priešai pirmiausia puola tikėjimą. Jie nori jį nuslopinti visokiais užmetimais, dvasiai nuodingais raštais. Jie skelbia savo raštuose ir partijų programose, kad galima laisvai manyti. Tačiau tai yra tik melas, kuris reiškia: „Gali galvoti kas tik patinka, bet tik ne apie krikščionių tikėjimą".

Kadangi protą lengviau pasiekti per širdį, tai ją ir vilioja tūkstančiais pastangų. Kol širdis skaisti, tikėjimas gerai apsaugotas. Jei širdis sugadinama, yra didelio pavojaus. O širdį užkrečia visokiais viliojimais, neva malonumais, visokiais žaislais, blogų raštų skaitymais, blogais paveikslais ir draugais. Iš visų pusių apsupusios blogybės jums šypsos, prie savęs traukia. O vargšė širdis, kiek audrų turi perkentėti! Tas audras numalšins tik stiprios valios padedama. O stiprią valią išūgdo religinė praktika. Kol žmogus meldžias, priima Komuniją, jam pavojus negresia. Religinga siela gali užgydyti visas jai padarytas žaizdas, gali net prisikelti iš mirtingos nuodėmės. Priešas tai žino ir todel stengiasi atitraukti jus nuo Sakramentų ir maldų.

5. **Saugokimės.** Didžiausiais mūsų priešais esame mes patys. Mūsų širdis yra vieta, kur ginčijasi ir kaujasi du priešu: ištikimieji su išdavikais. Žmogaus širdis bus nepaimamas miestas, jei joks iškrypimas neatidarys priešams vartus.

Akyvaizdoje dviejų priešingų kovos laukų, kiekvienas žmogus turi rimtai susimąstyti. Vienas neapgalvotas žingsnis gali nugramzdyti bedugnėn, iš kurios nėra grįžimo. Pagundos pradeda nuo menkų dalykėlių ir įtraukia taip, kad žmogus tampa bejėgis milžiniškos mašinos sukamas ratas. Blogosios pusės kovos laukas yra klastingas ir sykį pagavęs auką retai ją paleidžia. Todel žmogus turi uoliai saugotis, kad nepatektų po šėtono vėliava. Jei kam ištiktų tokia nelaimė, tas turi kovoti, kovoti, tol. kol išeis garbingu pergalėtoju, nes Dievas vainikuoja tik pergalėtojus.

Apžvalga

Pestalozzi. Šiemet vasario mėn. 17 d. sukako šimtas metų, kai mirė Pestalozzi, žinomas pedagogas ir auklėtojas.

Jonas Heinrichas Pestalozzi gimė Ciuriche (Šveicarijoj) 1746 met. sausio mėn. 12 d. Buvo gydytojo chirurgo sūnus ir labai menkos sveikatos. Manė būti pastorius, vėliau mokėsi teisių, agronomijos — mokslus keitė todel, kad norėjo susirasti tokį mokslą, kuriuo labiausiai galėtų padėti vargo žmonėms. Besimokančiam Pestalozziui daug įtakos padarė J. J. Rouseau veikalai: jie sukėlė jame dvasios protestą esamajai tvarkai ir paskatino ieškoti naujų gyvenimo kelių.

Kad padėtų varguomenei, o ypač jos vaikams, jis įsigijo ūkį, vėliau jį likvidavęs — perkelio audyklą, rinko varguomenės vaikus, davė jiems darbo ir drauge mokino bei auklėjo. Bet nesisekė jam. Naujai aprėdyti vaikai išbėgiodavo. Jis įbrido į skolas ir neturtą. Jis steigė priegl[illegible] mokyklas, bet stoka organizacinių gabumų ir nesantaika t[illegible] bendradarbių griovė visą darbą. Taip besidarbuodamas 1827 m. vasario m. 17 d. Brugg'e mirė.

Pestalozzi ir rašė. Žinomiausi ir svarbiausi jo veikalai yra „Lienhard und Gertrud" (išverstas ir lietuvių kalbon) ir „Kaip Gerdruta moko savo vaikus". Savo veikaluose išdėstė savo pažiūras į auklėjimą. Ir, nors jam nesisekė ir neturėjo platesnio išsilavinimo, tačiau jisai laikomas didžiu pedagogu. Jis patiekė pagrindus dabartiniam auklėjimui ir mokymui. Juodviejų pagrinde jisai statė patį gyvenimą ir jo reiškinius, o ne atitrauktus dalykus ir knygas. Jam darbas yra galingiausia auklėjimo priemonė duodanti ir pasitenkinimo, ir sveikatos ir linksmumo ir gyvenimo džiaugsmo; tik darbas išaugina mokiniuose pasitikėjimą savimi ir savo pajiegomis.

Drauge su darbu, mokyman Pestalozzi įveda ir vaizdingumą, nes negalima esą įsivaizduoti darbą be tų daiktų, apie kuriuos jisai einąs. Žinių įsigijime turi dalyvauti visi žmogaus pojučiai. Pirmasis mokymas turi būti pavestas motinoms.

Visą savo darbuotę Pestalozzi rėmė meile ir atsidavimu savo darbui. Nors jam, kaip jau minėta, ir nesisekė, tačiau jis padarė labai daug: sudarė naują auklėjimo bei mokymo dvasią ir įvedė į mokyklas naują atmosferą, o visa tai atsiekė tik meile ir darbo pamėgimu. Pestalozzi buvo didelis pedagogas...

St. B.

Europos likimo klausimu. 1926 m. gruodžio m. 7—10 d. Lietuvos Universitete atvykęs svečias prof. R. Viperis laikė tuo klausimu paskaitas. Profesorius bandė šių laikų „Europos krizį išaiškinti istorijos pagalba. Trumpai peržvelgė senovės istorijos eigą, krikščionybės atsiradimą ir jos reikšmę, ypač viduramžiais. Viduramžiai, sako jis, tai buvo ne tamsybių, ne religinio fanatiz-

mo, bet gražaus dvasinio pakilimo laikai. To dvasinio pakilimo gražiausiu žiedu yra Pranciškus Asižietis. Toliau, reformacija nieko nepataisė, o tik sugriovė ir jos laikais inkvizicija labiau įsigali, negu viduramžiais. Vėliau Karolis Marksas atnaujina senąjį materializmą ir paskelbia klasių kovą. Toji klasių kova tiek įaštrėjo, kad Europą privedė prie katastrofos. Marksas buvęs didžiausis tos katastrofos kaltininkas. Profesorius reiškia vilties, kad Europą iš tos katastrofos galima bus išgelbėti per inteligentų herojišką pasiaukojimą galingą valią ir troškimą veikti.

Reikia pažymėti, kad prof. R. Viperio pažiūrose įvyko didelė atmaina. Prieš didįjį karą jis krikščionybę neigė, kaip pozitingą veiksnį istorijoje ir reiškė didelio palankumo socializmui, o dabar jis socializmą smerkia ir krikščionybei teikia taikos nešėjos ir Europos dvasios ramintojos vardą. Labai gaila, kad prieš karą jo rašyti ir ateizmo bei socializmo persunkti (nuo kurių dabar jis pats atsisako) vadovėliai išversti į lietuvių kalbą ir naudojami mokyklose. Juos reiktų sukrauti į archyvą.

Pasteur'o minėjimas. Paskutinis 11—12 1926 m. „Kosmo" sąsiuvinys visas pavestas Louis Pasteur'o gyvenimui ir jo nudirbtiems darbams paminėti. Pasteur'as, vienas didžiųjų pasaulio genijų, nebūdamas gydytojas, padėjo dabartinei medicinai pagrindus. Pasteur'as pirmas išaiškino užkrečiamųjų ligų priežastį pats suradęs keleto ligų bakterijas. Ligi jo laikų manė, kad bakterijos (ir net kai kurie maži vabalai) gali savaime atsirasti. Jis savo gausingais bandymais įrodė, kad omnia vivum ex ovo — viskas gimsta tik iš kiaušinio. Pasteur'as pirmas padėjo mokslišką pagrindą skiepijimui prieš visokias ligas *). Tik Pasteur'as atkreipė chirurgų dėmesį į didžiausios švaros reikalingumą darant operacijas. Pasteur'as, Pasteur'as, Pasteur'as... Visų jo darbų čia ir nesuminėsi. Stovėdamas prieš jo darbus, nežinai kuo daugiau stebėtis, ar jo genialumu, ar jo patvarumu, darbštumu ir atsidėjimu savo darbui. Pasteur'o darbo sąlygos buvo sunkios. Skinant naujus mokslo takus teko pačiam beveik visi aparatai gamintis, trūko lėšų, nebuvo buto, o priešai ir nesnaudė. Prie to dar prisidėjo liga ir artimų žmonių mirtis. Bet Pasteur'as nenusiminė ir... laimėjo. 1892, jo 70 metų amžiaus sukaktuvėms paminėti Paryžiaus Mokslų Akademija suruošė iškilmes, į kurias, Pasteur'o sveikinti, buvo atsiuntę visų šalių Universitetai savo atstovus. O jo 100 metų gimimo sukaktuves 1922 metais viso pasaulio Universitetai iškilmingiausiai paminėjo.

Baigiant apie Pasteur'ą, tenka dar pridurti, kad Pasteur'as, būdamas vienas didžiausių pasaulio genijų, buvo kartu ir karštas katalikas, kurs savo sunkiose gyvenimo valandose, kurių jam daug teko pergyventi, paguodos ir stiprybės sėmėsi maldoje iš Šaltinių Šaltinio. *G. M.*

---

*) Mat nuo raupų skiepyti mokėta jau ir anksčiau, bet nežinota tikrosios tų skiepų veikimo priežasties.

Dr. J. Basanavičiui mirus L. K. Stud. At-kų Centro Valdyba paskelbė visoms at-kų draugovėms ir nariams vienos savaitės gedulą.

L. U. stud. at-kai pasiuntė į Vilnių ant mirusio Tautos Tėvo kapo gražų vainiką su parašu *Lietuvos Universiteto Stud. At-kai Dr. J. Basanavičiui, garbingajam Tautos atgimimo Tėvui.*

L. U. stud. at-kų draugovės ir korporacijos gausingai dalyvavo gedulo uniformose Dr. J. Basanavičiaus laidotuvių iškilmėse Kaune.

L. U. Stud. At-kų S-gos vadai. š. m. vasario 13 d. L. U. Stud. At-kų S-gos pirmininku išrinktas stud. Pr. Dielininkaitis, sekretorium stud. St. Rauckinas. L. U. Stud. At-kų S-gą sudaro visos L. U. at-kų draugovės ir korporacijos.

At-kų Korporacija „Kęstutis." Vasario m. 16 d. pradėjo savo darbą nauja L. K. Stud. At-kų Korporacija „Kęstutis." 9 val., dalyvaujant vėliavai kūmais D-rui. L. Bistrui. A. Stulginskiui ir M. Krupavičiui, kun. prof. Česnys pašventino vėliavą, pasakė pamokslėlį, po kurio visi korporacijos tikrieji nariai padarė priesaiką vėliavai. Po to atlaikyta šv. mišios. Laike mišių giedojo operos artistė p-lė Jonuškaitė. 11 val. įvyko iškilmingas Korporacijos susirinkimas konventas, kuriame sveikino Korporaciją visa eilė svečių: prof: Pr. Dovydaitis, p. Šimutis, p. E. Turauskas, visos Kauno at-kų studentų draugovės bei korporacijos ir dar L. U. Stud. At kų Sąjungos vardu — Dielininkaitis, Atstovybėj esančių ateitininkų atstovų vardu—Rauckinas, Moksleivių At-kų Centro—Dobrovolskis ir Concordia Academica. Tikraisiais nariais priimta keletas studentų, o garbės nariais priimti: D-ras L. Bistras, agr. A. Stulginskis, kun. M. Krupavičius, D-ras V. Mykolaitis—Putinas bei Šimutis. Baigiant paskaityta Kęstučio dvasioje eilėraštis ir sugiedota trys himnai: Ateitininkų, Lietuvos ir Studentų. Po posėdžio dar pademonstruota automobiliais ir galop visi vėl laukė krikštynų vakarienės. Jinai prasidėjo apie 18 val. ir tęsėsi maždaug ligi 24 val. Tai buvo linksmai beskambančių dainų vainikas. Joje dalyvavo irgi daugumoj tie pat svečiai, kitų at-kų korporacijų atstovai ir gerieji menininkai.

Prof. kun. Dr. Pr. Kuraitis, At-kų dvasios globėjas ir artimas „Ateities“ prietelius pakeltas Vilkaviškio vyskupijos kanauninku.

Naujas daktaras at-kas. Nesenai grįžo iš Vienos baigęs tenai valstybinius mokslus Juozas Urmanas, „Ateities“ bendradarbis. Už disertaciją „Politinės partijos ir valstybė“ gavo daktaro laipsnį.

„Ateities“ Redakcija dirba. Red. narys Pr. Mašk auskas išleido *Rašomosios Lietuvių Kalbos Vadovėlį*. O Salomeja Neris — Bačinskaitė savo eilėraščių rinkinį *„Anksti Rytą.“*

Amerikos vyčiai Ir At-kai. Š. m. birželio m. 14 d. „Lithuania“ laivu išplaukia iš Amerikos tiesiog į Klaipėdą didelė Vyčių ekskursija. At-kų vadai susirūpinę kuo gražiau užjurio brolius sutikti. Jie dalyvausią ir at-kijos didžioje konferencijoje Palangoje. Kitame „Ateities“ nr. šiuo reikalu plačiau painformuosime „Ateities“ skaitytojus.

Užuojauta. Skaisčiųjų idejų Draugei Aneliukei Daugirdaitei del Jos a. a. tėvelio mirties tariame širdingos užuojautos ir suraminimo žodį.

Marijampolės V. R. J. gimnazijos VIII kl. at-kės, at-kai.

Kražiai. 1927. II. 13 prof. Eretas laike at-kams paskaitą apie inteligentiją ir jos sroves. 1927. II. 16. Visuotiname susirinkime stud. Jonas Vadeikis laikė paskaitą. „Tėvynės meilė ir jaunuomenė“. Kražiuose veikia ir Žemaičių At-kų Moksleivių Centras, kurį sudaro: M. Bernotas—pirm., Gedvila—vicep. A. Mejeris — sekr., Juškys — ižd., L. Kacinskaitė — mergaičių reik. vedėja.

Pasvalio at-kai kartu su pavasarininkais š. m. sausio mėn. 23 d. minėjo Šv. Aloyzo 200 m. sukaktuves. Atlikę išpažintį rytą per šv. Mišias bendrai priėmė Komuniją. Pamokslą Šv. Aloyzo šventei pasakė gerb. kun. J. Krikščiūnas. Antrą valandą iškilmingas susirinkimas, kurį atidaro kuopos pirmininkas P. Morkvėnas. Sugiedama At-kų himnas.

Priezidiuman pakviečiamas p. A. Juška, Žukaitė ir Ign. Praniulis. A. Juška laiko paskaitą „Sv. Aloyzo Jubiliejus“. Po paskaitos choras padainavo keletą — dainelių ir padeklamavo eilėraščių. Toliau išklausyta kuopos pirmininko P. Morkvėno paskaita „Jaunimo idealai“. Susirinkimas baigtas Tautos himnu. Nuotaika gera.

Tą pačią dieną buvo surengtas at-kų viešas vakaras. Vaidinta 2-jų veiksmų juokinga iš mokinių gyvenimo komedija „Kelionė į vakacijas“. Suvaidino gerai.

Gruzdžių aukštesnėj gyvulininkystės ir pieninkystės mokykloje apie 20 moksleivių buvo įteikę pedagogų tarybai prašymą leisti susikurti at-kų kuopai, bet buvo neleista. Vis delto keista. Jau senai čia dirba „kultūringą“ darbą „Kultūros“ būrelis, o at-kams negalima.

Švėkšna. Čia at-kai nesnaudžia. Dirba veikli valdyba: A. Jacas—pirm., R Uselytė—sekr., R. Budvytis — vicepirm. Skaitomi referatai, susirinkimai įdomūs. Leidžia laikraštėlį „Saulutės Spinduliai", kurio išėjo jau trys numeriai. Rengiamas vakarėlis, kurio pelno dalis manoma skirti „Ateičiai" (Puiku! Lauksime ištesėsiant! Red.). Veikia ir meno sekcija.

Kretinga. Š. m. vasario 2 d. įvyko bendras at-kų susirinkimas. Dalyvavo apie 50 narių, ir svečias stud. Pr. Baltiejus. Drg. Br. Kuprytė skaitė rašinėlį, stud. Pr. Baltiejus laikė paskaitą: „Pažink pats save". Toki susirinkimai buvo pageidauti daryti kas mėnuo. Į valdybą išrinkti: pirm. Al. Pocius, vicepirm. Pr. Valinskytė, rašt. Kaz. Mažeika, ižd. Kl. Čižauskaitė ir knyg. Ant. Markauskas. Į revizijos komisiją — H. Bliudžiutė, J. Sneliauskas i P. Viciulis.

Naumiestis (Šakių). Š. m. sausio mėn. 21 d. sušauktas visuotinis jaunesniųjų at-kų susirinkimas. Valdybon išrinkti: V. Dubauskas—pirm, Br. Bukšnys—vicepirm., A. Naujokaitytė—I sekr., V. Liorantas—II sekr., J. Steponaitis — iždin. Revizijon: Pr. Kriaučiūnas, M. Statkevičaitė ir J. Baltrušaitis.

Sausio mėn. 27 d. sušauktas visuotinis vyresniųjų at-kų susirinkimas. Valdybon išrinkti: J. Dargis — pirm., J. Pečkaitis — vicepirm., J. Bartninkaitė — sekr., L. Bagdonaitė — iždin. ir J. Naujokaitis — knyg. bei archyvininkas. Revizijon: L. Jakelaitis, Gr. Sereičikaitė ir P. Vebeliūnas.

Vilkaviškis. Sausio mėn. 30 d. įvykusiam susirinkime išrinkta nauja „Žiburio" gimn. kuopos Valdyba: P. Karuža—pirm., O. Česnaitytė — vicepirm., P. Kuraitytė—sekret., J. Sakevičius — iždin. ir M. Jurkynas — archivarijus. Kontrolės komisija: Ant. Vaičiulaitis, A Naujokaitė ir Arminas. — Dabartinė Valdyba tikisi naujais metodais reorganizuoti visą kuopos veikimą ir vasaros metu sušaukti pirmąją kapsų ateitininkų konferenciją.

Pirmiau, 23—I įvyko tradicinis at-kų vakaras. Suvaidinta K. Puidos drama „Undinė", buvo solo, ir bendras choras padainavo keletą tautinių dainelių. Dalyvavo daug svečių studentų iš Kauno. Bendrai, vakaras pavyko vidutiniai ir gauta 235 lt. pelno.

Šiauliai. Š. m. sausio 23 dien. įvyko Šiaulių at-kų kuopos susirinkimas, šv. Aloyzui paminėti. Kun. Stonis skaitė paskaitą. Susirinkimas baigtas Tautos ir At-kų Himnais.

Š. m. vasario 6 dien. įvyko Šiaulių seminarijos at-kų pirmas šiais mokslo metais susirinkimas. Valdybon išrinkti: Gaigalas, Graibaitė ir Rimkevičaitė. Tiek valdyba, tiek nariai pasiryžo su noru pradėti apsnūdusį veikimą gaivinti.

Bendrai, Šiauliuose po naujų metų jaučiamas judėjimas. „Ateities" platinimas pavestas naujai komisijai, kuri žada išdildyti senuosius su administracija nesusipratimus. (Džiaugiamės ir laukiame. Red.).

Tauragė. 1927 m. sausio mėn. 6 d. įvyko Tauragės L. K. M. ateitininkų kuopos visuotinis susirinkimas. Į susirinkimą atvyko svečių: „Pavasario“ S-gos generalinis sekr. stud. O. Labanauskaitė ir p. Štuopis. O. Labanauskaitė skaitė paskaitą: „Jaunuomenė ir jos idealai“. Tokių malonių iš Kauno svečių laukiame ir daugiau.

Konferencija Palangoje. Patirta, kad Ateitininkijos vadai mano reorganizacinę vasaros konferenciją ruošti gražiausioje Lietuvos vietoje *Palangoje* su labai įdomia programa. Tad kiekvienas jau ruoškimės joje dalyvauti.

Krekenevos at-kų kuopa š. m. vasario mėn. 5 dieną suruošė vakarą. Vakaras nusisekė neblogai. Bendrai kuopa paskutiniuoju metu ima vis geriau veikti.

Dotnuvos Ž. Ūkio Technikumo kuopa išsirinko naują valdybą, kurios sąstatas sekantis: J. Venclovas — pirm., An. Morkūnas — v. p., Z. Jakulis — sekr., B. Sviderskas — ižd. ir K. Jucius — švietimo reikalų vedėjas.

Biržų kuopa per Naujus metus suruošė didelį vakarą. Vaidinta L. Giros drama: „Kerštas“. Kuopa gyvuoja gana gerai, pilna gražių sumanymų ir užsimojimų. Kuopos globėju yra kun. Juozas Lomanas.

Leipalingy atgaivinta at-kų kuopa. Nutarta leisti laikraštėlis: „Vieversėlis“. Kuopoje yra 32 nariai (22 vaikinai ir 10 merg.). Turi iš 164 knygų knygyną. Kuopos pirmininkas P. Vaišnoras, sekretorius — J. Zdanavičius.

Kaišedorių kuopa gyvuoja gerai. Jau padaryta šįmet keli susirinkimai ir rišta įvairūs klausimai. Kuopoje yra 32 nariai. Kuopos valdybą sudaro K. Civanavičius — pirm., Jurkevičius — vice-pirm., Šebedinas — sekr., Steikūnaitė — ižd. ir Morkūnaitė — knygininkė.

Daugelis at-kų kuopų minėjo a. a. Arkyv. Jurgį Matulevičių, suruošdamos už velionį gedulingas pamaldas, paskaitas ir kt.

C. V. sekretorius Vl. Viliamas š. m. vasario mėn. 16 dieną aplankė Prienų kuopą. Padarytas visuotinis susirinkimas. Visos kuopelės ir sekcijos davė praėjusio pusmečio veikimo pranešimus. Veikimo būta gana intensyvaus. Susirinkime C. V-bos atstovas laikė paskaitą: „*Ateitininkai ir visuomenė*“. Bendrai kuopa yra gerai sutvarkyta. Raštinė taip pat pavyzdingiausiai vedama. Kuopa turi įvairiais atžvilgiais gabų ir gerą pirmininką Stasį Žemaitį ir iš viso daug gabių organizacijos darbininkų. Kuopos globėju yra visų mylimas kun. Luckus. Bendrai kuopa turi daug prijaučiančių inteligentų.

Vilkaviškis. Jaunesnieji at-kai antrą pusmetį sukruto daugiau dirbti. Š. m. sausio mėn. 19 d. buvo visuotinis susirinkimas, kuriame išrinkta nauja valdyba ir revizija. Į valdybą išrinkti: J. Daniliauskas — pirm., K. Mikulevičaitė — vice p., J. Pautienytė — rašt., K. Steponavičius — ižd., B. Grakauskas — arch. ir J. Aukštinaitis — „Ateities“ plat. Į revizijos komisiją: A. Sirutis, A. Brazytė ir J. Brazauskas.

Antalieptės a-kės š. m. sausio m. 23 d. suruošė savybės vakarą. Vaidino 4 veiksmų dramą „Patricija“, deklemavo keletą eilučių. Neblogai pavyko. Pelno gauta 60 lit. 50 cent. Dalis pinigų skiriama at-kų namams statyti (Veiklios antalieplietės negaėjo ir „Ateities“ užmiršti. Gal ir jai paskyrė? Red.).

Už darbą ir pasišventimą vakarui antalieptietės dėkingos p. mok. J. Sinkevičiūtei.

Dotnuva. Š. m. vasario mėn. 9 d. įvyko visuotinis Dotnuvos Technikumo at-kų kuopos susirinkimas, kuriame peržiūrėta pereito pusmečio darbuotė, aptarta keletas aktualesnių klausimų ir išrinkta nauja valdyba. Švietimo reikalų vedėjui susirinkimas, prisilaikydamas kuopos tradicijos, pavedė ir šį pusmetį visiems nariams užprenumeruoti „Ateitį“, kas jau atlikta. (Valio! veikliems Dotnuviečiams. R e d.)

Alytus. Šio pusmečio kuopos valdybą sudaro: A. Eimanavičius —pirm., S. Lukaševičaitė—vice-pirm. ir mergaičių reikalų vedėja, P. Buškevičius—sekret., S. Saulynaitė — iždin. ir P. Bakanauskas — knygin.

Šių m. vasario mėn. 13 d. ateitininkai surengė paskaitą „Socializmas“.

Eucharistininkų sekcija š. m. vasario mėn. 13 d. šventė savo metines sukaktuves. Dar 12 d. vakare buvo bendra eucharistininkams ir at-kams išpažintis. 13 d. parapijos bažnyčioje pamaldos ir po pamaldų kun. Kirvelaitis pasakė pritaikytą pamokslą, o vakarą klebonijoje suruošė „Agape“. Kuopos knygynas smarkiai padidėjo, dabar knygyne yra apie 570 knygų. Žodžiu, Alytus dabar dirba, tik kaž kodel menininkų sekcija miega. Gal būt į juos paveikė žiema su savo šalčiais. Bet tikimasi, kad atėjus pavasariui pabus ir menininkai.

Mariampolė. Š. m. sausio mėn. 27 d. įvyko Mariampolės jaunesn. at-kų visuotinis susirinkimas, kuriame peržiūrėtas pereito pusmečio veikimas ir nustatyti tolimesnio veikimo planai. Išrinkta kuopos valdyba ir kontrolė. Į valdybą įeina: J. Krevėnas — pirm., V. Narijauskas — vice-pirm., Bukšaitis — rašt., Dobrovolskis — knygin., Labanaskas — iždin., Barzdukaitė — merg. reik. ved. ir Valaitytė — spaud. ir arch. reikalų vedėja. Į kontrolę įeina: J. Matulevičius — pirm., Bučinskas, Puodžiūnas, Savytė ir Levičaitė nariais. Sudaryta jaunesn. at-kams globoti komisija, kurios pirm. P. Račiukaitis.

Mariampolė. Eucharistininkų būrelis per metinę savo šventę 30 d. sausio m., vadovaujant Jo Eks. Arkivyskupui Pr. Karevičiui, iškilmingai pasiaukojo Dieviškajai Jėzaus širdžiai, taip pat turėjo garbės klausyti nepaprastai gražios ir turiningos Jo Ekcelencijos Vyskupo Prof. Dr. M. Reinio paskaitos „Dvasinio gyvenimo pagrindai“.

Šiauliai. Š. m. sausio mėn. 23 d. at-kai minėjo šv. Aloyzo sukaktuves. Sausio mėn. 22 d. 16 val. buvo išpažintis, 23 d. 9½ val. mišios ir komunija ir 2 val. visuotinis at-kų susirinkimas, kuriame kun. Stonis laikė paskaitą. Kaip nepaprastai skambėjo tą dieną himno žodžiai „Mūsų idejos tikybos brangybė, mokslas dorumas tautos reikalai". Visų akyse matėsi kažkoks nepaprastas džiaugsmas. Sventėje buvo kviesti ir skautai, kurių vardu kalbėjo jų atstovas Saulius. Savo trumpoje, bet turiningoje kalboje nurodė santykius at kų su skautais ir buvo įnešta pageidavimų kad ateity šios dvi organizacijos sueitų į tampresnius ryšius.

Alytuje vėl leista veikti ir jaunesniųjų at-kų kuopai. Š. m. vasario m. 20 dieną buvo pirmas šių metų susirinkimas. Išrinkta nauja valdyba, revizijos ir redakcijos komisijos. Į valdybą išrinkti: J. Kriaučiūnas — pirm., J. Abromaitis — vice-irm., A. Balkūnaitė — sekret., A. Paulauskaitė — iždin. ir S. Krasnickas — knygininkas. Kuopa nusistačiusi greitu laiku išleisti laikraštėlį. Pas narius nuotaika gera.

Mariampolė. 1927 m. vasario mėn. 1 d. mariampoliečiai at-kai suruošė tradicinį kuopos vakarą. Vaidino Moljero 3-jų veiksmų komediją „Daktaras iš prievartos " Suvaidinta neblogai. Kuopos choras, vedamas p Kamaičio, padainavo kelias daineles, o p-lė Karaliūtė porą dainelių solo. Be to, buvo išpildyta keli muzikos dalykėliai. Per šį vakarą buvo taip pat suruošta gana graži at-kų susišelpimo komisijos loter ja. Vakaras pavyko gana gerai. Publikos buvo nemaža Buvo atvykęs gražus būrys studentų ir iš provincijos svečių Rytojaus dieną buvo pa larytas studentų ir kuopos vadų pasitarimas. Išklausyta kuopos pirm. pranešimo apie dabartinį kuopos stovį ir tartasi del reorganizacijos vykinimo. Vakare N. pulko kariams buvo pastatyta ta pati vakaro programa.

Kybartai. Š. m. vasario mėn. 11 d. įvyko visuotinis vyr. ir jaunesniųjų at-kų susirinkimas. kuriame kuopos globėjas p. A. Kizevičius laikė paskaitą: „Kasdieniniai at-kų gyvenimo uždaviniai Po paskaitos daugelio draugų buvo iškelta daug labai svarbių klausimų liečiančių At kų santykius su skautais ir be to buvo plačiai kalbėta apie at-kų darbą įvairiose sekcijose ir visuomenė'e. Taip pat nutarta pasiūsti „Ateities" Administracijai ir namams statyti komitetui aukas. (Dėkojame ir laukiame R e d.).

Po to „Ateities platintojas B. P. Murinas kalbėjo plačiai „Ateities" reikalais ir po jo kalbai draugai jam įteikė š. m. I pusmečio prenumeratas.

Šėta. Š. m. sausio mėn. 29 d. įvyko Šėtos at-kų kuopos visuotinis susirinkimas. Išrinkta nauja valdyba: J. Šimonis — pirm., J. Čyvas — vice-pirm., P. Lažinskas — sekret., V. Vaičiūnas — iždin. ir A. Šidlauskas knygininkas.

Buvo išrinkta abstinentų sekcijos valdyba: El. Kuliavaitė ir J. Vitas. Sekcija užsibrėžė plačią darbuotę.

Š. m. vasario mėn. 6 d. įvyko Sv. Aloyzo paminėjimas.

„Jaunoji Lietuva“, „Neo-Lithuanijos“ korporacijos laikraštis. 1927 m. Nr. 7.

Jau kaip ir penktuosius metus savo viršely žymi „Jaunoji Lietuva“. Bet per visą tą laikotarpį tepajėgė vos 7 kartus pasirodyti. Ir šitas nr. išėjo, tik ištūnojus, kaip jo redakcija sakosi, visus metus be laikraščio. Jame randame geroką p uoštą straipsnių, o šiuose nemaža gražių ir gerų minčių. Bet netikiu, kad „Ateities“ redaktorius būtų toks geraširdis, kad leistų recenzentui visas tas gražias ir negražias mintis nurašyti ir apipiltas nauju sousu patiekti „Ateities“ skaitytojų gomuriui. Lieka jam, tam recenzentui, tik išvilkti tos mintys, kurios kyšote kyšo eilutėse, ir konstatuoti taipojau ta dvasia ir tie nusiteikimai, kurie laisvai išskaitomi iš ei učių tarpo.

1. Skaitydamas recenzuojamojo laikraščio straipsnius, aiškiai jauti tą pasibiaurėjimą, kuriuo ir autoriai ir pati redakcija konstatuoja ir vertina šių dienų visuomeninį gyvenimą su jo tiesiog įžuliu sumaterialėjimu, su jo statomais, anot vieno autoriaus, „pilvo idealais“, kad „net tikro pasišventimo ir pasiaukojimo darbą kai kas nori penkličiais kompensuoti“. „Nors yra liūdna tai konstatuoti, bet tai yra faktas“, sako redakcija. Tai tikrai skaudu sykiu su redakcija konstatuoti tas „mūsų daugumai idealų pritemimas“. Bet „J. L.“ rašytojai čia dar ir taip sušvelnino tą idealizmo sumenkėjimą. Esama dar skaudžiau. Idealisto vardais dangstytis daug ką ligi šiol dar labai vilioja. Bet kadangi idealai, kaip sako p. Cesevičius, kalbėdamas apie tautininkų principus, uždeda ir pareigų — ir gana sunkių pareigų, tai daugelis tikrai norėtų pareigomis nusikratyti, o idealisto vardą vis tik pasilaikyti. Ir kada ateina sprendžiamasis momentas stoti už idealus žūt ar būt, ne kartą toki vardo idealistai tik pėdas palieka. Praeis pavojus, jiems vėl norisi išlikti su idealistų vardu, ir jie pasirūpina sutrempti tuos, kurie buvo užėmę jų, tų afišuotų idealistų, paliktas pozicijas, kad tikrai atstovėtų idealus...

Tokis veidmainiškas spekuliavimas idealizmu, provokuojant kitus, yra dar biauresnis moralinis sutrikimas, bet tai yra realūs gyvenimo faktai, nors ir man liūdna tai konstatuoti...

Ir pilnai galime pritarti „J. L.“ rašytojams, kad tokia „dabartinė įsivyravusioji praktiškojo materializmo ir utilitarizmo nuotaika priaugančiajai kartai neduoda impulso kreipti dėmesį į dvasinio gyvenimo sritis“ (9 p.). O juk „gyvenimas be dvasinių elementų, be poezijos, grynojo mokslo, filosofijos ir meno išmintingam žmogui negali turėti prasmės“, sako p. Gustainis (10 p.).

2. Skundimasis sumaterialėjimo slogučiu jau šiandien nenaujiena. Pasiilgimas dvasinio gyvenimo yra jau perėmęs daugelį geros valios žmonių visose šalyse. Juk šiomis dienomis skaitėme laikraščiuose, kad Amerikoje per vieną tik savaitę nusižudę net 13 studentų, norėdami... patirti, kas yra anapus šio gyvenimo (!). Tai beprotiškas kuriozas! Tai skandalas žmogaus .. prote! O vis delto tai apraiška, kaip žmonėms ima atgristi materialinė kultūra, kaip žmonės pasiilgsta šio to daugiau, nei duonos.

Ir kaipgi nepasiilgs, kad, anot p-lės Giedraitytės, „žmogaus prigimty yra įskiepytas noras, troškimas šviesos, grožio. Jo sieloje glūdi tobulybės ieškojimo kibirkštis“. Del to „pažinti kur mus mūsų sielos pasaulis traukia ir kas tam jos pasauliui reikalinga, yra kiekvieno žmogaus pagrindinis buities ir jo gyvenimo sutvarkymo klausimas“ (7 p.).

Tikrai ilgėtis dvasinio gyvenimo, o jo nesiekti — būtų labai naivi priemonė tam pasiilgimui nuraminti. Norint atplėšti žmogų nuo medžiagos gabalo, įskiepinti jam idealizmo ir svarbiausia — paremti idealistinius nusiteikimus pamirštama dažnai pasinaudoti viena galybe — tai religijos galybe, apie kurią ir „J. L.“ nemini šalia „poezijos, grynojo mokslo, meno“ ir kitų dvasinių dalykų. Tiesa, jai nepatogu kalbėti apie tokį dalyką, kaip bereliginės organizacijos laikraščiui. Gal del to visame laikrašty kovai su materialėjančiu gyvenimu kviečiama tik pažinti save, pažinti pagrindinius gyvenimo buities klausimus. Bet tai tik kvietimas. Patys gi tie tikrai „pagrindiniai gyvenimo buities klausimai, kaip juos p. Giedraitytė vadina, čia nesprendžiami, sprendimo rezultatų neduodama. Ir p. Cesevičius, kalbėdamas apie principus, ragina „save pažinti“, save pažinęs pažinsi ir tautą, pajėgsi nustatyti ir tautinės kultūros prasmę, kurią taip akcentuoja tautininkai; save pažinęs pajėgsi dėti jon tikrai vertingus indėlius. — Ir čia vėl to pažinimo rezultatų nėra; kas gi patsai esi — nežinai, kokie gi tavo gyvenimo pagrindinai klausimai ir kaip į juos turi atsakyti — nežinai. Tik graibomasi, o neužčiuopiama tvirto pagrindo...

Bet tiek to su tais klausimais. Malonu bent, kad rodoma noro juos išspręsti, kad nenumojama į juos ranka sykiu su skeptikais, — o kas ieško, tas randa. Jeigu bus tikro, nuoširdaus noro atsakymus surasti, galima tikėtis, kad tie atsakymai bus toki pat, kokių priėjo Tomas, Augustinas, didieji mokslininkai Njutonas, Pasteuras, Paskalis. Tada mes galėsim tautininkus pasveikinti, kaip brolius.

3. Tautininkai nori visur pabrėžti savo specifiškąją tautiši kumo žymę. Visai del to suprantama, kad jie rūpinasi sudaryt-

moksleivių tarpe savo būrelius. — Štai šitame „J. L.“ nr. jau paskelbti ir „Lietuvių moksleivių tautininkų „Jaunosios Lietuvos“ draugovės įstatai. Šitai organizacijai statomas tikslas, pasiremiant krikščioniškosios dorovės pagrindais, bendromis pajėgomis žadinti ir stiprinti tautiška sąmonė, auklėti tautiška ir asmens vidaus kultūra.

Ir mes su p. P. A. iš „J. L.“ galime pasakyti, „kad kiekvienos pastangos, kurių yra tikslas tautiškų pagrindų stiprinimas visuomenės tarpe, taigi ir moksleivijoje, yra sveikintinas dalykas“. Tokioms pastangoms ir mes pritarsime. Bet grįžtant prie kalbamos organizacijos, neišeidami iš recenzijos ribų, galime tik konstatuoti tos organizacijos tikslų siaurumą, palyginti su ateitininkų organizacijos tikslais. Pirmiausias ir svarbiausias čia dalykas — tautiškumo pabrėžimas. Tai tik dalis ateitininkų tikslų. O pabrėžti viena pusė, apleidžiant kitas vargu bau yra sveikas jaunimo vedimas į galutinio žmogaus idealą. Labai vietoje čia priminti trumputis prasitarimas iš 11 p. apie tikėjimą (kuris paprastai čia vengiama minėti) ir kuris, recenzento supratimu, jaunimo organizacijoj, siekiančioj pilnai išplėtoti žmogaus vidaus kultūrą ir net specifiškai tautiškumą, turi be galo didelės teigiamosios reikšmės, daugiau nei kas kitas. O juk „tikėjimas, kurį mes galime pavadinti tautos siela, negali nustelbti tautiškumo jausmų: tikėjimas negali būti priešingas tautiškumo jausmams. Tautiškumas taip pat negali visai nustelbti tikėjimo jausmų — reikia palikti vieta tokiems sielos reikalams, kurių aprūpinti tautiškumas negali“ (11 p.).

Pats tautiškumas įgauna aiškią deramai suprantama prasmę tik paimtas platesnėje perspektyvoje. Bet, žinoma, organizacijos klestėjimas ir deramas joje jaunuomenės auklėjimas pareis nuo josios vadų. Manome, kad auklėjamojo darbo užteks į valias vieniems šalia antrų, ir visi laisvai galėsime tuose dirvonuose sutilpti, vieni kitiems nekliūdami, o gal net bendruose reikaluose ir paremdami.

4. Tautininkų korporacijoj ir josios organe jaučiama kaip ir specifiškas jiems kai kuris neaiškumas. Ir šiame nr. abstrakčiomis frazėmis sakomi dalykai taip, kad juos gali suprasti ir šiaip ir taip. Jiems tenka daug kur nutylėti, sakysim, kad ir religijos klausimais. Žinoma, šitai pateisinama, nes korporacijoj gali dalyvauti ir religinis žmogus ir nereliginis. Tiesa, šiame nr. paskelbti pataisytieji įstatai reikalauja, kad narys laikytųsi „*bendrų* krikščionių dorovės reikalavimų“ (pabr. rec.). Kaip recenzentui čia nevieta nurodinėti keistumas — atmesti religiją, o priimti josios nustatytą dorovę, bet (tikiuosi dar leis redaktorius) jau ir dorovėj skyrimas „b e n d r ų“ reikalavimų nuo specialių įneša neaiškumo paties korporanto gyvenimui. Ką vienas laikys „bendru“ reikalavimu ir ergo pildytinu, tą kitas laikys per specialų ir—atmestiną.

— Tai tik pavyzdys. Bet tam tikro nesutarimo, savotiško nenusistojimo, linijos trūkumo, pastebima yra ir praktiškame gyveni-

me. Neturint vieningumo tolimesnėse perspektyvose, sunku išlaikyti vieningumas ir artimesniuose keliuose. Tuo gal visai pateisinamas dabartinės studentų tautininkų korporacijos mėginimas apsisaugoti per įstatus, kad kada nors kokie susibaudėliai nenuvestų korporacjos visai ne tais keliais, kuriuos jai nutiesė steigėjai, o taip galėtų atsitikti fermentuojantis korporacijos gyvenimui žiūrint to, koki nariai ją tuo momentu sudaro. Tiesa, tai abejotinos vertės priemonė, bet tai jau ne recenzento uždavinys, ir jam tenka tik baigti pageidaujant, kad visos organizacijos, kurioms rūpi Lietuvos reikalai, varytų savo kultūrinį darbą aiškiais veidais, tvirtais nusistatymais, kultūriškai rivalizuodamos viena šalia kitos. Visiems užteks dirvonų.

Redaktorius, tikiuosi, dar leis recenzentui atitaisyti vieną mažą netikslumą, paskelbtą „J. L.“. Doc. Tumas, rašydamas apie Lietuvos jaunimo organizacijas, pamini, kad „Ateitis“ esanti bendrasis ateitininkų organas. „Ateitis“ negali prisiimti garbės atstovauti visiems ateitininkams. Ji tėra tik moksleivių ateitininkų organas. *J. A.*

„Santūra“ — Priešalkoholiškas Mokslo Žurnalas. I-tomas 1-2 sąs. Leidžia L. K. Stud. At-kų Abstinentų Korporacija. Kaunas, 1926-27 m. Pusl. 136, kaina 10 litų, moksleiviams 6 lit.

Šis rimtas ir tikrai moksliškas žurnalas yra nemažas indėlis į mūsų mokslišką literatūrą ir maloni naujiena susirūpinusiai tautos blaivinimu inteligentijai.

Pirmuoju straipsniu eina prof. Dovydaičio žymiai papildytas vertimas iš svaigiųjų gėrimų istorijos. Straipsny įsakmiai apžvelgiama seniausių tautų svaigiųjų gėrimų vartojimas. Gale konstatuojama, kad vis tik istorijos bėgy svaigalų vartojimas einąs mažyn. Iš dabartinių tautų daugiausia prie svaigalų prisirišę yra slavai, ypač lenkai, ir tai gal daugiausia del žemo kultūros laipsnio.

Toliau eina 35 pusl. doc. Dr. A. Gylio santrauka jo darbo vokiečių kalba apie įvairių alkoholio koncentracijų įtaką psichiniam darbui. Nuosaviais tyrimais pasiremdamas autorius prieina sekančių išvadų. Intelektualiniams darbams: dėstymui, mokymuisi, suvokimui daugiausia pakenkia stipresnių koncentracijų gėralai, o mechaniniams darbams, kaip pavyzdžiui, spilkučių smaigymui, reakcijų susidarymui — silpnesniųjų koncentracijų gėralai. Iš viso studija įdomi, nauja savo tyrimais ir dar kaip lietuvio darbas verta gilaus susidomėjimo.

Dr. M. Endziulaitytė - Gylienė įdomiai nagrinėja alkoholio ir padermės, paveldėjimo klausimą. Nurodo toj srity darytus įvairių mokslininkų tyrinėjimus ir prieitąsias išvadas. Pasirodo, kad alkoholis į paveldėjimą labai žymiai veikia. Ypatingai pražutingą darbą daro girtuokliaudamos moterys, pas kurias paveldėjimas ypač pasireiškia. Taip pat pasibaisėtinas ir iš girtuokliavimo einančių psichinių ligų paveldėjimas, kaip tai proto silpnybės, epilepsijos, idiotizmo ir k. t.

Jaunuomenei itin įsidėmėtinas ir Karolio Dineikos straipsnis; „Blaivybė ir kūno lavinimas Lietuvoje“. Autorius išsemiamai nurodo blaivybės reikalingumą Lietuvai, kurioj dar apie 100 milijonų litų kasmet išleidžiama svaigalams ir 40 mil. tabakui. Ir nevien tik ekonominį skurdą neša girtuoklybė, ji naikina dorovę, kenkia sveikatai, ardo šeimos ir visuomenės pamatus. Blaivinimo būklė Lietuvoj dar gana sunki. Nežiūrint to, plačiu mostu varomas darbas yra davęs nemaža teigiamų rezultatų. Nurodo taip pat blaivinimo uždavinius, priemones bei metodus, kuriais turėtų būti varomas taip garbingos tautos gelbėjimo darbas.

Viena, kad ir netiesioginių, bet gana svarbių priemonių yra sportas. Sportas ne tik būtų galima pavartoti, kaipo pramoga vietoje girtuokliavimo, bet jis taip pat išauklėtų mūsų tautoj daug gyvastingų jėgų ir patvarumo.

Iš kitų straipsnių žymėtini: Doc. J. Tumo — „Pirmoji blaivybės literatūra“, R. Dono: „Kiek išgeria įvairiose šalyse vienas žmogus svaigiųjų gėrimų“, Dr. Endziulaitytės - Gylienės: „XVIII Internacionalinis Priešalkoholinis kongresas Tartų mieste“ ir k. t. Įdomios žurnale esamos žinios iš alkoholizmo tyrinėtojų gyvenimo, knygų bei žurnalų kritikos, recenzijos, ir pagaliau viskas, kas tik čia yra.

Visiems moksleiviams, ypač ateitininkams abstinentams, yra ne tik pareigos, bet ir prievolės šis žurnalas kuo smulkiausiai išstudijuoti ir taip pat praplatinti susipratusios visuomenės tarpe.

Stud. *Vl. Viliamas.*

Į priekaištus taip atsakyk. Parašė *Šilų Jonukas*, Tėvų Jėzuitų leidinys. Kaunas, 1927, 106 psl. Kaina nepažymėta.

Šitoje knygelėje liečiama visa eilė kiekvienam katalikui rūpimų klausimų: ar žmogus gyvulys, apie tikėjimą, dogmos, skaitymas, sąžinė — viso gvildoma 30 klausimų. Nors knygelė nedidoka, tačiau daug apima. Išdėstymas prieinamas beveik visiems. Vieni klausimai sprendžiami pasikalbėjimų formoje, kiti aprašomuoju būdu ir tas teikia knygelei daug gyvumo. Per tai yra labai nusisekusių skyrelių, kaip „Sąžinė“ ir menkesnių — pradžioje.

Knygelės antraštė visai nepatraukianti — reikėjo išgalvoti aktualesnę. Prisidengimas Šilų Jonuko slapyvarde atima knygelei daug rimtumo ir vertės, ypač sugretinus su Tėvų Jėzuitų leidimu ir dvasiškos vyriausybės aprobatomis. Ne visai tinkamas kai kur knygelėje švaistymasis laisvamanių ir bedievų vardais, o taip pat ir daugelio skyrių pabaigoje gazdinimas bausmėmis.

Tačiau nežiūrint į visa tai, knygelė visiems ateitininkams perskaitytina, ypač jaunesniems. Kiekvienas čia sau ras daug naudinga.

K.

Padėkos.

1. Prof. Dr. Usaris paaukojo „Ateičiai“ 50 lt., Kun. St Rauba Liubavo klebonas 10 lt. Už aukas dėkojame

„Ateities“ Administracija.

2. Už 1926 m. II-jį pusmetį pilnai atsiteisusios yra šios kuopos:

Alytaus kuopa, Antalieptės St. Kazlauskaitė, Dotnuvos Technik. K. Jucius, Gižų A. Maceina, Joniškio K. Majauskas, Ilakių J. Lenkas, Jurbarko vyresn. at-kų V. Žilius, Kedainių K. Kleiva, Kupiškio kuopa, Kretingos Vl. Žibinskas, Kybartų B. P. Murinas, Linkuvos J. Petraitis, Lazdijų V. Drūtys, Mariampolės J. Navickas, Mažeikių Vl. Sedauskas, Panevėžio savivald. g. Labukas, Plungės Ad. Jucys, Šakių K. Kurelaitis, Šėtos J. Rekešaitė, Šilalės J. Juškys, Šilavos Klimauskaitė, Telšių E Batavičiūtė, Vilkaviškio J. Kaminskas, Rietavo kuopa, Rygos F. Velavičiūtė, Kauno kuopos: „Saulės“ r. k., Mergaičių gimn. k., „Pavasario“ gimn. k., „Aušros“ gimn. merg. k. „Aušros“. gimn. bern. k., Utenos D. Masiulis, Raseinių St. Rukšnaitis

Širdingai dėkojame šiems uoliems mūsų „Ateities“ platintojams, kurie dideliu uolumu padėjo mums baigti 1926 m. Džiaugiamės galėdami čia viešai jiems padėkoti, kartu ir liūdime, kad dar ne visų kuopų platintojus galime čia suminėti. Esame įsitikinę, kad jau šiais metais nė vienas kuopos platintojas neišdrįs savo neatsiteisimu skausti mūsų brangią „Ateitį“

„Ateities“ Redakcija ir Administracija.

Šarada.

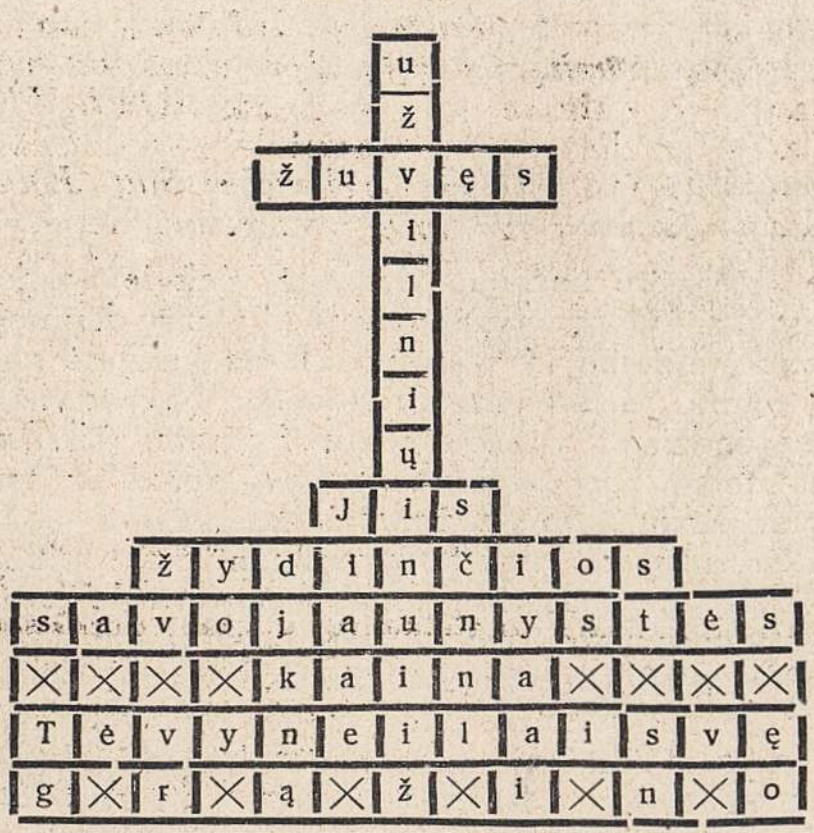

Šią šaradą tilpusią 1926 m. „Ateities“ 9—10 Nr. gerai išsprendė tik Raseinių gimn. mokin. J. Petraitis. Jam pasiųsta laimėtoji dovana „Ateities“ 1920 m jubiliejinis sąsiuvinys

„Ateities“ Redakcija.

Redaktorius A. Janušavičius. „RAIDĖS“ spaustuvė Kaune

Eucharistininkai,

kurie dar gyvi ir neatsiliepėt, nors 1927 m. atsiliepkite!

Praeitais metais keletas būrelių platesniu savo veikimu bei drąsesniais užsimojimais C. V-bai darė didelį džiaugsmą. Todel C. V-bos vardu visiems judriems eucharistininkams, o ypatingai kun. globėjams, skyrių štabams, būrelių valdyboms, vainikėlių ir ratelių vedėjams tariu nuoširdžiausį dėkui.

Nauja eucharistinio judėjimo kryptis, kaip rodo daviniai, tik ten neįsigali, kur maža yra atsidavimo aukštiems eucharistininkų idealams ir stinga savęs atsižadėjimo. Visur kitur veikimas eina pilnu šuoliu. Neminėsiu, kurie būreliai praeitais metais veikė gerai, kurie blogai — tai padarysiu pavasarį, dabar tik prašysiu neatideliojant atsiųsti:

1) Trumpas žinias apie būrelių, vainikėlių ir ratelių susitvarkymą, jų narių skaičių ir nuveiktus darbus 1926 m.

2) Raštų konkursas, paskelbtas 1926 m. „Ateities" 11 Nr. pratęsiamas iki š. m. kovo 1 d. Raštų atsiuntė tik Kauno, Šakių eucharistininkai ir Giedraičių at-kas. Taigi, siunčia Vidur. Mokyklų ateitininkai, kur nėra euch. būrelių, o dideli euch. centrai laukia antru kart prašomi. Jei negalite nieko naujo parašyti — siųskite skaitytus susirinkimuose referatus, rašinėlius, eiles ir t.t.

3) Kuopose, kur nėra eucharistininkų būrelių — ten yra *atskirų eucharistininkų. Pastarieji kviečiami stoti savanoriais į eucharistininkų būrelių steigėjų eiles*, suteikiant apie save žinias ir nurodant vietos situaciją C. V. Euch. Reikalų V-jui. Mobilizacija nemalonu skelbti, nes paprastai kilniems darbams atsiranda pakankamai savanorių. Laukiame! Būreliams steigti nurodymai savanoriams bus duodami atskiru raštu.

4) Misijų, spaudos, užsienių, neturtingų šeimynų bei ligonių lankymo rateliai jau veikia prie daugelio būrelių. Kur jų dar nėra, sutartiniam veikimui palaikyti, prašome juos įsteigti ir mums pranešti.

5) Iš atsiųstų žinių, matyti, kad būrelių valdybos mažai susirūpinę padidinti *narių rėmėjų* skaičių. Eucharistininkų apaštališka dvasia turi apsupti visą ateitininkiją.

6) Ruošiamas eucharistininkams giesmių bei dainų repertuaras. Vietose būreliai privalo nustatyti minimum 30 giesmių bei dainų (viso bendrai!), atatinkamų eucharistininkams ir surašę jų pavadinimus (nerašant teksto) atsiųsti Centran nevėliau kovo 15 d.

7) Būreliai, kurie galėtų atsiųsti savo fotografijas vaizduojančias eucharistininkų gyvenimą, sakysim, lankant neturtingas šeimynas, ligonius ir t.t. ir bendrai viso būrelio, štabo valdybų, *pirmininkų*, — labai prašomi.

Prie progos tariu širdingai dėkui visiems eucharistininkams, kurie taip uoliai yra pasidarbavę šv. Aloyzo iškilmes beruošiant ir pažadų parašus berenkant į albumą „Juventus Lithuanica"

C. V. Eucharistininkų Reikalų Vedėjas.

Jau išėjo iš spaudos

Salomejos Neries 80 psl. eilėraščių rinkinys

ANKSTI RYTĄ

Išleido „Ateitis". Kaina 2 lt. 50 ct. Moksleiviai gauna žymiai pigesne kaina „Ateities" Administracijoje ir pas kuopų „Ateities" platintojus. Išsirašantiems iš „Ateities" Administracijos ne mažiau kaip 2 egz. kainuos po 2 lt. su prisiuntimu. Reikalaukite ir knygynuose.

Nori mokėti kalbos?

— TAIP.

— Tad pirk „Lietuvių rašomosios kalbos vadovėlį", *Pr. Meškausko*, prof. *J. Jablonskio* žiūrėtą taisytą.

Kaina 3,50 ct.

Sukrauta Šv. Kazimiero knygynuose.

Lietuviai! Jau turime tikrai savo dienraštį

„LIETUVĮ"

„Lietuvis" dienraštis. Jis teikia daugiausia žinių iš Lietuvos ir pasaulio.

„Lietuviui" rūpi pirmoje eilėje ne partijos, bet Lietuvių Tautos, Lietuvos Valstybės reikalai. Todel jo teikiamos žinios yra bešališkiausios ir teisingiausios.

„Lietuvis" - lietuvių tautos organas. Todel jame kiekvienas lietuvis ras atsiliepimą į savo skaudžiausias opas ir užuojautas.

„Lietuvį" užsisakyti yra kiekvieno Lietuvio ne tik pareiga, bet gyviausias reikalas, nes

„Lietuvis" - lietuviui yra duona kasdieninė, kuri ir pastiprina, ir padeda kovoti del savo ir Lietuvos gerovės.

„Lietuvis galima užsisakyti šiomis sąlygomis:

Kaina metams — 50 Lt., pusei metų — 25 Lt., mėnesiui — 5 Lt. atskiras numeris 30 centų. Kaune su prisiuntimu į namus metams—62 lt. mėnesiui—6 Lt.; Užsieniuose metams 100 Lt., mėnesiui—10 Lt.

Adresas: Kaunas, Vasario 16 d. g. Nr. 2,
„Lietuvio" Administracija. Tel. 14—14.

88 712 26